

Onderzoek van de dossiers

Het tweede deel van het jaarverslag bevat drie hoofdstukken.

De statistieken geven een algemeen overzicht van de klachten die in het voorbije werkingsjaar werden ingediend. Wij behandelen achtereenvolgens de ontvankelijkheid van de klachten, het voorwerp van de ontvankelijke klachten, de betrokken pensioendiensten en de dossierbehandeling.

De statistische gegevens over de behandelingsduur maken ook een evaluatie van de werking van de Ombudsdienst mogelijk.

In het tweede hoofdstuk, de analyse van de dossiers, vindt u per pensioendienst de resultaten van ons onderzoek naar de gegrondheid van de ontvankelijke klachten. Het bevat een bespreking van de meest opmerkelijke dossiers per pensioendienst en de bemerkingen, voorstellen, suggesties en aanbevelingen die zij uitlokken.

In het derde hoofdstuk ten slotte wordt aandacht besteed aan vragen en klachten die wij niet behandeld hebben omdat zij buiten ons bevoegdheidsdomein vallen. Een aantal van deze klachten bevat relevante informatie over de manier waarop de pensioenstelsels en de werking van de diensten in de pensioensector in het algemeen ervaren worden door de burger.

Statistische gegevens

Analyse van de dossiers

Klachten van algemene strekking en vragen om informatie

Statistische gegevens

De cijfers, statistieken en grafieken in dit hoofdstuk slaan niet enkel op de klachten.

Met het oog op de grootst mogelijke openheid zijn ook zoveel mogelijk statistische gegevens opgenomen die een evaluatie van de werking van de Ombudsdienst mogelijk moeten maken.

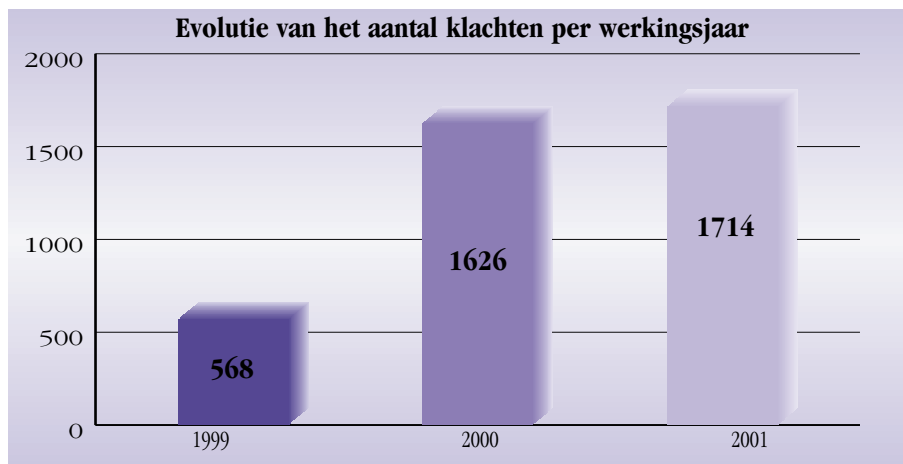
De klachten – algemene cijfers en trends

Totaal aantal klachten

Aantal klachten over 12 maanden: 1.714

Het totaal aantal ingediende klachten is over het werkingsjaar 2001 licht gestegen in vergelijking met vorig jaar.

Onderstaande grafiek toont de evolutie van het aantal klachten vanaf de start van de Ombudsdienst.

In het eerste en onvolledige werkingsjaar (slechts 9 maanden) werden 568 klachten ingediend. Over het werkingsjaar 2000 is het aantal klachten nagenoeg verdrievoudigd tot 1.626. In de loop van het verstreken jaar heeft de Ombudsdienst 1.714 klachten in behandeling genomen.

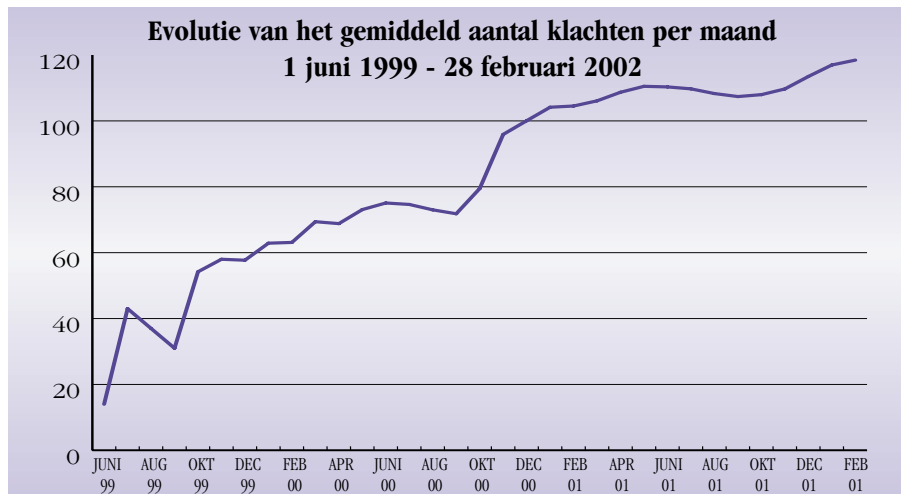
Gemiddeld aantal klachten per maand

Gemiddeld aantal klachten per maand : 143

Op jaarbasis bekeken steeg het gemiddeld aantal klachten per maand van 63 in 1999 over 136 in 2000 naar 143 in 2001. Op 1 maart 2002 ontvangt de Ombudsdienst gemiddeld meer dan dubbel zoveel klachten per maand als op het einde van het eerste werkingsjaar.

De betekenisvolle toename van het gemiddeld aantal klachten vanaf het einde van het eerste jaar is waarschijnlijk mede het gevolg van de communicatiestrategie van de Ombudsdienst. Enerzijds zijn er de jaarlijks weerkerende informatiecampagnes in de media sinds het jaareinde van 2000, anderzijds komt de Ombudsdienst sedertdien permanent onder de aandacht van het publiek door de folders in de postkantoren.

De evolutie van het gemiddeld aantal klachten vanaf de start van de Ombudsdienst op 1 juni 1999, geeft volgend beeld.

Men ziet een gestage stijging van het maandgemiddelde tot bijna 120 dossiers in februari 2002.

Uiteraard ligt dit algemeen gemiddelde lager dan het gemiddelde over het werkingsjaar.

Verdeling van de klachten naar de taal van de klager

Nederlandstalig: 48,5 % Franstalig: 51,1 % Duitstalig: 0,3 %

De Franstalige klachten hebben een licht overwicht op de Nederlandstalige. Voor het eerst hebben wij klachten in het Duits ontvangen, zes in het totaal.

Verdeling van de klachten naar het geslacht van de klager

Mannen: 61 % Vrouwen: 39 %

Mannen dienen meer dan 6 op 10 van de klachten in. In vergelijking met de vorige jaren is het aandeel van de vrouwelijke klagers iets gestegen, namelijk van 36 tot 39 procent.

De meest voor de hand liggende verklaring voor het groter aantal mannelijke klagers is de historisch hogere tewerkstellingsgraad van de mannen.

Wijze van indienen van de klachten

Schriftelijk: 95 % Mondeling ter plaatse: 5 %

De overgrote meerderheid van de klachten wordt schriftelijk ingediend, het merendeel ervan per brief. Meer en meer klachten bereiken de Ombudsdienst echter ook per fax en e-mail.

De bezoekers die hun klacht liever mondeling indienen, zijn goed voor 5 % van de klachten. Zeven op tien bezoekers zijn Franstalig.

In de meeste gevallen richten de klagers zich rechtstreeks tot de Ombudsdienst Pensioenen. Slechts in minder dan één op tien van de gevallen ontvangen wij klachten via andere kanalen, zoals via andere ombudsmannen.

Woon- of verblijfplaats van de klager

België: 95 % Buitenland: 5 %

Wij ontvangen een toenemend aantal klachten uit alle delen van de wereld.

Daarom publiceren wij dit jaar en voor het eerst cijfergegevens hierover.

Het gaat hier zowel om Belgen in het buitenland als om klagers met een andere nationaliteit. Bij de niet-Belgen gaat het meestal om onderdanen van een land van de Europese Economische Ruimte (EER) of van een land waarmee België een bilaterale overeenkomst inzake sociale zekerheid gesloten heeft.

Tijdens het voorbije jaar was 5 % van de klachten afkomstig van gepensioneerden die in het buitenland verblijven. Over de vorige twee jaar samen gerekend vertegenwoordigen deze klachten ruim 4 %.

De meeste klachten uit het buitenland, 1 op drie, komen uit Frankrijk. Uit de andere ons omringende landen en uit Spanje en Italië bereiken ons nogmaals een derde van deze klachten.

Het overige derde is afkomstig uit de rest van de wereld met als uitschieter de Noord-Amerikaanse staten: Canada, de Verenigde Staten van Amerika en Mexico. Die landen zijn samen goed voor 10 % van alle buitenlandse klachten.

Voorwerp van de klacht

Rustpensioen	Overlevingspensioen	Andere pensioenen en voordelen	Cumulatie van pensioenen van verschillende aard	GIB IGO ¹	Geen pensioen
72 %	8 %	5 %	6 %	3 %	6 %

Van alle klachten gaan bijna drie vierden over het rustpensioen. Het overlevingspensioen, waarover hoofdzakelijk vrouwen klagen, is goed voor 8 % van de klachten.

Verder handelt 5 % van de klachten over een ander pensioen (pensioen als feitelijk gescheiden of uit de echt gescheiden echtgenoot, vergoedingspensioen, onvoorwaardelijk pensioen zelfstandigen, enz.) en andere voordelen die door de pensioendiensten toegekend en/of betaald worden (vakantiegeld, ouderdomsrente en weduwerente, enz.).

Een iets hoger percentage van de klachten betreft de cumulatie van pensioenen van verschillende aard, bijvoorbeeld rustpensioen met overlevingspensioen en pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot.

Over het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de Inkomensgarantie voor ouderen klaagt

¹ GIB staat voor het gewaarborgd inkomen voor bejaarden
IGO staat voor de inkomensgarantie voor ouderen

ruim 3 % van de verzoekers.

Slechts 6 % van de klachten betreft een *materie* waarvoor de Ombudsdienst niet bevoegd is (brugpensioenen, buitenlandse pensioenen, andere sociale uitkeringen, ...). Dit betekent niet noodzakelijk dat de Ombudsdienst Pensioenen voor alle andere klachten bevoegd is (bv. vragen om informatie of klachten van algemene strekking).

Ontvankelijkheid van de klachten

Onze eerste onderzoeksdaad is die naar de bevoegdheid van de Ombudsdienst. Indien wij niet bevoegd zijn, brengen wij de klager daarvan op de hoogte en zenden wij de klacht door naar de bevoegde Ombudsman of instelling. Als dit niet mogelijk is, verwijzen wij de klager door.

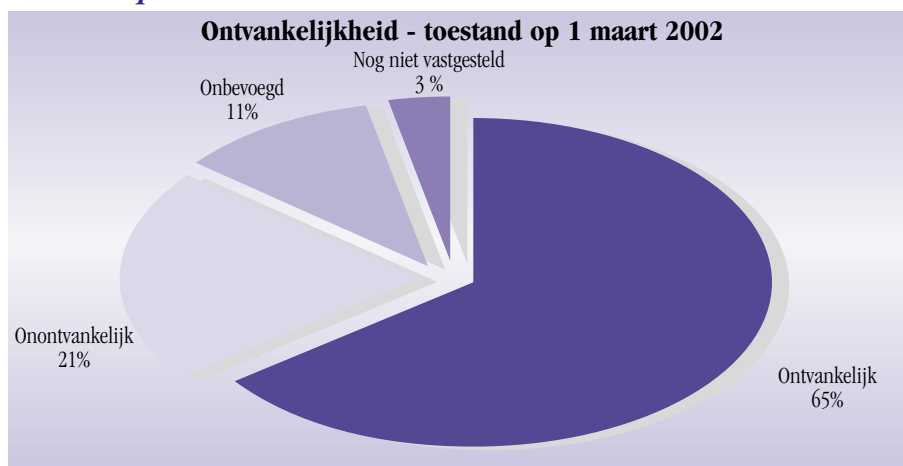
In de twee vorige jaarverslagen hebben wij de vragen om informatie steeds opgenomen in de categorie van klachten waarvoor wij ons onbevoegd moeten verklaren.

Inmiddels zijn wij echter tot het inzicht gekomen dat het niet correct is om de vragen om informatie als klacht te kwalificeren wanneer het gaat om de onderverdeling van de klachten naar bevoegdheid en ontvankelijkheid.

Daarom worden de vragen om informatie vanaf dit jaar niet langer opgenomen in de berekeningsbasis voor de ontvankelijkheid.

Zodra onze bevoegdheid vaststaat, volgt het onderzoek naar de ontvankelijkheid van de klacht.

Toestand op 1 maart 2002

Het resultaat op 1 maart 2002 van het bevoegdheids- en ontvankelijkheidsonderzoek is gebaseerd op de 1.328 “klachten” die zijn ingediend sedert 1 maart 2001. De 386 vragen om informatie die niet als klacht gekwalificeerd worden, zijn niet in aanmerking genomen (Zie verder in dit hoofdstuk onder “Afgesloten dossiers”).

Van de klachten die in dit werkingsjaar ingediend zijn, is 65 % ontvankelijk. Dit percentage zal wellicht een weinig toenemen zodra wij over de 3 % klachten waarin de ontvankelijkheid nog niet is vastgesteld, beslist hebben. Deze laatste klachten zijn pas recent ingediend, in januari en februari 2002.

Iets meer dan een vijfde van de klachten, 21 % is onontvankelijk. In 11 % van de dossiers hebben wij onze onbevoegdheid vastgesteld.

Uiteraard is voor de twee vorige werkingsjaren de ontvankelijkheid definitief vastgesteld. Van deze dossiers is op basis van dezelfde criteria, d.w.z. met uitsluiting van de vragen om informatie, 64 % ontvankelijk, 23 % onontvankelijk en hebben wij ons in 13 % van de gevallen onbevoegd verklaard.

Als wij de vragen om informatie van de drie voorbije werkingsjaren buiten beschouwing laten dan komen wij uit op 65 % ontvankelijke klachten, 22 % onontvankelijke klachten en 12 % gevallen van onbevoegdheid.

Voorwerp van de ontvankelijke klachten

Vaststelling van de pensioenrechten

◆ niet in aanmerking genomen loopbaan	21 %
◆ andere (minimumpensioen, toegelaten beroepsactiviteit, eenheid van loopbaan, raming van het pensioen)	8 %
◆ toepassing van de cumulatieregels	6 %
◆ weigering van een pensioen	5 %
	40 %

Betaling

◆ aanpassing van het pensioen (indexering, revalorisatiepremie, welvaartsaanpassing, verhoging minimumpensioen)	15 %
◆ inhoudingen op het pensioen (bedrijfsvoorheffing, ZIV-bijdrage, solidariteitsbijdrage)	10 %

◆ niet tijdige betaling en effectieve onderbreking van de regelmatige betaling	8 %
◆ andere (perequatie, betalingswijze, vermindering van het pensioen door wijziging van de burgerlijke stand)	4 %
◆ weigering of terugvordering van het pensioen voor de maand van overlijden van de gepensioneerde	1 %
	38 %

Behoorlijk bestuur

◆ langdurige termijn tussen de pensioenaanvraag en de voorlopige of definitieve pensioenbeslissing	14 %
◆ geen antwoord of laattijdig antwoord op vraag om inlichtingen	5 %
◆ gebrekkige informatie door de pensioendienst	3 %
	22 %

De vaststelling van het pensioenrecht is het voorwerp van 40 % van de ontvankelijke klachten. Het niet in aanmerking nemen, terecht of onterecht, van onderdelen van de beroepsloopbaan blijft hier zoals vorige jaren de uitschieter.

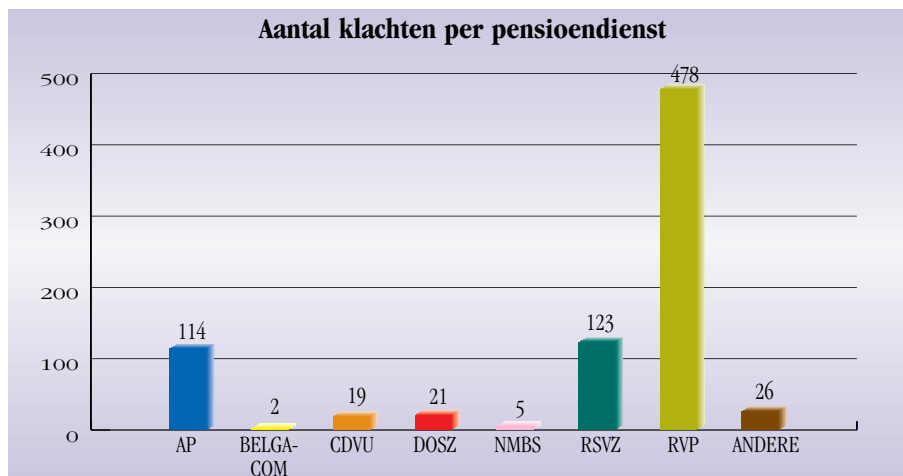
Meer dan een derde van de ontvankelijke klachten (38 %) gaat over de betaling. Vooral klachten over de aanpassing van het pensioen springen hier in het oog.

Slechts een klacht op vijf (22 %), betreft het niet respecteren van een aantal principes van behoorlijk bestuur. De klagers viseren vooral de termijnen die de administraties nodig hebben voor het nemen van beslissingen.

Betrokken pensioendiensten

Om te vermijden dat er een verkeerd beeld over de werking van de pensioendiensten zou ontstaan, wordt enkel voor de ontvankelijke klachten een overzicht van de betrokken instellingen gegeven. Ontvankelijke klachten en klachten waarvoor de Ombudsdienst zich onbevoegd heeft verklaard, zijn voor dit overzicht immers niet relevant.

Daarenboven dient de lezer in het achterhoofd te houden dat de hier gegeven cijfers niet noodzakelijk iets zeggen over de kwaliteit van de dienstverlening van de instellingen. De gegrondheid van de ontvankelijke klachten is hiervoor de meer aangewezen indicator.

Absolute aantallen

De hierna geciteerde aantallen slaan op de dossiers van het werkingsjaar 2001.

Van de 788 ontvankelijke klachten die de basis uitmaken van deze grafiek werden er 318 klachten twee keer en 42 klachten drie keer geteld omdat er twee of drie pensioendiensten bij betrokken zijn.

Deze absolute cijfers moeten echter in hun juiste context geplaatst worden. Ze moeten afgezet worden tegen het aantal gepensioneerden dat door de betrokken pensioendiensten bediend wordt.

De pensioendiensten hebben ons volgende gegevens meegedeeld.

In 2001 werden er bij benadering 147.900 pensioenaanvragen ingediend bij de RVP, 27.600 bij het RSVZ, 21.000 bij de AP en 1.800 bij de DOSZ

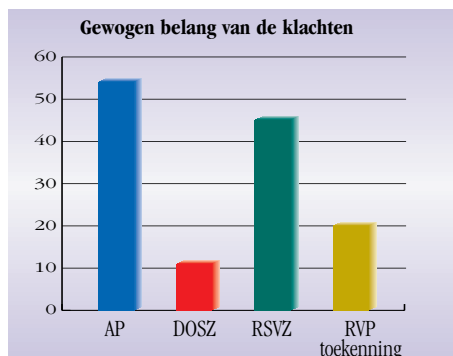
Waar de AP en het RSVZ enkel pensioenen toekennen, staan bv. de RVP en de DOSZ ook in voor de betaling van pensioenen. De CDVU betaalt dan weer overheidspensioenen maar kent geen pensioenen toe. De CDVU had in 2001 ongeveer 362.400 overheidspensioenen in betaling. De RVP betaalde in 2001 bij benadering aan 1.817.400 gepensioneerde werknemers en zelfstandigen een pensioen uit.

Gewogen aantallen

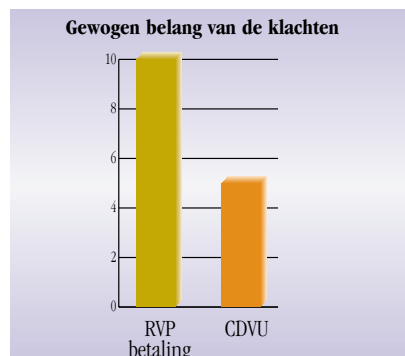
Om een beter beeld te krijgen van het relatief belang van het aantal ontvankelijke klachten per pensioendienst hebben wij voor de grotere toekenningsdiensten de klachten gewogen in functie

van het aantal aanvragen in 2001 en voor de grotere betaaldiensten in functie van het aantal betaalde gepensioneerden. Dit geeft het volgende resultaat.

Toekenningsdiensten

Betaaldiensten

Bij *de toekenningsdiensten* scoort de AP het hoogst, gevolgd door het RSVZ en de RVP. Het relatief belang van de klachten is voor de DOSZ een vijfde van die van de hoogst scorende AP.

Voor *de betalingsdiensten* is het gewogen belang van de klachten de helft lager bij de CDVU dan bij de RVP. Daarenboven gaat het bij de CDVU slechts om 19 klachten.

De dossierbehandeling

Afgesloten dossiers

Afgesloten dossiers: 82 %

De hierna volgende cijfers geven een gedetailleerd beeld van het aantal afgehandelde dossiers.

De telling op 1 maart 2002 geeft volgend resultaat.

In 2001 stelden wij 1.714 dossiers samen. Daarvan werden er 1.409 of 82 % afgesloten.

In 2001 hebben wij natuurlijk ook nog dossiers afgesloten die in de vorige werkingsjaren werden ingediend.

In de loop van de werkingsjaren 1999 en 2000 samen ontvingen wij 2.197 klachten en vragen. In 2.176 gevallen of 99 % is het onderzoek beëindigd.

Over de drie jaren bekeken, zijn 3.585 van de 3.911 dossiers afgesloten. Dit is 92 %.

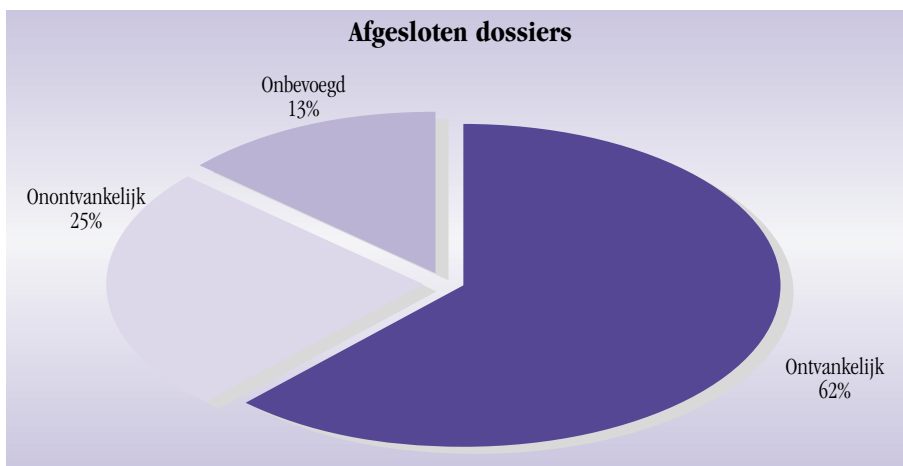
De ontvankelijkheid van de afgesloten dossiers

In de hierna volgende cijfers en grafieken zijn de dossiers die geen klacht maar een vraag om informatie inhouden niet meegerekend. Zoals eerder reeds gezegd missen deze vragen relevantie in de vaststelling van de ontvankelijkheid.

In de dossiers die in het derde werkingsjaar afgesloten zijn, hebben de ontvankelijke klachten een aandeel van 66 % en is 23 % onontvankelijk. In 11 % van de gevallen hebben wij ons onbevoegd verklaard.

Wanneer we het totaal bekijken van alle dossiers die afgesloten zijn sinds 1 juni 1999 ligt de ontvankelijkheid iets lager.

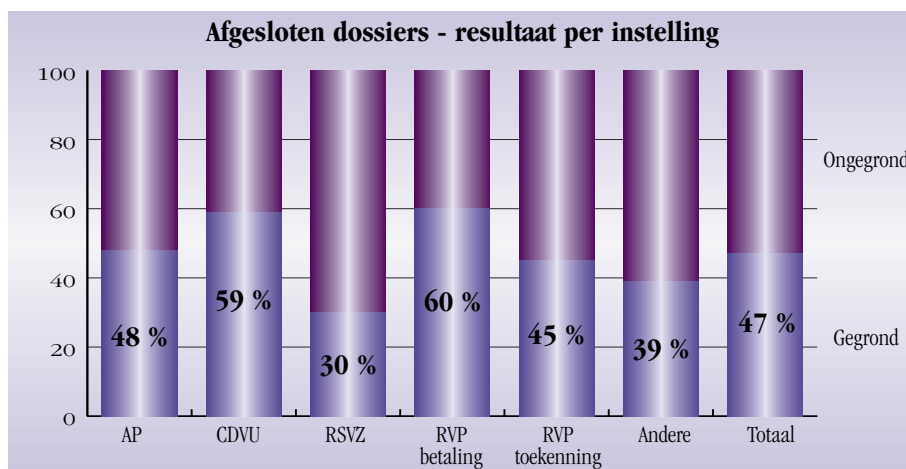

In die meting is 62 % van de klachten ontvankelijk, een kwart onontvankelijk en valt 13 % van de klachten buiten onze bevoegdheid.

Gegrondheid van de ontvankelijke klachten

De grafiek hierna illustreert de gegrondheid van de ontvankelijke klachten waarvan het onderzoek in 2001 werd afgesloten. Het spreekt vanzelf dat de opgeschorte dossiers waarin parallel een gerechtelijke procedure loopt, buiten beschouwing werden gelaten.

Van de ontvankelijke klachten die in het derde werkingsjaar afgesloten zijn, is 47 % gegronnd.

De betalingsdiensten, de CDVU en de betalingsdienst van de RVP, scoren het hoogst respectievelijk met 59 en 60 % gegronde klachten. De AP en de toekenningsdienst van de RVP volgen met 48 % en 45 % gegronde klachten. Van de klachten over het RSVZ is 30 % gegronnd. Bij de kleinere pensioendiensten (DOSZ, NMBS, Belgacom, de sociale verzekeringsfondsen, enz) is 39 % van de klachten gegronnd.

Resultaat van de bemiddeling voor de gegronde klachten.

De volgende grafiek geeft het resultaat weer van de bemiddeling voor de gegronde klachten.

Meer dan negen op tien (92 %) van deze dossiers zijn afgesloten met een positief resultaat voor de klager.

Dit "positief resultaat" houdt een verschillende interpretatie in naargelang het voorwerp van de klacht. Evidente voorbeelden zijn de verbetering van een foutieve pensioenbeslissing of de versnelde en definitieve afhandeling van een pensioendossier. In geval van gegronde klachten over de gedragingen van een pensioendienst of van één van zijn personeelsleden, bijvoorbeeld het niet of laattijdig beantwoorden van briefwisseling, is het feit dat de pensioendienst zich

verontschuldigt ook te beschouwen als een positief resultaat.

Onze bemiddeling heeft in 8 % van de gegronde klachten geen resultaat. In de meeste gevallen is dit te wijten aan het feit dat de administratie weliswaar de pensioenwetgeving correct heeft nageleefd doch dat wij opmerkingen hebben over de toepassing van de principes van behoorlijk bestuur. Geen of onvoldoende informatie of bijstand verlenen aan de burger is een typevoorbeeld van een tekortkoming die later niet meer kan hersteld worden.

Onontvankelijkheid

De redenen waarom 280 klachten onontvankelijk waren.

<i>Reden van de onontvankelijkheid</i>	%
Geen voorafgaande stappen bij de pensioendienst	91 %
Geen reactie op vragen om bijkomende inlichtingen	4 %
Geen nieuw feit aangebracht	2 %
Geen mandaat	2 %
Feiten meer dan 1 jaar geleden	1 %

In meer dan negen gevallen op tien hebben wij de klacht als onontvankelijk afgewezen omdat de klagers geen enkel voorafgaand contact hadden met de pensioendienst. Dit wil zeggen dat de pensioendienst niet op de hoogte was van het bestaan van een probleem of een ongenoegen en dus ook niet de gelegenheid had het probleem op te lossen. De basisregel die in de ombudswereld de “kenbaarheidsvereiste” wordt genoemd, was in die gevallen niet gerespecteerd door de klager.

In 4 % van de dossiers werd de klacht als onontvankelijk gekwalificeerd omdat de klager niet gereageerd heeft op een vraag om bijkomende inlichtingen. Wij sturen altijd twee herinneringen met een tussenpauze van één maand. In de laatste herinnering delen wij de klager mee dat het dossier zal afgesloten worden indien hij binnen de drie weken niet reageert.

In 2 % van de gevallen kwam de verzoeker zonder nieuwe feiten aan te brengen terug met een klacht die wij eerder afgewezen hadden. Deze soort klachten is onontvankelijk. Het oprichtingsbesluit bepaalt immers dat wij in een dergelijk geval moeten weigeren om de klacht te behandelen.

Eveneens in 2 % van de gevallen treedt de klager op als mandataris voor een gepensioneerde en heeft hij zelfs na onze uitdrukkelijke vraag geen volmacht voorgelegd.

Slechts 1 % van de klachten hebben wij onontvankelijk verklaard omdat de feiten waarover de gepensioneerde klaagde zich meer dan een jaar voor het indienen van de klacht hebben voorgedaan. In principe aanvaarden wij deze klachten, voor zover de overige ontvankelijkheidsvereisten voldaan zijn. Daarbij baseren wij ons op de overweging dat een verkeerde pensioenbeslissing of een fout in de uitbetaling van het pensioen levenslange nadelige gevolgen kan hebben voor de gepensioneerde.

Wanneer de toedracht van de zaak echter niet meer kan achterhaald worden dan verklaren wij de klacht onontvankelijk op basis van artikel 11 van het oprichtingsbesluit.² Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het gaat om de houding van een personeelslid van een pensioendienst of verkeerde inlichtingen die mondeling zouden verstrekt zijn.

Onbevoegdheid

In 527 dossiers hebben wij ons onbevoegd verklaard. Dit cijfer moet echter opgesplitst worden in 140 klachten en 386 vragen om informatie.

Hierna volgen de redenen van de onbevoegdheid in de 140 klachtendossiers.

<i>Reden van de onbevoegdheid</i>	%
Geen federale pensioendienst	39 %
Algemene klacht over het pensioenbeleid	26 %
Buitenlandse pensioendienst	8 %
Andere	27 %

De onbevoegdheid wordt in nagenoeg vier op tien van de gevallen veroorzaakt door het feit dat de klacht niet over een federale pensioendienst handelt.

² Art. 11 "De ombudspersonen kunnen weigeren een klacht te behandelen wanneer: ...; 2° de klacht betrekking heeft op feiten die zich meer dan 1 jaar voor het indienen van de klacht hebben voorgedaan. - zie bijlage 1, p. 177

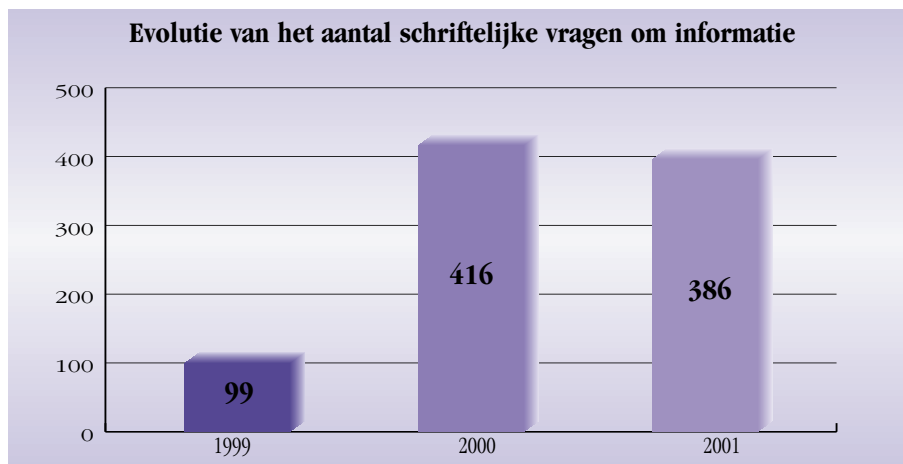
In 26 % van de dossiers hebben wij ons onbevoegd verklaard omdat de klager het pensioenbeleid in se aanvecht. Op dit punt gaan wij dieper in in het laatste hoofdstuk van dit deel “Klachten van algemene strekking en vragen om informatie”.

Wij hebben ons onbevoegd verklaard in 8 % van de dossiers omdat de betrokken buitenlandse pensioendienst buiten onze bevoegdheidsdomein valt, terwijl het in de resterende 27 % van de gevallen gaat om klachten die handelen over andere dan pensioenmateries.

In 2001 hebben wij ook 386 schriftelijke vragen om informatie ontvangen waarvoor wij niet bevoegd zijn. Bij dit aantal moeten ook de ontelbare telefonische vragen om informatie gerekend worden. Wij beschikken echter niet over de middelen om hiervan exacte cijfers bij te houden.

Van bij de aanvang werden wij geconfronteerd met een aanzienlijk aantal vragen om informatie waarvoor de Ombudsdienst alle bevoegdheid mist. Het geven van informatie en raad komt toe aan de pensioendiensten.

Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van het aantal schriftelijke vragen om informatie.

In 1999 vertegenwoordigden de 99 schriftelijke vragen om informatie 17 % van de ingediende dossiers. In 2000 liep dit aantal op tot 416 of 26 % van de dossiers. In 2001 daalde het aantal vragen om informatie lichtjes tot 386 of 23 %. In het derde hoofdstuk van dit deel “Klachten van algemene strekking en vragen op informatie” gaan wij verder in op dit fenomeen.

Behandelingsduur

In artikel 13 van ons huishoudelijk reglement hebben wij in de opsomming van de rechten van de klager opgenomen dat de klager recht heeft “op een beslissing over de gegrondheid van de klacht binnen een redelijke termijn, afhankelijk van de complexiteit van het dossier.”

Het nastreven van een redelijke behandelingstermijn is dan ook één van de prioriteiten bij het onderzoek van de klachten. Gelet op de complexiteit van de pensioenmaterie en in een aantal gevallen de betrokkenheid van verschillende administraties is dit niet altijd evident. De redelijke termijn is dan ook functie van de complexiteit van het dossier. Ook het voorwerp van de klacht geeft een aanduiding over de in redelijkheid te respecteren termijn. Het uitblijven van een pensioenbeslissing of een onderbreking in de betalingen van het pensioen zijn bijvoorbeeld problemen die bij wijze van spreken onmiddellijk moeten opgelost worden. Voor een grote meerderheid van de gepensioneerden is het pensioen immers het enige inkomen.

Wij bespreken hierna de gemiddelde behandelingsduur van de *afgesloten dossiers*. Vervolgens geven wij een gedetailleerd overzicht van de dossiers die nog *in onderzoek* zijn op 1 maart 2002. Hiermee willen wij een getrouw beeld geven van de werking van de Ombudsdienst tijdens het voorbije werkjaar.

Gemiddelde behandelingsduur voor de afgesloten dossiers

**Gemiddelde behandelingsduur voor de ontvankelijke klachten:
121 kalenderdagen**

Deze langere termijn in vergelijking met de eerste werkingsjaren is in de eerste plaats te wijten aan de toename van het aantal ontvankelijke klachten waarbij meer dan één pensioendienst betrokken is.

Het onderzoek van een klacht vergt quasi altijd de opvraging van het volledige pensioendossier. Dit geldt des te meer voor de klachtendossiers waarbij meer dan één pensioendienst betrokken is. In die gevallen is een langdurig onderzoek van het pensioen geen uitzondering. Wij analyseren immers elk pensioendossier en volgen de verschillende beslissingen die een impact op elkaar hebben op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een pensioendienst op onze vraag een herziening van het pensioenrecht uitvoert die gevolgen heeft voor de beslissingen van de andere betrokken pensioendienst. Wij sluiten in principe een dossier niet af vooraleer ons de definitieve beslissing van elke betrokken pensioendienst is meegedeeld. Zo kunnen ettelijke maanden verstrijken vooraleer een definitieve pensioenbeslissing getroffen wordt omdat de pensioendienst wacht op een beslissing van een buitenlandse pensioenadministratie.

Ook wanneer wij op betwistbare standpunten van de pensioendiensten stuiten die ons ertoe leiden een discussie over de interpretatie van de wetgeving aan te gaan, kan de behandeldingsduur uitlopen.

Tenslotte is in sommige gevallen een bemiddelingsonderhoud nodig om de pensioendienst ervan te overtuigen zijn beslissingen of zijn werkmethode te wijzigen.

De twee nieuwe medewerkers die we aangeworven hebben, draaien sinds kort op volle toeren mee. Het terugdringen van de behandelingstermijn wordt nu een haalbaar objectief.

**Gemiddelde behandeldingsduur voor de andere klachten
(onontvankelijk en onbevoegd):
28 kalenderdagen**

In vergelijking met de ontvankelijke klachten nemen de dossiers met onontvankelijke klachten of klachten waarvoor wij niet bevoegd zijn, aanzienlijk minder tijd in beslag.

Zoals de vorige jaren bedraagt de gemiddelde afhandeldingstijd ongeveer een maand. Dit komt voort uit het feit dat in vele gevallen bijkomende inlichtingen moeten gevraagd worden aan de klager. Soms is de formulering van de klacht zeer algemeen, zonder vermelding van de pensioendienst, of er reeds voorafgaand contact was met de pensioendienst, enz. Pas als alle informatie ter beschikking is waaruit de onontvankelijkheid of de onbevoegdheid blijkt, wordt de beslissing om de klacht niet te behandelen meegedeeld aan de klager, vergezeld van een uitvoerige motivering.

**Algemene gemiddelde behandeldingsduur:
74 kalenderdagen**

De algemene gemiddelde behandeldingsduur is nu twee en een halve maand, een halve maand meer dan vorig jaar.

Deze toename is volledig te wijten aan de gestegen behandeldingsduur voor de ontvankelijke klachten.

In elk geval stellen wij alles in het werk om de behandelingstermijnen zo kort mogelijk te houden zonder evenwel de kwaliteit en de grondigheid van het onderzoek te beknotten.

Dossiers in afwachting en in onderzoek

Op 1 maart 2001 waren nog 327 dossiers of 8 % van alle dossiers in afwachting of in onderzoek.

Aantal maanden in behandeling	Klacht ingediend in	Aantallen	Percentage	
minder dan 1 maand	februari	86	26.3	46.2
1 maand en minder dan 2	januari	65	19.9	
2 maanden en minder dan 3	december	57	17.4	78.9
3 maanden en minder dan 4	november	30	9.2	32.7
4 maanden en minder dan 5	oktober	20	6.1	
5 maanden en minder dan 6	september	5	1.5	21.1
6 maanden en minder dan 7	augustus	10	3.0	
7 maanden en minder dan 8	juli	5	1.5	
8 maanden en minder dan 9	juni	7	2.1	
9 maanden en minder dan 10	mei	9	2.7	
10 maanden en minder dan 11	april	6	1.8	
11 en minder dan 12	maart 2001	8	2.4	
Meer dan 12 maanden	voor maart	21	5.8	
Totaal		327	100	100

Bijna de helft van de onbesliste dossiers is op 1 maart 2002 minder dan 2 maanden in behandeling. Vier vijfden van de hangende dossiers zijn minder dan 5 maanden in onderzoek. Voor een vijfde duurt het onderzoek langer: 50 dossiers zijn tussen 5 en 12 maanden in onderzoek. Voor 21 dossiers duurt het onderzoek meer dan een jaar.

Van alle in het derde werkingsjaar ingediende dossiers (1.714) is nog 18 % hangende: 15 % is minder dan 5 maanden in onderzoek, 3 % is meer dan 5 maanden in onderzoek.

De belangrijkste oorzaken van een langdurig onderzoek zijn:

- ◆ de complexiteit van de loopbaan en de veelheid van de sociale zekerheidsregelingen waaraan de klager onderworpen was tijdens zijn actieve loopbaan;
- ◆ meerdere Belgische pensioendiensten, betrokken bij de vaststelling van het volledig pensioenrecht, zijn verplicht rekening te houden met elkaars beslissingen (toekenning en herziening);
- ◆ buitenlandse pensioendiensten onderzoeken het pensioenrecht en hun beslissingen beïnvloeden de Belgische regeling;
- ◆ overheden-werkgevers laten na exacte loopbaangegevens mee te delen aan de pensioendiensten (regelmatig opduikend probleem in de onderwijssector);
- ◆ de klager deelt onvolledige of foutieve inlichtingen mee.

Analyse van de dossiers

Aan elk van de grote pensioendiensten is een aparte bespreking gewijd: de Rijksdienst voor Pensioenen, de Administratie der Pensioenen, het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen en de Directie voor de pensioenen van de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven bij het Ministerie van Financiën.

Voor de Rijksdienst voor Pensioenen is een onderscheid gemaakt tussen de toekenningsdiensten en de betalingsdiensten.

De commentaren en de opmerkingen in verband met de kleinere pensioendiensten zijn gegroepeerd.

Enkel de meest opmerkelijke dossiers worden besproken. Het zijn dossiers die aanleiding geven tot specifieke commentaren en sommige typegevallen die illustreren welke resultaten de Ombudsdienst Pensioenen bereikt. Soms worden meerdere dossiers samen besproken omdat zij handelen over een gelijkaardige problematiek. Het gevolg dat aan sommige suggesties uit het vorig jaarverslag gegeven is, vindt u terug in de betrokken afdeling.

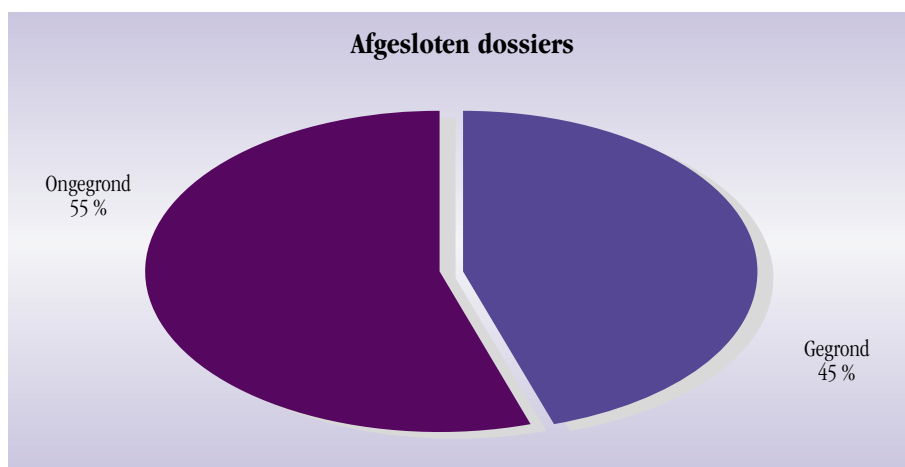
Wanneer verschillende pensioendiensten bij een zelfde klacht betrokken zijn, wordt de klacht slechts in één van de afdelingen besproken. In de andere afdelingen wordt ernaar verwezen.

Tenslotte vestigen wij de aandacht erop dat wanneer bedragen uitgedrukt worden in Belgische Frank de toekenning en de betaling van de pensioenen in de besproken dossiers ook in die munt gebeurde. In de andere gevallen worden de bedragen uitgedrukt in Euro (1 € = 40,3399 BEF).

De toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

De Rijksdienst vervult twee kernopdrachten in de pensioensector. Hij kent het pensioen toe aan de gewezen werknemers en betaalt de pensioenen uit aan de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen. Deze afdeling is gewijd aan de toekenningsdiensten.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Ontvangstmelding van een pensioenaanvraag

Dossier 2524

De feiten

De verzoeker dient op 23 januari 2001 zijn pensioenaanvraag in bij het gemeentebestuur. In april 2001 had hij over deze aanvraag nog niets vernomen vanwege de Rijksdienst voor Pensioenen. Hij ondervraagt driemaal het gewestelijk kantoor. Telkens krijgt hij hetzelfde antwoord: wij hebben geen pensioendossier op uw naam.

Bedenkingen

De pensioenaanvraag tot het bekomen van een pensioen als werknemer kan ingediend worden bij het gemeentebestuur van de verblijfplaats of persoonlijk bij een gewestelijk kantoor van de

Rijksdienst voor Pensioenen. De verzoeker diende zijn aanvraag in bij het gemeentebestuur.

Het gemeentebestuur is ertoe gehouden om de aanvraag binnen de vijf dagen na ontvangst naar de hoofdzetel van de Rijksdienst voor Pensioenen te sturen.³

Slechts vier maanden later en na de interventie van de Ombudsdienst maakt de hoofdzetel het dossier over aan het gewestelijk kantoor.

De Rijksdienst voor Pensioenen geeft als reden aan dat de registratie van het dossier vertraging opliep ingevolge problemen bij de identificatiedienst om de persoonsgegevens van de betrokkene te valideren.

In principe moeten deze gegevens echter reeds gevalideerd zijn door de burgemeester of afgevaardigde op het ogenblik dat de aanvraag ingediend wordt.⁴ Zij worden bijgevolg verondersteld correct te zijn.

Verder toont het onderzoek aan dat de Rijksdienst voor Pensioenen geen ontvangstmelding stuurt op het ogenblik dat de centrale dienst van de RVP de pensioenaanvraag ontvangt. Ontvangstmeldingen worden verstuurd door de gewestelijke kantoren.

Conclusie

Omdat de Rijksdienst voor Pensioenen vastgesteld heeft dat de validatie van de gegevens door de gemeentebesturen in de praktijk vaak te wensen over laat, gaat hij zelf over tot een nieuw nazicht.

Dit nazicht is in principe een daad van behoorlijk bestuur. Wanneer dit echter leidt tot een onredelijke vertraging komen we tot een averechts effect en tot een daad van onbehoorlijk bestuur.

De combinatie met het uitblijven van een ontvangstmelding - de ontvangstmelding is opgelegd door artikel 9 van het Handvest van de sociaal verzekerde - leidt daarenboven tot een gerechtvaardigde ongerustheid bij de gepensioneerde.

Het College vraagt aan de RVP om zijn werkwijze aan te passen en in elk geval onmiddellijk een ontvangstmelding te sturen vanuit de hoofdzetel.

De Rijksdienst voor Pensioenen geeft gevolg aan het voorstel. De dienst identificatie bij het hoofdbestuur zal in de toekomst bij elke nieuwe pensioenaanvraag een ontvangstmelding sturen.

³ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 17, eerste lid.

⁴ Idem, artikel 15, tweede en derde lid.

De rol van de gemeentebesturen bij de indiening van een pensioenaanvraag

Dossier 2308

De feiten

De verzoeker verliest twee maanden pensioen omdat het gemeentebestuur weigerde om zijn pensioenaanvraag te aanvaarden.

Bedenkingen

De verzoeker kon gepensioneerd worden vanaf 1 februari 2001. Wanneer hij zich aanbiedt bij het gemeentebestuur in december 2000 weigert het bestuur zijn pensioenaanvraag. De gemeenteambtenaar is er van overtuigd dat de verzoeker geen recht heeft op vervroegd pensioen. Hij weigert de aanvraag omdat zij volgens hem meer dan 1 jaar voor de ingangsdatum van het pensioen gebeurt.

Uiteindelijk wordt de aanvraag van de betrokkene aanvaard en geregistreerd in maart 2001.

Artikel 2 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bepaalt dat het rustpensioen ingaat op de eerste dag van de maand volgend op de aanvraag. Artikel 16 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers bepaalt dat alleen de inschrijving in het register het bewijs levert van de datum van indiening van de aanvraag.

De RVP past de wettelijke bepalingen correct toe en kent een pensioen toe vanaf 1 april 2001.

Dossier 2730

De feiten

De verzoekster richt zich tot het College met de vraag of zij pensioengerechtigd is of niet. Zij vernam van verschillende personen en instanties dat zij vanaf de leeftijd van 60 jaar kon gepensioneerd worden. Op het ogenblik van haar aanvraag meldde het gemeentebestuur haar echter dat zij nog niet pensioengerechtigd is.

Bedenkingen

Het ging hier om een vraag om inlichtingen waarvoor wij ons dan ook onbevoegd verklaard hebben en die wij doorgestuurd hebben naar de pensioendienst. De situatie zoals hierboven uiteengezet (verlies van rechten voor een bepaalde periode) zou zich echter eveneens hier kunnen voordoen.

Dossier 2286

De feiten

De klaagster wendt zich tot het College omdat het gemeentebestuur haar had meegedeeld dat zij op basis van de voorgelegde stukken geen pensioen zou kunnen genieten.

Bedenkingen

De verzoekster geniet een pensioen in de openbare sector maar heeft een bijambt uitgeoefend. Omdat zij over documenten beschikt waarop een pensioenummer vermeld staat, richt zij zich tot het gemeentebestuur van haar woonplaats.

Het gemeentebestuur weigerde de pensioenaanvraag en meldde haar dat zij geen pensioenrechten had op basis van de voorgelegde stukken.

De verzoekster heeft geen verlies geleden omdat zij tijdig de nodige stappen heeft ondernomen om haar rechten te laten gelden.

Conclusie

Reeds in het jaarverslag 1999 heeft het College deze problematiek besproken. Enerzijds is het College niet bevoegd voor de werking van de gemeentebesturen, anderzijds past de Rijksdienst voor Pensioenen de wet correct toe.

Daarom nodigde het College de bevoegde overheden uit om de gemeentebesturen op hun plichten en de beperkingen van hun bevoegdheden te wijzen.

De gemeentebesturen hebben namelijk geen enkele beslissingsbevoegdheid inzake pensioenrechten en zijn verplicht om elke pensioenaanvraag te aanvaarden en over te maken aan de bevoegde pensioendienst. De RVP (werknemers) en het RSVZ (zelfstandigen) zijn, elk wat hun werkingsgebied betreft, bevoegd om een beslissing over de rechten te nemen.

De weigering van een gemeentebestuur om een aanvraag in ontvangst te nemen, kan voor sommige gepensioneerden een onherstelbare schade betekenen. Het pensioen gaat immers in op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke de aanvraag wordt ingediend.

Uit deze dossiers blijkt dat er nog steeds gemeentebesturen zijn die een pensioenaanvraag weigeren en zich in de plaats stellen van de bevoegde pensioendienst.

Het College roept bijgevolg de bevoegde overheden opnieuw op om dringend de gemeentebesturen

op hun plichten te wijzen. Het College heeft trouwens in dergelijke gevallen zijn werkwijze aangepast. Alhoewel wij geen enkele bevoegdheid hebben inzake de werking van de gemeentebesturen hebben wij beslist om in een dergelijk geval het betrokken gemeentebestuur in te lichten over het bestaan van een klacht, met in acht name van de regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Wij hopen hierdoor bij te dragen tot een correcte houding van de gemeentebesturen.

Een doorbraak in de regeling van de ambtshalve toekenning van het pensioen op leeftijdsgrens, zoals aanbevolen in het Jaarverslag 1999 zou trouwens deze problemen wegwerken.

Toekenning van het rustpensioen vanaf de eerste van de maand volgend op de datum van de aanvraag – Laattijdige aanvraag

Dossier 2718

De feiten

De mandataris van de verzoekster wendt zich tot het College omdat haar rustpensioen niet wordt toegekend met terugwerkende kracht.

Bedenkingen

De verzoekster geniet sinds 1982 een overlevingspensioen ten laste van de RVP. Zij is 60 jaar geworden in 1987 en was toen om medische redenen niet in staat om een aanvraag om rustpensioen in te dienen.

Slechts in 1995 vraagt haar volmachtdrager haar rustpensioen aan. De RVP kent dit pensioen terecht toe vanaf de eerste van de maand volgend op de aanvraag.

Door de laattijdige indiening leidt de verzoekster een verlies dat ingevolge de cumulatieregels tussen een rust- en een overlevingspensioen beperkt blijft tot ongeveer 300.000 BEF.

Conclusie

In het jaarverslag 1999 hebben wij aanbevolen dat de bevoegde autoriteiten, de pensioendiensten en alle betrokken instanties de nodige maatregelen zouden nemen en alles in het werk zouden stellen om de ambtshalve toekenning van de pensioenrechten bij het bereiken van de pensioenleeftijd in de nabije toekomst mogelijk te maken.

Dit dossier toont weer aan dat een aantal gepensioneerden in zijn belang geschaad wordt door het

feit dat in de overgrote meerderheid van de gevallen het rustpensioen slechts op aanvraag kan toegekend worden.

Door een nieuwe maatregel zullen personen die een vervangingsinkomen genieten en die ten vroegste in december 2002 de wettelijke pensioenleeftijd bereiken geen pensioenaanvraag meer moeten indienen. (Zie hierover Deel 3, Algemene aanbeveling 1999/4).

Hoewel wij de mening toegedaan blijven dat het ambtshalve pensioenonderzoek mogelijk zou moeten worden voor iedereen die de wettelijke pensioenleeftijd bereikt, betekent deze nieuwe maatregel toch reeds een hele stap voorwaarts.

De mensen wiens rechten ambtshalve onderzocht zullen worden, lopen niet meer het risico om benadeeld te worden door het feit dat zij, om welke reden ook, geen pensioenaanvraag ingediend hebben. Voor de situaties zoals hierboven beschreven, brengt de nieuwe regeling echter nog geen oplossing.

Niet in redelijkheid verantwoorde vertraging in de behandeling van een pensioendossier

Dossier 2671

De feiten

De verzoekster woont in Spanje. Einde juni 2000, een week na het overlijden van haar echtgenoot vraagt zij bij de Rijksdienst voor Pensioenen het overlevingspensioen aan. In mei 2001 is nog geen pensioen toegekend en worden er evenmin voorschotten betaald.

Bedenkingen

In zijn ontvangstbericht van 8 augustus 2000 meldt de Rijksdienst voor Pensioenen dat het onderzoek van het dossier enige vertraging kan oplopen ingevolge de noodzakelijke aanpassing van persoonsgegevens, na vergelijking met de persoonsgegevens die opgenomen zijn in het Rijksregister.

Het is juist deze vergelijking die uiteindelijk leidt tot een persoonsverwarring. Er wordt een pensioendossier aangelegd voor een persoon met dezelfde naam en voornaam, zelfde geboortjaar en geboortemaand, maar met een verschillende geboortedag.

Het herstellen van deze vergissing en de gevolgen ervan voor het onderzoek neemt maanden in beslag.

Slechts op 31 mei 2001 neemt de Rijksdienst voor Pensioenen een *voorlopige* beslissing, waarbij een overlevingspensioen van 367.973 BEF wordt toegekend.

Door het uitblijven van een beslissing van de Rijksdienst voor Pensioenen kon ook het RSVZ geen beslissing nemen.

Conclusie

De vertraging in de behandeling van de pensioenaanvraag is op geen enkele wijze in redelijkheid te verantwoorden. De gepensioneerde is hiervan uiteraard het slachtoffer. Zij was ongeveer een jaar zonder enige vorm van inkomsten.

Uiteindelijk neemt de Rijksdienst voor Pensioenen een definitieve pensioenbeslissing op 30 oktober 2001 en kent met ingang van 1 juni 2000 een overlevingspensioen toe voor een jaarbedrag van 603.786 BEF, ongeveer 235.000 BEF meer dan de voorlopige beslissing.

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft inmiddels nog niet beslist over de toekenning en uitbetaling van intresten met toepassing van het Handvest van de sociaal verzekerde.

Pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote – Samenloop met rechten op AOW vanaf de leeftijd van 65 jaar – Laattijdige en foutieve beslissing

Dossier 2026

De feiten

De verzoekster wendt zich tot het College omdat in januari 2001 haar pensioentoestand nog steeds niet is herzien ondanks het feit dat haar echtscheiding uitgesproken is in maart 2000 en zij dit ook gemeld heeft aan de Rijksdienst voor Pensioenen. Vóór de echtscheiding genoot zij 27.743 BEF per maand. Sinds oktober 2000 moet zij het stellen met 4.447 BEF per maand.

Bedenkingen

De rechten op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot worden ambtshalve onderzocht wanneer de belanghebbende, op het ogenblik van de overschrijving van de echtscheiding, als van tafel en bed of feitelijk gescheiden echtgenoot een gedeelte genoot van het rustpensioen van de echtgenoot. *Dit pensioen kan ten vroegste ingaan de eerste dag van de maand volgend op de overschrijving van de echtscheiding.*⁵

Vermits de overschrijving van de echtscheiding gebeurde op 5 april 2000 kan het rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote ten vroegste ingaan op 1 mei 2000.

⁵ Koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 92 § 4.

Op 1 april 2000 was de verzoekster in het genot van een pensioen ten bedrage van 332.681 BEF per jaar, samengesteld als volgt:

- persoonlijk rustpensioen zelfstandige:	53.366 BEF per jaar
- rustpensioen werknemer als feitelijk gescheiden echtgenote:	279.315 BEF per jaar

Ingevolge de echtscheiding zetten de uitbetalingsdiensten de betaling van het pensioen als feitelijk gescheiden echtgenote stop in oktober 2000 en betalen enkel nog het persoonlijk rustpensioen als zelfstandige. De toekenningsdiensten worden belast met het ambtshalve onderzoek van haar persoonlijke pensioenrechten.

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft uiteindelijk op 19 april 2001 een definitieve beslissing genomen – met terugwerkende kracht tot 1 mei 2000 – inzake het persoonlijk rustpensioen voor een bedrag van 64.317 BEF per jaar en een pensioen als uit de echtgescheiden echtgenote voor de jaren 1964 tot en met 1966 en vanaf 1970 tot en met 1985 voor een bedrag van 154.202 BEF per jaar. De toekenning van dit laatste pensioen brengt mee dat het RSVZ het persoonlijk rustpensioen als zelfstandige moet weigeren – eveneens met terugwerkende kracht - vanaf 1 mei 2000 om de volgende reden.

Vermits de verzoekster gerechtigd is op een rustpensioen als zelfstandige en voor dezelfde jaren eveneens aanspraak kan maken op een belangrijker pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote in de regeling voor werknemers, wordt zij geacht aan het rustpensioen zelfstandige te verzaken omdat het resultaat voor haar gunstiger is.⁶

Bij de toekenning van het rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote heeft de Rijksdienst voor Pensioenen echter ten onrechte *geen rekening gehouden* met de jaren 1986 tot en met 1998.

De Rijksdienst voor Pensioenen ging ervan uit dat de verzoekster voor deze jaren een persoonlijk Nederlands rustpensioen (AOW) ontving, voordeel dat de toekenning van een Belgisch rustpensioen als uit de echtgescheiden echtgenote voor dezelfde jaren verhindert.⁷

Een AOW-uitkering wordt echter slechts toegekend vanaf de leeftijd van 65 jaar terwijl de verzoekster in mei 2000 slechts 61 jaar was. Het Belgisch recht moet dus wel degelijk toegekend worden tot zij de leeftijd van 65 jaar bereikt.

Door onze interventie heeft de Rijksdienst voor Pensioenen op 18 oktober 2001 een nieuwe beslissing inzake haar pensioen als echtgescheiden echtgenote genomen.

⁶ Koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 3 § 2.

⁷ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 78, eerste lid.

Er werd haar uiteindelijk vanaf 1 mei 2000 een rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenote toegekend met als loopbaanbreuk 32/42 voor een bedrag van 313.611 BEF.

Op 1 mei 2000 is de correcte pensioentoestand als volgt:

- rustpensioen werknemer:	64.317 BEF per jaar
- rustpensioen werknemer als echtgescheiden echtgenote:	313.611 BEF per jaar
- rustpensioen zelfstandige:	<u>0 BEF per jaar</u>
Totaal:	377.928 BEF per jaar

Conclusie

Sinds de overschrijving van de echtscheiding in april 2000 heeft het tot oktober 2001 geduurd vooraleer de rechten van de verzoekster definitief vastgesteld werden.

Vanaf mei 2000 had zij recht op ongeveer 31.500 BEF per maand.

In afwachting kreeg zij slechts \pm 27.700 BEF van mei tot en met september 2000, \pm 4.500 BEF voor september 2000 tot en met januari 2001, \pm 9.700 BEF van februari tot en met april 2001 en \pm 17.200 BEF van mei tot en met oktober 2001.

Gewaarborgd minimumpensioen – Rustpensioen en pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote

Dossier 2116

De feiten

De verzoekster geniet een persoonlijk rustpensioen als werknemer, berekend op basis van een loopbaan van 33/40sten. Zij cumuleert dit pensioen met een rustpensioen als uit de echtgescheiden echtgenote in de pensioenregeling voor werknemers, met als loopbaanbreuk 5/40sten. Eén loopbaanjaar is zowel voor de berekening van het persoonlijk rustpensioen als voor de berekening van het rustpensioen als uit de echtgescheiden echtgenote in aanmerking genomen. De totale loopbaanbreuk bedraagt bijgevolg 37/40sten.

Enkel het persoonlijk rustpensioen werd – in verhouding tot de loopbaanbreuk – verhoogd tot het bedrag van het gewaarborgd minimumpensioen. De Rijksdienst voor Pensioenen hield geen rekening met het pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote voor de vaststelling van het bedrag van het gewaarborgd minimumpensioen.

Bedenkingen

Eerst en vooral trekken wij er de aandacht op dat in de pensioenregeling voor werknemers, het pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote wel degelijk een *rustpensioen* is.

Het rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot kan toegekend worden voor de huwelijksjaren tijdens dewelke de gewezen echtgenoot tewerkgesteld was als werknemer. Het wordt op dezelfde manier berekend als het gewone rustpensioen voor een alleenstaande.

Voor de jaren van tewerkstelling (en de daarmee gelijkgestelde periodes) van de ex-echtgenoot gedurende de huwelijksperiode wordt het pensioen berekend alsof de uit de echt gescheiden echtgenoot zelf die activiteit heeft uitgeoefend en dit op basis van 62,5 % van de lonen van de gewezen echtgenoot. Echter voor de huwelijksjaren waarin de uit de echt gescheiden echtgenoot ook zelf een beroepsactiviteit heeft uitgeoefend, gebeurt de berekening op basis van 62,5 % van het loon van de gewezen echtgenoot verminderd met het loon van de uit de echt gescheiden echtgenoot.

Het pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot mag samen met het persoonlijk rustpensioen genoten worden.

Het bedrag van het rustpensioen voor een volledige loopbaan mag niet lager zijn dan een bepaald minimum. Op 1 januari 2002 bedroeg dit minimum 963,54 euro voor een gezin en 771,10 euro voor een alleenstaande.

Voor een onvolledige loopbaan die minstens gelijk is aan twee derden van een volledige loopbaan wordt hetzelfde minimum gewaarborgd, evenwel in verhouding tot de loopbaanbreuk.

Om na te gaan of de loopbaan volledig is of minstens gelijk aan de twee derden van een volledige loopbaan wordt voor de jaren na 1954 enkel rekening gehouden met de jaren van volledige tewerkstelling.

Onder volledige tewerkstelling wordt verstaan:

- ◆ elke tewerkstelling waarvoor een loon voor een voltijdse tewerkstelling werd betaald;
- ◆ elke tewerkstelling die per kalenderjaar minstens 285 dagen van minstens 6 uren per dag omvat;
- ◆ elke tewerkstelling die per kalenderjaar minstens 1.710 uren omvat.

Gelijkgestelde periodes worden ook in aanmerking genomen.

Voor het vaststellen van de twee derden wordt geen rekening gehouden met de periodes die toekenbaar zijn in het rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot.

Echter, wanneer het recht op het gewaarborgd minimumpensioen geopend is dan moet het toegepast worden op het rustpensioen én op het rustpensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot.

In dit geval bewijst de verzoekster een persoonlijke loopbaan van 33/40sten. Dit is meer dan twee derden van een volledige loopbaan. Het totale pensioenbedrag moet verhoogd worden tot het gewaarborgd minimum vermenigvuldigd met de som van de loopbaanbreuken. Dubbel getelde jaren komen slechts één keer in aanmerking. De verzoekster had bijgevolg recht op 37/40sten van het minimumpensioen, terwijl de Rijksdienst voor Pensioenen slechts 33/40sten van het minimumpensioen toegekend had.

Conclusie

Op ons verzoek heeft de Rijksdienst voor Pensioenen de pensioenrechten opnieuw onderzocht met toepassing van artikel 21 bis, § 1, eerste lid van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Dit artikel bepaalt:

“Wanneer vastgesteld wordt dat aan de administratieve beslissing of de uitvoering ervan een onregelmatigheid of een materiële vergissing kleeft, treft de Rijksdienst voor Pensioenen een nieuwe beslissing en herstelt hij de onregelmatigheid of de vergissing. De nieuwe beslissing heeft uitwerking op de ingangsdatum van de eerste beslissing”.

Vanaf de ingangsdatum van haar rustpensioenen, 1 oktober 1992, heeft de verzoekster recht op een hoger gewaarborgd minimumpensioen. Dit betekent concreet dat zij voortaan ongeveer 3.000 BEF meer pensioen per maand geniet en dat zij ruim 200.000 BEF aan achterstallige pensioenbedragen ontvangen heeft.

Gewaarborgd inkomen voor bejaarden – Uitgesteld onderzoek van het recht – Inkomensgarantie voor ouderen – Voorschotten

Dossier 1876

De feiten

De verzoeker heeft van 1983 tot 1996 een beroepsactiviteit als zelfstandige uitgeoefend in Canada.

Hij geniet reeds een vervroegd Belgisch rustpensioen als werknemer.

In oktober 1998, dient hij bij het gemeentebestuur van zijn verblijfplaats een nieuwe pensioenaanvraag in om vanaf 1 mei 1999, de maand volgend op die van zijn 65ste verjaardag een Canadees rustpensioen te bekomen. In december 2000 is er nog steeds geen pensioenbeslissing genomen met toepassing van de bilaterale overeenkomst over de sociale zekerheid tussen België en Canada.

Daarenboven is het onderzoek naar de rechten op het gewaarborgd inkomen voor bejaarden op de leeftijd van 65 jaar niet aangevat.

Bedenkingen

Met toepassing van de bilaterale overeenkomst over de sociale zekerheid tussen België en Canada kan een Belg die in Canada gewerkt heeft zijn Canadees rustpensioen in België aanvragen.

Er volgt dan een uitwisseling van identificatie- en loopbaangegevens tussen de Canadese pensioeninstelling en de Belgische pensioendienst. Deze uitwisseling is noodzakelijk om de bijzondere regels van de overeenkomst te kunnen toepassen voor de opening van het recht op pensioen en voor de berekening. Zij gebeurt via zogenaamde “verbindingsformulieren”.

De Rijksdienst voor Pensioenen is er in dit dossier toe gehouden om een nieuwe beslissing te nemen, maar is volledig afhankelijk van de beslissing betreffende het Canadees pensioen.

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft de verbindingsformulieren overgemaakt naar Canada in februari 1999. Omdat een antwoord uitbleef, heeft de Rijksdienst voor Pensioenen de Canadese pensioeninstelling opnieuw ondervraagd in juni 1999 en in januari en mei 2000. Na onze interventie werden nieuwe herinneringen verstuurd in december en februari 2001. De Canadese instelling reageert echter niet. Het College is niet bevoegd voor buitenlandse pensioenen en kan op dit vlak het dossier niet verder onderzoeken.

Er stelde zich echter een tweede probleem.

De verzoeker bereikte de leeftijd van 65 jaar in april 1999. Vanaf mei 1999 kon hij bijgevolg eventueel aanspraak maken op het gewaarborgd inkomen voor bejaarden.

Artikel 11 § 3 van de wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden bepaalt dat de pensioenaanvraag ingediend als werknemer of als zelfstandige, door een persoon die aan de leeftijdsvoorwaarde voldoet, geldt als aanvraag voor het gewaarborgd inkomen

tenzij blijkt dat de pensioenen, met inbegrip van de buitenlandse, de toekenning van het gewaarborgd inkomen verhinderen.

Alle pensioenbedragen moeten trouwens, mits een vrijstelling van 10 %, afgetrokken worden van het bedrag van het gewaarborgd inkomen.

In eerste instantie weigerde de Rijksdienst voor Pensioenen op basis van deze bepalingen, en om onverschuldigde betalingen te vermijden, om het recht op gewaarborgd inkomen te onderzoeken zolang het Canadees pensioen niet gekend was. De verzoeker was inmiddels echter al 67 jaar geworden.

Conclusie

Het College heeft aan de Rijksdienst voor Pensioenen voorgesteld om niet langer te wachten op de Canadese pensioenbeslissing om de rechten op het gewaarborgd inkomen vast te stellen met ingang van 1 mei 1999 en de rechten op de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO) met ingang van 1 juni 2001.

Men kan er immers niet om heen dat de verzoeker *de facto* geen Canadees pensioen geniet en dat de regeling voor een gewaarborgd inkomen voor bejaarden zijn doel mist en zinloos wordt wanneer het inkomen *niet* gewaarborgd is op het ogenblik dat men het nodig heeft.

Gelet op de aanzienlijke vertraging bij de Canadese beslissing stemt de Rijksdienst voor Pensioenen in met het voorstel.

Door de invoering van de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO) kan dit soort situaties in de toekomst vermeden worden.

Het koninklijk besluit tot instelling van een algemeen reglement betreffende de Inkomensgarantie voor ouderen bepaalt immers in artikel 11 dat de Rijksdienst voor Pensioenen voorschotten op de IGO kan betalen wanneer uit het onderzoek, zowel administratief als gerechtelijk, blijkt dat er nog geen definitieve beslissing kan genomen worden. Bij het gewaarborgd inkomen voor bejaarden bestond deze mogelijkheid niet.

De Rijksdienst past deze bepaling tot nu toe echter niet automatisch toe. Sinds de invoering van de IGO hebben wij in twee andere dossiers de toekenning van voorschotten gevraagd en bekomen.

Gewaarborgd inkomen voor bejaarden – Gevolgen van het faillissement van de schuldenaar van de aanvrager

Dossier 835

De feiten

De verzoeker dient een aanvraag om gewaarborgd inkomen voor bejaarden in op 24 juli 1997. De Rijksdienst weigert het gewaarborgd inkomen vanaf 1 augustus 1997, de eerste van de maand die volgt op die van de aanvraag, wegens een teveel aan bestaansmiddelen.

De kennisgeving van de weigerende beslissing wordt op 27 november 1997 verzonden.

Echter op 25 november werd het faillissement van een schuldenaar van de verzoeker uitgesproken. De Rijksdienst noch de verzoeker waren hier onmiddellijk van op de hoogte. De Rijksdienst hield bijgevolg geen rekening met de mogelijke wijziging in de bestaansmiddelen van de verzoeker als gevolg van het faillissement.

Bedenkingen

De Rijksdienst voor Pensioenen moet ambtshalve rekening houden met de feiten die zich hebben voorgedaan en met de elementen die werden aangevoerd tussen de ingangsdatum van de administratieve beslissing betreffende het gewaarborgd inkomen en de datum waarop deze beslissing wordt genomen.⁸

Het faillissement van de schuldenaar van de verzoeker dd. 25 november 1997 is in ieder geval een feit dat zich voorgedaan heeft tussen de ingangsdatum van de administratieve beslissing, 1 augustus 1997, en de datum van de beslissing, 27 november 1997.

De facto kon de Rijksdienst hiermee geen rekening houden op het ogenblik van de beslissing omdat hij niet op de hoogte was van het faillissement.

Zelfs indien de Rijksdienst ervan op de hoogte zou geweest zijn, kon hij er toch niet onmiddellijk rekening mee houden omdat de invloed op de bestaansmiddelen van de verzoeker niet gekend was of kon zijn.

De verzoeker had namelijk tot zekerheid van 2.800.000 BEF een hypothecaire inschrijving op een onroerend goed van de gefailleerde. Slechts bij de afsluiting van de rangregeling op 12 april 1999 stond vast dat de verzoeker niet batig gerangschikt was en dat hij geen recht had op de opbrengst (of een gedeelte ervan) van de verkoop van het onroerend goed.

⁸ Koninklijk besluit van 29 april 1969 houdende algemeen reglement betreffende het gewaarborgd inkomen voor bejaarden, artikel 14.

Uit deze notariële akte vloeit voort dat de 2.800.000 BEF die de Rijksdienst voor Pensioenen aangerekend had sinds 25 november 1997 niet langer deel uitmaakten van de bestaansmiddelen van de verzoeker. De bestaansmiddelen zijn dus retroactief gewijzigd.

In eerste instantie volgt de Rijksdienst voor Pensioenen onze redenering niet en beschouwt hij de afsluiting van de rangregeling als een nieuw feit. Op basis van dit nieuwe feit had de verzoeker volgens de Rijksdienst voor Pensioenen een nieuwe aanvraag moeten indienen.

Een nieuwe aanvraag heeft echter nooit terugwerkende kracht. Op basis van een nieuwe aanvraag die zou ingediend zijn in april 1999 kan de Rijksdienst voor Pensioenen slechts vanaf 1 mei 1999 rekening houden met de wijziging in de bestaansmiddelen die het gevolg is van de afsluiting van de rangregeling.

Dit zou betekenen dat de aanvrager onder geen beding een beslissing inzake gewaarborgd inkomen zou kunnen krijgen die rekening houdt met zijn werkelijke bestaansmiddelen op 27 november 1997.

Conclusie

De Rijksdienst voor Pensioenen gaat in op onze argumentatie en neemt een nieuwe beslissing over de rechten op gewaarborgd inkomen voor bejaarden. De nieuwe beslissing gaat in op de eerste van de maand volgend op het faillissement.

Met ingang van 1 december 1997 kent de Rijksdienst een gewaarborgd inkomen toe van 59.049 BEF per jaar.

Ambtshalve herziening – Onregelmatigheid en materiële vergissing versus dwaling omtrent het recht of de feiten

Dossier 835

In het hierboven besproken dossier is er een discussie geweest met de Rijksdienst voor Pensioenen over de juridische basis voor de nieuwe beslissing.

Naar aanleiding van die discussie hebben wij vastgesteld dat er met betrekking tot de ambtshalve herziening van een beslissing een verschil bestaat tussen enerzijds de pensioenregeling voor werknemers, het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de inkomensgarantie voor ouderen en anderzijds de pensioenregeling voor zelfstandigen.

Zowel in artikel 21 bis van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het

algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, als in artikel 54 van het koninklijk besluit van 29 april 1969 (algemeen reglement gewaarborgd inkomen) en in artikel 13 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 (algemeen reglement op de inkomensgarantie) wordt bepaald:

“Wanneer vastgesteld wordt dat aan de beslissing of de uitvoering ervan *een onregelmatigheid of een materiële vergissing* kleeft, treft de Rijksdienst voor Pensioenen een nieuwe beslissing en herstelt hij de onregelmatigheid of de vergissing. De nieuwe beslissing heeft uitwerking op de ingangsdatum van de eerste beslissing”.

In artikel 152 van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor zelfstandigen (koninklijk besluit van 22 december 1967) luidt de tekst evenwel:

“Wanneer het in een administratieve beslissing vaststelt dat *een dwaling omtrent het recht of de feiten* werd begaan, neemt het Rijksinstituut van ambtswege een nieuwe beslissing die uitwerking heeft op de datum waarop de verbeterde beslissing had moeten ingaan.”

De tekst van artikel 152 is ruimer. Bij een strenge interpretatie van de begrippen “onregelmatigheid” en “materiële vergissing” kan immers niet elke dwaling omtrent het recht of de feiten ambtshalve rechtgezet worden.

Wij hebben de Minister van Sociale Zaken en Pensioenen hiervan reeds op de hoogte gebracht.

Aanbeveling

Op basis van het vastgestelde onderscheid in behandeling tussen gepensioneerde zelfstandigen enerzijds en gepensioneerde werknemers en gerechtigden op het gewaarborgd inkomen voor bejaarden of de inkomensgarantie voor ouderen anderzijds, beveelt het College aan om de teksten betreffende de ambtshalve herziening van het recht wegens een dwaling omtrent het recht of de feiten of wegens een onregelmatigheid of materiële vergissing die in de onderscheiden regelingen bestaan, met mekaar in overeenstemming te brengen.

Het gaat hier om:

- ◆ het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 21 bis;
- ◆ het koninklijk besluit van 29 april 1969 houdende algemeen reglement betreffende het gewaarborgd inkomen voor bejaarden, artikel 54;
- ◆ het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 152;
- ◆ het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen, artikel 13.

Hierbij wensen wij aan te stippen dat de tekst in de pensioenregeling voor zelfstandigen aan de betrokkenen een betere rechtsbescherming biedt tegen fouten van de pensioendiensten.

Pensioenraming door de Infodienst Pensioenen – Gebrekkige informatie bij gemengde loopbaan

Dossier 2786

De feiten

De verzoeker heeft zowel in de overheidssector als in de privé-sector gewerkt. Hij vraagt in december 2000 een raming van zijn pensioenbedrag. Einde juni 2001 heeft hij nog steeds geen raming ontvangen. Bovendien beklagt hij zich erover dat in de brieven van de Infodienst Pensioenen geen contactpersoon wordt vermeld.

Bedenkingen

Uit de gegevens op de aanvraag maakt de Infodienst op dat de aanvrager niet aan de voorwaarden voldoet om recht te hebben op een overheidspensioen. Daarom verzoekt hij de Administratie der Pensioenen om het nodige te doen voor een eventuele overdracht van bijdragen naar de werknemersregeling.

In afwachting hiervan maakt de Infodienst geen raming en stuurt de aanvraag terug samen met een uittreksel uit de individuele rekening. De Infodienst nodigt de verzoeker hierbij uit om, van zodra de Administratie der Pensioenen hem heeft ingelicht over de overdracht, de oorspronkelijke aanvraag tot raming terug te sturen samen met een kopie van de beslissing van de Administratie der Pensioenen.

De Administratie der Pensioenen lichtte de verzoeker op 18 mei 2001 in dat er geen overdrachten mogelijk waren omdat er geen pensioenstortingen bij het Fonds voor Overlevingspensioenen werden verricht. De Administratie der Pensioenen verwees hem in dezelfde brief door naar de Rijksdienst voor Pensioenen te Hasselt.

Hier werd ten onrechte een *nieuwe* aanvraag opgemaakt en dit zonder een kopie van de beslissing van de Administratie der Pensioenen bij te voegen.

De Infodienst Pensioenen verklaarde deze nieuwe aanvraag onontvankelijk omdat zij werd ingediend binnen de twee jaar na de vorige aanvraag en geen nieuwe elementen bevatte. Dit gebeurde met een standaardbrief zonder vermelding van contactpersoon.

Door onze interventie heeft de verzoeker zijn oorspronkelijke aanvraag samen met de beslissing

van de Administratie der Pensioenen en een uittreksel uit de individuele pensioenrekening opnieuw ingediend bij de Infodienst Pensioenen en een raming gekregen.

Conclusie

De doorverwijzing door de Administratie der Pensioenen naar het kantoor van de Rijksdienst voor Pensioenen te Hasselt zorgde voor verwarring.

Hierdoor heeft de verzoeker niet de procedure gevolgd die hem door de Infodienst was voorgesteld.

Op onze vraag heeft de Administratie der Pensioenen haar werkwijze ingeval van een aanvraag om raming gewijzigd. In de brief die aan de betrokkene verstuurd wordt op het ogenblik dat de overdrachten gebeuren of dat er beslist wordt dat geen overdrachten moeten gebeuren, zal de Administratie der Pensioenen de betrokkene niet meer doorverwijzen naar de RVP voor verdere inlichtingen.

De Infodienst Pensioenen heeft ons op onze vraag toegezegd dat voortaan op alle brieven van de Infodienst Pensioenen een contactpersoon vermeld zal worden. Dit is immers een verplichting opgelegd door het Handvest van de gebruiker van de openbare diensten.

Handvest van de sociaal verzekerde – Toekenning en betaling van intresten

Dossier 478, 486 en 493

In deze dossiers stelde zich het volgende probleem.

De RVP deelt ons in eerste instantie mee dat hij intresten zal uitbetalen met toepassing van het Handvest van de sociaal verzekerde. De juridische dienst krijgt de opdracht om de intresten te berekenen en in betaling te stellen. Wij brengen de verzoekers hier onmiddellijk van op de hoogte. Achteraf meldt de juridische dienst ons dat de Rijksdienst voor Pensioenen op basis van een andere interpretatie van de wetgeving geen intresten zal betalen.

Wanneer een pensioendienst een dwaling omtrent het recht op de feiten vaststelt, moet hij die natuurlijk onmiddellijk rechtzetten in het voor- of nadeel van de gepensioneerde.

Bij de *interpretatie* van wetgeving en de gevolgen van die interpretatie liggen de zaken echter anders.

De pensioendienst als instelling kan de wet slechts op één manier interpreteren. Wanneer iedere

afzonderlijk interne dienst tot een eigen interpretatie komt, leidt dit tot willekeur. Iedereen baseert zich immers op dezelfde wet.

Daarenboven, maar dit volkomen terzijde, legt een dergelijke manier van werken een hypotheek op onze verzoenende rol tussen de burger en de administratie. Wij kunnen deze opdracht niet vervullen wanneer wij aan de betrokkenen medelen dat de Rijksdienst voor Pensioenen intresten toekent, terwijl er uiteindelijk, op basis van dezelfde wetgeving maar als gevolg van de interpretatie door andere diensten, geen intresten betaald zullen worden.

Na onderhandelingen zijn wij tot de volgende consensus gekomen.

De Rijksdienst voor Pensioenen zal in de drie dossiers de intresten betalen zoals aanvankelijk werd meegedeeld.

In de toekomst zal enkel nog de juridische dienst zich uitspreken over de toekenning van intresten, waardoor een uniforme interpretatie verzekerd is.

Gevolg dat gegeven werd aan de voorstellen geformuleerd in het jaarverslag 1999 en 2000

Bespreking van het jaarverslag 2000 in de schoot van het Beheerscomité van de RVP

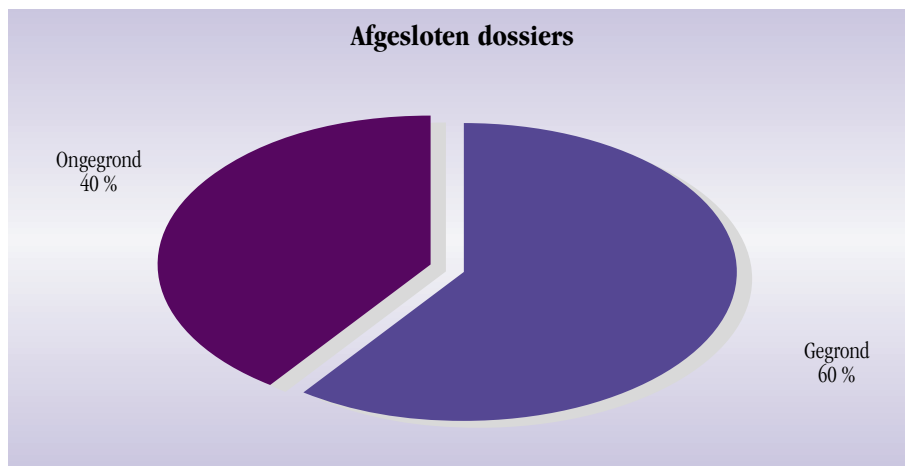
Het Beheerscomité van de Rijksdienst heeft in de zitting van 3 september 2001 ons jaarverslag 2000 besproken.

Daartoe heeft de Rijksdienst een nota opgemaakt die een analyse bevat van elk dossier dat in het jaarverslag besproken is, aangevuld met de opmerkingen, de suggesties en de oplossingen van de betrokken diensten (toekenningsdiensten en betalingsdiensten).

De betalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

De Rijksdienst vervult twee kernopdrachten in de pensioensector. Hij kent het pensioen toe aan de gewezen werknemers en betaalt de pensioenen uit aan de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen. Deze afdeling is gewijd aan de betalingsdiensten.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Onderbreking van en vertraging in de betaling - 1

Dossier 2848

De feiten

De verzoeker geniet sedert 1 mei 1999 een gezinspensioen dat hem via een overschrijving op zijn bankrekening wordt betaald.

- ◆ Reeds op 1 september 2000 betekent de Rijksdienst voor Pensioenen hem een nieuwe beslissing. Vanaf 1 juli 2001 zal zijn gezinspensioen teruggebracht worden tot een pensioen als alleenstaande omdat zijn echtgenote vanaf die datum een persoonlijk rustpensioen bekommt.

- ◆ Op 20 juni 2001 stuurt de betalingsdienst aan de belanghebbende het bericht dat ingevolge de aanpassing van zijn pensioen de betaling voor de maand juli 2001 op een latere datum kan gebeuren. De normale betalingsdatum is 15 juli.
- ◆ Op 10 juli 2001 deelt de Rijksdienst voor Pensioenen hem mee dat de betaling van zijn pensioen door overschrijving op zijn bankrekening wordt stopgezet en dat hij een nieuwe aanvraag moet indienen om terug per overschrijving betaald te worden. In afwachting zal hij per postassignatie betaald worden.
- ◆ Op 12 juli 2001 heeft de betalingsdienst telefonisch aan de belanghebbende meegedeeld dat hij voor de maand juli 2001 nog niet op de rol voor uitbetaling staat, ook niet per postassignatie.
- ◆ Op 25 juli 2001 laat de verzoeker ons weten dat hij de betaling van zijn pensioen voor de maand juli heeft ontvangen.

Bedenkingen

Er bestaat nog altijd geen deugdelijke en sluitende procedure om een onderbreking in de betalingen te vermijden wanneer een uitbetaald pensioenbedrag moet gewijzigd worden.

Daarom stuurt de Rijksdienst voor Pensioenen als voorzorgsmaatregel automatisch naar alle gepensioneerden waarvoor de betaling gewijzigd moet worden het volgende standaard bericht.

”Ingevolge een aanpassing van uw pensioen kan de betaling voor de maand . . . op een latere datum gebeuren.

Ik heb u van deze eventuele verschuiving in kennis willen stellen om te voorkomen dat u zich nodeloos zorgen zou maken en om u overbodige tussenkomsten of verplaatsingen te besparen.”

De Rijksdienst voor Pensioenen veranderde ook de wijze van betaling omdat er niet langer een gezinspensioen betaald werd. De betaling van een gezinspensioen gebeurt enkel op een rekening op voorwaarde dat beide echtgenoten het geijkte verbintenisformulier ondertekend hebben.

Conclusie

De Rijksdienst voor Pensioenen slaagt er niet in om zijn eigen beslissing van 1 september 2000 foutloos uit te voeren in juli 2001. Voor de omzetting van een gezinspensioen naar een pensioen als alleenstaande wordt de betaling onderbroken.

Het feit dat de Rijksdienst voor Pensioenen daarenboven onmiddellijk overschakelt op een betaling per postassigatie is klantvriendelijk en niet verantwoord. De gepensioneerde heeft de voorgeschreven verbintenis ondertekend. Hij moet dus de betaling op zijn financiële rekening zonder problemen kunnen verkrijgen.

De Rijksdienst voor Pensioenen zou volgens ons gewoon moeten blijven doorbetalen op de financiële rekening ook al heeft de echtgenote volmacht op de rekening of gaat het om een gemeenschappelijke rekening. Het initiatief om van rekening te veranderen komt de gepensioneerde toe.

De reactie van de Rijksdienst voor Pensioenen lijkt ingegeven te zijn door een ongerechtvaardigde vrees voor een niet bevrijdende betaling.

De Rijksdienst voor Pensioenen blijft bij zijn standpunt maar gaat in op ons voorstel om in afwachting van de nieuwe aanvraag om betaling op een financiële rekening, enkel ondertekend door de gepensioneerde man, verder te betalen op de oorspronkelijke rekening.

Onderbreking van en vertraging in de betaling - 2

Dossier 2991

De feiten

De verzoeker geniet een pensioen als werknemer betaalbaar op basis van het gezinsbedrag. Vanaf april 2001 heeft zijn echtgenote recht op een onvoorwaardelijk rustpensioen als zelfstandige van 105 BEF per maand. De RVP betaalt het gezinspensioen, dat meer dan 50.000 BEF bedraagt, uit met drie weken vertraging.

Bedenkingen

In toepassing van de wettelijke bepalingen moet het bedrag van het gezinspensioen verminderd worden met het bedrag van het onvoorwaardelijk pensioen dat aan de echtgenote wordt uitbetaald.

De RVP schorst de betaling van het pensioen in september 2001. Het verminderde bedrag wordt in betaling gesteld op 25 september 2001, of met een vertraging van ongeveer 20 dagen in vergelijking met de gebruikelijke betalingsdatum.

Hoewel de RVP de betrokkene vooraf heeft ingelicht over een mogelijke vertraging blijft deze wek wijze in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur.

De maatregelen staan trouwens niet in verhouding tot de doelstellingen wanneer een betaling van 50.000 BEF uitgesteld wordt om een onverschuldigde betaling van 105 BEF te vermijden.

Dossier 2640 - 2664

De feiten

Ingevolge de overschrijving van de echtscheiding in de registers van de burgerlijke stand op 21 februari 2001 meent de verzoekster recht te hebben op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote en de verzoeker op zijn rustpensioen als alleenstaande vanaf 1 maart 2001.

Zij beklagen zich erover dat hun pensioen geschorst wordt in mei 2001.

Bedenkingen

Omdat zij feitelijk gescheiden leefden, betaalde de Rijksdienst voor Pensioenen aan beide echtgenoten de helft van het gezinspensioen van de man uit.

Vanaf het ogenblik dat de echtscheiding overgeschreven wordt, is dit pensioen niet meer betaalbaar en moeten de rechten op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot en het pensioen als alleenstaande ambtshalve onderzocht worden.

Het pensioen feitelijke scheiding wordt door de RVP verder betaald in maart en april 2001.

In april 2001 werd de RVP ingelicht over de echtscheiding en op 25 april 2001 neemt de RVP een voorlopige beslissing die echter niet uitgevoerd wordt ingevolge een materiële fout door de betalingsdiensten van de RVP.

Geen van beide echtgenoten wordt betaald in mei.

De man ontvangt begin juni een achterstallig bedrag van ongeveer 97.000 BEF. De vrouw wordt voor de eerste keer terug betaald op 5 juli.

Dossier 3044 - 3116

De feiten

In beide gevallen werd de betalingsopdracht door de toekenningsdiensten begin juli aan de betalingsdienst overgemaakt. In oktober was het te betalen bedrag nog niet berekend en bijgevolg ook nog niet betaald.

Bedenkingen

De RVP kan geen specifieke oorzaak voor de vertraging aanwijzen. De vertraging is te wijten aan een structurele en chronische achterstand in de berekeningen bij de betalingsdienst.

Dossier 2707

De feiten

De verzoeker die in het buitenland verblijft, moest tegen 6 maart een levensbewijs indienen. Op 8 maart had de Rijksdienst voor Pensioenen het levensbewijs nog niet ontvangen en schorst hij de betaling van het pensioen.

Op 8 april wordt de ontvangst van het levensbewijs, op 12 januari 2001 ondertekend door de bevoegde buitenlandse overheid, geregistreerd.

Slechts op 29 mei hervat de Rijksdienst voor Pensioenen de betaling.

Dossier 3020

De feiten

De uitbetalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen ontvangen einde september een betalingsopdracht van het RSVZ en einde oktober een betalingsopdracht van de eigen toekenningsdiensten. Samen zijn deze betalingsopdrachten goed voor ongeveer 1.900.000 BEF. Het gaat namelijk om betalingen met terugwerkende kracht.

Bedenkingen

Aanvankelijk deelt de Rijksdienst voor Pensioenen mee dat de betaling slechts in januari 2002 zal gebeuren. Uiteindelijk betaalt hij begin december 2001.

Onderbreking van en vertraging in de betaling – Algemene conclusie

Reeds in het eerste en ook in het tweede werkingsjaar hebben wij er bij de RVP op aangedrongen om de continuïteit in de betalingen te verbeteren.

Toch hebben wij ook dit jaar opnieuw moeten vaststellen dat de continuïteit niet verzekerd is. De concrete doelstelling van de RVP dat een wijziging in de rechten in geen enkel geval aanleiding mag geven tot een onderbreking in de betaling is nog altijd niet gerealiseerd. Wij hebben dus nogmaals aan de RVP gevraagd om alle maatregelen te nemen die nodig zijn om de betalingsopdrachten binnen een redelijke termijn en met in acht name van de bepalingen van het Handvest van de sociaal verzekerde te kunnen uitvoeren.

De hierboven besproken dossiers zijn slechts een greep uit de klachten over de onderbreking en de vertraging in de uitbetaling. Wij hebben ook verschillende malen moeten vaststellen dat een eerste betalingsopdracht niet binnen een redelijke termijn kon uitgevoerd worden.

Nog steeds roept de RVP de beperkingen van de huidige betalingsprogramma's in. De vernieuwde informatica en informaticatoepassingen die aangekondigd waren voor 2001 zijn immers nog altijd niet operationeel.

De RVP heeft ons nu zijn nieuwe planning meegedeeld. Van april tot en met juni 2002 wordt het nieuwe systeem getest parallel met het bestaande. Wanneer de test positief is, zouden de nieuwe toepassingen vanaf 1 juli 2002 in gebruik genomen worden.

Intussen heeft de RVP vrij recent toch bijkomend personeel aangesteld in de betalingsdiensten. De Rijksdienst vestigt er wel de aandacht op dat van deze maatregel geen onmiddellijk rendement kan verwacht worden omdat dit bijkomend personeel zich een complexe materie moet eigen maken.

Verder heeft de RVP ons einde februari meegedeeld dat op dat ogenblik de termijnen voor de uitvoering van een betalingsopdracht teruggebracht waren tot één week voor een eerste betaling en tot één maand voor de herziening van een lopende betaling.

Dit alles neemt niet weg dat interne problemen van werkorganisatie geen invloed zouden mogen hebben op de dienstverlening.

Te hoge inhoudingen op het pensioen – Fout in het pensioenkadaster – Inlichtingen aan de gepensioneerde

Dossier 1723

De feiten

De verzoeker meldt op 3 november 2000 aan de RVP dat de inhoudingen die op zijn pensioen gebeuren volgens hem te hoog zijn. Hij vraagt hierover uitleg.

Eind november heeft hij nog geen ontvangstmelding of antwoord gekregen.

Bedenkingen

Na onze interventie bekomt de verzoeker op 18 december 2000 de nodige inlichtingen van de RVP.

Het pensioenkadaster vermeldt de volgende voordelen: een werknemerspensioen van 49.962 BEF,

een ouderdomsrente van 729 BEF en extra-legale voordelen ten bedrage van 71.260 BEF of een totaal bedrag van 121.951 BEF.

Op basis van deze gegevens werd de solidariteitsbijdrage vastgesteld op 2.439 BEF (121.951 x 2%). Op basis van het belastbaar bedrag wordt de bedrijfsvoorheffing vastgesteld op 18 209 BEF.

Nader onderzoek wijst uit dat de verzoeker zijn extra-legaal pensioen in de vorm van een kapitaal heeft ontvangen. Het pensioenkadaster vermeldt dit voordeel twee maal: 1 maal als maandelijks rente en 1 maal als in een fictieve rente omgezet kapitaal.

De gegevens in het pensioenkadaster worden verbeterd en de RVP zet de situatie recht.

De solidariteitsinhouding moest enkel gebeuren op basis van het pensioen als werknemer en de ouderdomsrente. Hierdoor verminderde deze inhouding van 2.439 BEF naar 1.014 BEF. De bedrijfsvoorheffing moest enkel berekend worden op basis van het belastbaar bedrag van de pensioenvoordelen betaald door de RVP en moest 6.059 BEF bedragen.

Voor de solidariteitsinhouding stort de RVP het verschil terug. De teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing kan echter slechts gerecupereerd worden op het ogenblik van de verwerking van de aangifte in de personenbelasting door het Ministerie van Financiën.

Conclusie

De RVP kan in de vaststelling van de inhoudingen op het pensioen geen fout ten laste gelegd worden. De RVP berekende de inhoudingen op basis van de gegevens van het Pensioenkadaster.

Dit dossier lijkt aan te tonen dat de betrouwbaarheid van het pensioenkadaster vóór september 2001 te wensen overliet (zie volgende besprekingen).

In de rand van dit onderzoek vraagt het College aan de RVP om in het kader van een behoorlijk bestuur bij de ontvangst van briefwisseling systematisch een ontvangstmelding te sturen aan de gepensioneerden.

De RVP antwoordt dat ernaar gestreefd wordt om alle vragen om inlichtingen te beantwoorden binnen de 45 dagen zoals bepaald in het Handvest van de sociaal verzekerde. In de gevallen dat dit onmogelijk blijkt, wordt een ontvangstmelding verstuurd.

De RVP wil in de toekomst de dienstverlening verder verbeteren en neemt zich voor om op alle schriftelijke vragen om inlichtingen binnen de veertien dagen te antwoorden. Indien dit onmogelijk zou zijn, zal de betrokkene hiervan in kennis gesteld worden.

Onzorgvuldig handelen van de Rijksdienst voor Pensioenen ten aanzien van de gepensioneerde – Geen voorafgaande aankondiging van verhoogde inhoudingen op het pensioen

Dossier 3100

De feiten

De verzoeker is in het genot van een rustpensioen als werknemer ten bedrage van 63.199 BEF per maand en een ouderdomsrente van 400 BEF per maand. Daarnaast geniet hij een buitenwettelijk pensioen van 16.138 BEF per maand. Verder heeft zijn groepsverzekering hem in december 1989 een kapitaal uitbetaald van 400.000 BEF en in februari 1998 een kapitaal van 391.437 BEF.

De verzoeker is er niet mee akkoord dat sinds oktober 2001 de voorheffing en de solidariteitsinhouding op zijn rustpensioen sterk verhoogd zijn en dit zonder dat hij hiervan op de hoogte werd gebracht.

Bedenkingen

1. De solidariteitsinhouding

Voor de vaststelling van het percentage van de solidariteitsinhouding wordt rekening gehouden met *alle* pensioeninkomsten die éénzelfde gerechtigde ontvangt, ongeacht hun aard. Dit wil zeggen zowel wettelijke (werknemers, zelfstandigen, openbare dienst) als buitenwettelijke pensioenen (groepsverzekeringen, pensioenfondsen).

Om de gelijke behandeling te garanderen tussen de mensen die hun extra-legaal pensioen ontvangen in de vorm van een maandelijks rente en zij die de uitbetaling in kapitaal bekomen, worden de buitenwettelijke pensioenen die geheel of gedeeltelijk onder de vorm van een kapitaal werden uitgekeerd, omgezet naar een *fictieve* rente.

Het gaat hier niet om de rente die het uitgekeerde kapitaal zou kunnen opbrengen, zoals veel gepensioneerden denken. Het gaat om de rente die hem door het pensioenfonds of de groepsverzekering kon uitgekeerd worden indien er geen kapitaal werd uitbetaald en dit rekening houdende met het gevestigde kapitaal en de levensverwachting. Een dergelijke rente omvat dus kapitaal *en* intresten.

De omzetting van het kapitaal naar een fictieve rente gebeurt door het bruto bedrag van het kapitaal te delen door de coëfficiënt die, volgens de van kracht zijnde sterftetafels⁹, overeenstemt met de leeftijd van de betrokkene op de dag van de betaling van het kapitaal.

⁹ Bijlage bij het Koninklijk Besluit van 25 april 1997, B.S. van 29 mei 1997

Aangezien de kapitalen respectievelijk in december 1989 en februari 1998 werden uitbetaald, werden de fictieve renten als volgt berekend:

1. $400.000/15,74 = 25.413/12 = 2.118$ BEF per maand
2. $391.437/13,53 = 28.931/12 = 2.411$ BEF per maand
4.529 BEF per maand

Vermits het totaal van de in aanmerking te nemen voordelen:

◆ rustpensioen:	63.199 BEF per maand
◆ rente:	400 BEF per maand
◆ fictieve renten:	4.529 BEF per maand
◆ extra-legaal pensioen:	<u>16.138</u> BEF per maand
	84.266 BEF per maand

groter is dan 79.643 BEF en kleiner dan 90.092 BEF is het percentage van de solidariteitsinhouding gelijk aan 1,50 %.¹⁰

Op het kapitaal van 400.000 BEF dat in december 1989 werd uitbetaald, werd aan de bron geen solidariteitsinhouding gedaan. Het gevolg hiervan is dat er 1,5 % van de fictieve rente moet worden afgehouden door de Rijksdienst voor Pensioenen.

Op het kapitaal van 391.437 BEF dat hem uitbetaald is in februari 1998 werd aan de bron slechts 1 % solidariteitsinhouding doorgevoerd. De Rijksdienst voor Pensioenen zal geen inhoudingen doen op de fictieve rente en evenmin de ontbrekende 0,50 % navorderen.

Het pensioenfonds doet geen solidariteitsinhouding op het extra-legaal pensioen dat het maandelijks betaalt zodat de inhouding door de Rijksdienst voor Pensioenen moet gebeuren.

De solidariteitsinhouding wordt vanaf 1 oktober 2001 als volgt berekend:

$$63.199 + 400 + 2.118 + 16.138 = 81.855 \times 1,5 \% = 1.227 \text{ BEF per maand}$$

Vermits de Rijksdienst voor Pensioenen vóór oktober 2001 niet op de hoogte was van de extra-legale voordelen deed hij gedurende de periode tot september 2001 slechts een solidariteitsinhouding van 0,50 % op het wettelijk pensioen, hetzij $63.599 \times 0,005 = 318$ BEF per maand¹¹.

¹⁰ Het gaat hier om een begunstigde met gezinslast

¹¹ Voor pensioenen gelegen tussen 56.876 BEF en 67.569 BEF bedraagt het percentage van de solidariteitsbijdrage 0,50 %.

De te weinig ingehouden solidariteitsinhouding voor de periode vóór oktober 2001 wordt niet nagevorderd.

2. De bedrijfsvoorheffing

De Rijksdienst voor Pensioenen moet rekening houden met *alle* gekende pensioeninkomsten (wettelijke en buitenwettelijke) om het bedrag van de bedrijfsvoorheffing vast te stellen.

Zoals voor de solidariteitsinhouding, heeft de Rijksdienst voor Pensioenen bij gebrek aan correcte gegevens, tot de maand september 2001 bij de vaststelling van de bedrijfsvoorheffing enkel rekening gehouden met het pensioenbedrag dat door hem zelf werd uitbetaald.

Het beschikbaar komen van de gegevens leidde tot een verhoging van de bedrijfsvoorheffing (zie volgende bespreking).

Conclusie

Ten aanzien van de gepensioneerde is de Rijksdienst voor Pensioenen onzorgvuldig te werk gegaan door de verhoogde inhoudingen niet vooraf aan te kondigen.

Alhoewel de Rijksdienst voor Pensioenen nadien in de loop van de maand oktober alle betrokken gepensioneerden nog aangeschreven heeft, kon deze onzorgvuldigheid niet echt meer goed gemaakt worden.

Wij hebben het mechanisme van de solidariteitsinhouding hier zo uitvoerig besproken omdat er nogal wat verwarring heerst. Veel verzoekers denken dat zij de solidariteitsinhouding twee maal betalen, een maal aan de bron en nogmaals bij de inhouding op hun wettelijke pensioen.

Ook begrijpen de meeste verzoekers de omzetting van het kapitaal naar een fictieve rente verkeerd.

Bedrijfsvoorheffing – Onregelmatige communicatie via de KBSZ – Betrouwbaarheid van het pensioenkadaster

Dossier 3245

De feiten

De verzoeker wendt zich tot de Ombudsdienst omdat de voorheffing op zijn pensioen in het stelsel van de werknemers en van de overzeese sociale zekerheid de laatste maanden een aantal maal gewijzigd werd. De pensioendiensten lichtten hem niet of onvoldoende in over de redenen van deze wijzigingen.

Bedenkingen

Op pensioenen waarvan het bedrag boven een bepaalde drempel uitstijgt, moeten de uitbetalingsinstellingen bedrijfsvoorheffing inhouden.

1. De te volgen werkwijze

Op 1 januari 1996 is er een nieuwe berekeningsmethode voor de bedrijfsvoorheffing op pensioenen ingevoerd.¹²

Wanneer slechts één instelling één of meerdere wettelijke of reglementaire pensioenen uitbetaalt aan de gepensioneerde, dan wordt de bedrijfsvoorheffing vastgesteld door de strikte toepassing van het barema op het *belastbaar* bedrag van het pensioen. Het gaat hier om het bruto bedrag verminderd met de niet-belastbare inhoudingen zoals de bijdrage voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering en de solidariteitsinhouding.

In geval van cumulatie van wettelijke of reglementaire pensioenen ten laste van verschillende instellingen of nog van één of meerdere pensioenen met een extra-legaal pensioen – uitbetaald in de vorm van een rente – gebeurt de bedrijfsvoorheffing op basis van een percentage.

Dit percentage geeft de verhouding weer tussen:

- ◆ de bedrijfsvoorheffing die volgens het barema verschuldigd is op de som van de belastbare pensioenen
- ◆ en het totaal van die pensioenen.

De belastbare grondslag en het percentage worden in principe vastgesteld door de Rijksdienst voor Pensioenen. De Rijksdienst voor Pensioenen deelt het vastgestelde percentage mee aan de andere schuldenaars van wettelijke of reglementaire pensioenen. Indien de Rijksdienst voor Pensioenen zelf geen pensioen uitbetaalt dan is het aan de Administratie der Pensioenen bij het Ministerie van Financiën om deze operaties uit te voeren.

De berekening gebeurt op basis van de gegevens in het pensioenkadaster.

Het pensioenkadaster bevat in veel gevallen slechts bruto bedragen. Voor de berekening wordt in die gevallen, zoals voorgeschreven, 95 % van deze bruto bedragen ten laste van andere instellingen in aanmerking genomen als belastbaar.

¹² Koninklijk besluit van 14 december 1995, bijlage III, hoofdstuk I, sectie 1, punt 4 (B.S. 29 december 1995).

2. Een voorbeeld

We illustreren deze werkwijze met een voorbeeld.

Bruto pensioen

- Rustpensioen werknemer:	500 Euro
- Rustpensioen NMBS:	750 Euro
- Extra-legaal pensioen:	<u>250 Euro</u>
- Totaal:	1.500 Euro

De Rijksdienst voor Pensioenen moet op het bruto bedrag dat hij betaalt 3,55 % Z.I.V.-bijdragen inhouden (17,75 Euro) en 1 % solidariteitsbijdrage (5 Euro). Het belastbaar pensioen ten laste van de Rijksdienst voor Pensioenen is bijgevolg gelijk aan $500 - 17,75 - 5 = 477,25$ Euro.

Belastbare grondslag

- Rustpensioen werknemer:	477,25	
- Rustpensioen NMBS:	712,25	(750 x 95 %)
- Extra-legaal pensioen:	<u>237,50</u>	(250 x 95 %)
- Totaal:	1.427,00 Euro	

Veronderstellen wij dat de bedrijfsvoorheffing op 1.427 Euro volgens het barema 108 Euro bedraagt.

In dat geval bedraagt het percentage van de bedrijfsvoorheffing:

$$\frac{108 \times 100}{1.427} = 7,6 \%$$

De Rijksdienst voor Pensioenen houdt in dit voorbeeld 7,6 % bedrijfsvoorheffing in op 477,25 Euro en deelt via de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid aan de NMBS mee dat zij eveneens 7,6 % bedrijfsvoorheffing moet inhouden op het belastbaar pensioen.

3. De problemen

Dit alles houdt in dat de RVP moet ingelicht worden over de verschillende voordelen die een gepensioneerde ontvangt. Zij moeten opgeslagen worden in het pensioenkadaster en bijgewerkt worden wanneer er zich wijzigingen voordoen. Anderzijds moet de RVP de verschillende

pensioendiensten inlichten over het in te houden percentage aan bedrijfsvoorheffing.

De uitwisseling van gegevens tussen de pensioendiensten en het pensioenkadaster en tussen de pensioendiensten onderling gebeurt via de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid.

Voor zover wij hebben kunnen achterhalen gebeurde deze gegevensuitwisseling in de periode van 1998 tot september 2001 zeer onregelmatig of niet wegens problemen van betrouwbaarheid van de gegevens in het pensioenkadaster.

In het voorliggend geval heeft de RVP in juli 2001 de bedrijfsvoorheffing bepaald op basis van het pensioenvoordeel bij de DOSZ en de RVP zelf.

Ons onderzoek toonde aan dat het bedrag ten laste van de DOSZ foutief was.

In september 2001 verneemt de RVP het juiste bedrag van het pensioen ten laste van de DOSZ en verneemt hij ook dat het brutobedrag bij de DOSZ gelijk is aan het belastbaar bedrag.

Door de wijziging in het percentage van de bedrijfsvoorheffing (het totale pensioeninkomen verhoogde) verandert op dat ogenblik niet alleen het netto maandbedrag bij de DOSZ maar ook bij de RVP. Bovendien wordt er vanaf dat ogenblik voor de vaststelling van het percentage bedrijfsvoorheffing rekening gehouden met het volledige pensioenbedrag bij de DOSZ.

Conclusie

Door het naast elkaar zetten van de betalingsgegevens van de verschillende instellingen hebben wij aan de verzoeker een gedetailleerde uitleg kunnen geven over zijn pensioensituatie.

Dergelijke situaties zijn weinig bevorderlijk voor het vertrouwen van de gepensioneerden in de pensioendiensten. De gegevensuitwisseling is een zeer belangrijke schakel in de correcte betaling van de pensioenen en verdient de nodige aandacht.

Aanpassing van de pensioenen aan de evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijzen – Gezinspensioen verminderd met een onvoorwaardelijk pensioen – Te indexeren bedrag.

Dossier 2217

De feiten

De verzoeker heeft in de pensioenregeling voor werknemers recht op het gezinspensioen. Zijn echtgenote is in het genot van een onvoorwaardelijk pensioen als zelfstandige.

Het pensioen dat effectief aan de verzoeker uitbetaald wordt, is gelijk aan het toegekende pensioen verminderd met het bedrag van het onvoorwaardelijk pensioen van zijn echtgenote.

De Rijksdienst voor Pensioenen indexeert slechts het uitbetaalde bedrag en niet het toegekende bedrag.

Bedenkingen

In de pensioenregeling voor werknemers wordt het rustpensioen op basis van het gezinsbedrag slechts toegekend aan de gepensioneerde indien zijn echtgenoot:

- ◆ geen beroepsactiviteit uitoefent of een beroepsactiviteit uitoefent waarvan de inkomsten de grensbedragen voor toegelaten arbeid niet overschrijden;
- ◆ geen van de volgende uitkeringen geniet: vergoeding wegens ziekte, invaliditeit of onvrijwillige werkloosheid, uitkering wegens loopbaanonderbreking of wegens het verminderen van arbeidsprestaties, aanvullende vergoeding in het kader van een conventioneel brugpensioen;
- ◆ geen rust- of overlevingspensioen geniet of een als dusdanig geldende uitkering.

Op de laatste voorwaarde bestaat een uitzondering. Deze uitzondering geldt voor de pensioenen of als dusdanige geldende voordelen ten laste van een andere regeling dan de werknemersregeling.

Indien dit pensioen kleiner is dan het verschil tussen het gezinsbedrag en het bedrag als alleenstaande, kan het gezinspensioen toch toegekend worden. In dat geval wordt het gezinspensioen verminderd met het pensioen van de andere echtgenoot.

Deze regel is ingevoerd vanaf 1 januari 1991 met het oog op de vermindering van de uitgaven in de pensioenregeling voor werknemers. Voordien kon men in dezelfde voorwaarden verzaken aan de uitbetaling van het pensioen in de andere regeling om het gezinspensioen in de werknemersregeling te bekomen.

Het onvoorwaardelijk pensioen wordt betaald aan de zelfstandige:

- ◆ aan wie geen rust- of overlevingspensioen kan toegekend worden;
- ◆ aan wie het toegekende rust- of overlevingspensioen niet kan betaald worden;
- ◆ voor wie het totaal bedrag van de pensioenen als zelfstandige kleiner is dan het bedrag van het onvoorwaardelijk pensioen.

Het onvoorwaardelijk pensioen omvat de ouderdoms- en overlevingsrenten gevestigd tussen 1 juli 1956 en 31 december 1975 en de theoretische ouderdoms- en overlevingsrenten gevestigd tussen 1 januari 1976 en 31 december 1983.

In tegenstelling tot de pensioenen wordt het onvoorwaardelijk pensioen niet meer geïndexeerd sinds 1 januari 1984.

Door slechts het werkelijk uitgekeerde bedrag te indexeren heeft de Rijksdienst voor Pensioenen het gezinspensioen niet volledig aangepast aan de evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijzen en ondergaat het gezin een financieel nadeel in vergelijking met een gezin dat een niet verminderd gezinspensioen geniet. Bij iedere volgende indexaanpassing wordt dit nadeel groter.

Conclusie

Op vraag van het College heeft de Rijksdienst voor Pensioenen zijn werkwijze aangepast en de indexering van het gezinspensioen herzien. De indexaanpassing wordt uitgevoerd op het toegekende bedrag in de plaats van op het uitbetaalde bedrag. Vervolgens wordt het onvoorwaardelijk rustpensioen van de echtgenote in mindering gebracht.

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft de ontstane achterstallen betaald (zie ook volgende bespreking).

Gezinspensioen verminderd met het buitenlands pensioen van de echtgenote – Beperkte herwaarderingspremie – Te indexeren bedrag

Dossier 1790

De feiten

De verzoeker geniet een pensioen als werknemer, berekend op basis van het gezinsbedrag. Na de toekenning van een Frans rustpensioen aan zijn echtgenote heeft hij recht op het gezinsbedrag verminderd met dit voordeel omdat zijn echtgenote er niet kan aan verzaken. De herwaarderingspremies van 1999 en 2000 werden berekend op het verminderde gezinsbedrag. Bij de indexering van de pensioenen in september 2000 wordt enkel het verminderde gezinsbedrag geïndexeerd.

Bedenkingen

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft de herwaarderingspremie correct vastgesteld.

De herwaarderingspremie moet immers berekend worden op het voor de maand februari van een

bepaald jaar *verschuldigde* pensioenbedrag¹³. Dit is inderdaad het gezinspensioen verminderd met het buitenlands voordeel van de echtgenote.

In verband met de wijze van indexeren hebben wij vastgesteld dat de indexeringen vóór september 2000 gebeurden op basis van het gezinsbedrag. Van dit geïndexeerde gezinsbedrag werd vervolgens het Frans pensioen afgetrokken.

De RVP deelt ons mee dat hij vanaf 1 januari 2000 deze pensioenen “gestabiliseerd” heeft.

Hieruit volgt dat vanaf 1 januari 2000 de indexaanpassingen door de RVP berekend worden op basis van het effectief betaalde voordeel en niet langer op basis van het toegekende voordeel zonder de vermindering.

Conclusie

Er bestaat geen rechtsgrond voor deze werkwijze. Bovendien creëert de RVP hier een discriminatie. Wanneer de echtgenote recht heeft op een eigen rustpensioen als werknemer dat niet betaald wordt omdat het gezinsbedrag van de echtgenoot voordeliger is, wordt de indexering immers toegepast op het volledige gezinsbedrag.

De RVP gaat in op ons voorstel en past zijn werkwijze opnieuw aan. Het pensioen van de verzoeker wordt met terugwerkende kracht tot 1 september 2000 herzien. De indexering wordt toegepast op het niet verminderde gezinsbedrag. Van dit geïndexeerde bedrag zal het pensioen van de echtgenote worden afgetrokken.

In alle soortgelijke dossiers zal de RVP voortaan op dezelfde wijze te werk gaan. Deze pensioenen worden niet langer “gestabiliseerd” op het verminderde gezinsbedrag.

Onregelmatigheid en materiële vergissing – Bewarende maatregel – Beperking van het uitbetaalde bedrag

Dossier 2091

De feiten

De RVP meldt aan de verzoekster dat als voorzorgsmaatregel haar pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote geschorst wordt omdat hij over gegevens beschikt die aanleiding zouden kunnen geven tot vermindering van het toegekende pensioen.

Zij kan met deze schorsing niet instemmen.

¹³ Koninklijk besluit van 18 maart 1999 tot uitvoering van artikel 22bis van de wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden

Bedenkingen

De verzoekster geniet een rustpensioen als werknemster en in de openbare sector. Daarnaast geniet zij een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot in de regeling voor werknemers en voor zelfstandigen.

Het pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot in de regeling voor werknemers werd echter foutief berekend. Er werd ten onrechte rekening gehouden met een aantal jaren waarvoor zij een pensioen in de openbare sector geniet. Het pensioen moet bijgevolg herberekend en verminderd worden.

Op het ogenblik dat hij de materiële vergissing vaststelt, deelt de Rijksdienst voor Pensioenen aan de verzoekster mee dat haar pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote ten bedrage van 278.994 BEF per jaar als voorzorgsmaatregel geschorst zal worden en dat er zo spoedig mogelijk een nieuwe beslissing zal genomen worden.

Deze werkwijze stemt niet overeen met het koninklijk besluit van 1 maart 2000 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Hierin wordt bepaald: “Wanneer de Rijksdienst vaststelt dat een onregelmatigheid of een materiële vergissing een hogere betaling dan het recht op de uitkering heeft veroorzaakt, *kan bij de betaling bij bewarende maatregel beperken tot het bedrag dat hij als wettelijk verschuldigd beschouwt*. In dit geval heeft ... de verbeterende beslissing die het bedrag van de uitkering beperkt, uitwerking de eerste van de maand waarin de bewarende maatregel werd genomen”.

Conclusie

Vermits de verbeterende beslissing nog altijd een jaarrecht van 199.116 BEF toekende was de volledige schorsing van de betaling als bewarende maatregel onverantwoord en in strijd met het reglement.

Omdat de toekenningsdienst in dit dossier zeer snel een nieuwe beslissing genomen heeft en een nieuwe betalingsopdracht met het juiste bedrag gegeven heeft, is de schorsing van de betalingen uiteindelijk niet doorgegaan.

Na onze interventie heeft de RVP de richtlijnen aan het personeel betreffende de toepassing van de beperking van het pensioenbedrag gewijzigd. Er wordt benadrukt dat het herleiden van een eerder toegekend pensioenrecht niet arbitrair mag gebeuren maar in de mate van het mogelijke moet overeenstemmen met het vermoedelijke toekenbare recht.

Rechtzetting van een fout in de betaling van de pensioenen – Onterechte toepassing van de verjaringstermijnen in het nadeel van de gepensioneerde

Dossier 778

De feiten

Vanaf 1 juli 1984 heeft de Rijksdienst voor Pensioenen de betaling van het werknemerspensioen van de verzoekster ten bedrage van 41.958 BEF per jaar geschorst.

Naar aanleiding van het overlijden van de echtgenoot van de verzoekster stelt de Rijksdienst voor Pensioenen in 1999 vast dat de schorsing onterecht was.

Hij herstelt deze vergissing met terugwerkende kracht, evenwel met toepassing van de vijfjaarlijkse verjaring. Hij betaalt bijgevolg enkel de achterstallige pensioentermijnen die ontstaan zijn sinds maart 1994 voor een bedrag van 341.514 BEF.

Bedenkingen

Het RSVZ kende oorspronkelijk aan de verzoekster een rustpensioen toe vanaf 1 maart 1982. Hierbij werden de loopbaanjaren 1942 tot en met 1945 in aanmerking genomen.

Vervolgens kende de Rijksdienst voor Pensioenen haar een rustpensioen van 41.958 BEF per jaar toe vanaf 1 november 1983. Hierbij werden de loopbaanjaren 1942 tot en met 1945 eveneens in aanmerking genomen.

Omdat voor de betrokken periode van de beroepsloopbaan een jaar in de regeling voor zelfstandigen slechts kan in aanmerking genomen worden op voorwaarde dat het niet in de werknemersregeling toegekend is, vraagt het RSVZ vervolgens aan de betalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen om het rustpensioen zelfstandige te schorsen in afwachting van de verbeterde beslissing.

Op dit punt loopt het mis. De Rijksdienst voor Pensioenen schorst zowel het rustpensioen werknemer als het rustpensioen zelfstandige en brengt het eerste pensioen niet meer terug in betaling.

Wanneer de Rijksdienst vaststelt dat er bij de betaling van een pensioen een onregelmatigheid of een materiële vergissing gebeurd is in het nadeel van de gepensioneerde herstelt hij deze met toepassing van de vijfjaarlijkse verjaring. Om deze werkwijze te verantwoorden roept de Rijksdienst de artikelen 2277 en 2227 van het Burgerlijk Wetboek in.

Artikel 2277 B.W. bepaalt:

”Termijnen van altyddurende renten en van lijfrenten;
Die van uitkeringen tot levensonderhoud;
Huren van huizen en pachten van landeigendommen;
Interesten van geleende sommen, en, in het algemeen, al hetgeen
betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen;
Verjaren door verloop van vijf jaren.”

Artikel 2227 B.W. luidt als volgt:

”De Staat, de openbare instellingen en de gemeenten zijn aan dezelfde
verjaringen onderworpen als bijzondere personen en kunnen zich
eveneens daarop beroepen.”

De keuzevrijheid - om zich al dan niet te beroepen op deze verjaringen - die vervat zit in artikel 2227 wordt echter opgeheven door artikel 21bis, § 1, eerste lid van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, zoals gewijzigd bij het koninklijk besluit van 4 december 1990 en genomen in uitvoering van artikel 31 van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Dit artikel bepaalt immers in het eerste lid van § 1:

”Wanneer vastgesteld wordt dat aan de administratieve beslissing of de uitvoering ervan een onregelmatigheid of een materiële vergissing kleeft, treft de Rijksdienst voor Pensioenen een nieuwe beslissing en herstelt hij de onregelmatigheid of de vergissing. De nieuwe beslissing heeft uitwerking op de ingangsdatum van de eerste beslissing.”

De Rijksdienst past deze combinatie van bepalingen altijd correct toe wanneer het gaat om een onregelmatigheid of materiële vergissing die aan de administratieve beslissing kleeft. Hij neemt een nieuwe beslissing die uitwerking heeft op de ingangsdatum van de eerste beslissing en betaalt alle achterstallige pensioenbedragen die uit deze nieuwe beslissing voortvloeien uit zonder enige beperking in de tijd.

De uitbetaling van een toegekend pensioen is ongetwijfeld de uitvoering van een administratieve beslissing. Bij een onregelmatigheid of een materiële vergissing in de uitbetaling dienen, gelet op

het gebrek aan een andere rechtsgrond, de wet en het reglement dan ook op dezelfde manier toegepast te worden en kan de verjaring niet ingeroepen worden.

Conclusie

Wij zijn ervan overtuigd dat de werkwijze van de RVP in strijd is met de wetten en de reglementen.

Omdat na moeizame en langdurige onderhandelingen de Rijksdienst nog altijd weigert om zijn werkwijze te herzien hebben wij een dubbele officiële aanbeveling gedaan.

Wij hebben aan de Rijksdienst aanbevolen om:

1. aan de verzoekster al de achterstallige pensioenbedragen te betalen die ontstaan zijn door de onterechte schorsing van haar rustpensioen als werknemer sedert juni 1984.
2. telkens wanneer hij vaststelt dat er een onregelmatigheid of materiële vergissing kleeft aan de uitvoering van een beslissing, een nieuwe beslissing te nemen die uitwerking heeft op de datum van de eerste beslissing en de onregelmatigheid te herstellen, en dit zonder enige verjaringstermijn toe te passen.

Overeenkomstig artikel 16 van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot vaststelling van een Ombudsdienst Pensioenen hebben wij de Minister van Sociale Zaken en Pensioenen op de hoogte gebracht van deze aanbeveling.

Zelfs zonder rekening te houden met indexeringen en eventuele andere aanpassingen en toeslagen (bv. vakantiegeld) verliest de verzoekster minimaal 405.000 BEF.

Handvest van de sociaal verzekerde – Termijnen voor beslissing – Intresten – Renten – Verstoring van de uitbetaling ingevolge een wetswijziging

Dossier 1805

De feiten

De verzoekster heeft in België en Frankrijk gewerkt en woont nu in Frankrijk. Op 4 februari 2000 dient zij een pensioenaanvraag in bij de bevoegde Franse pensioeninstelling, zoals voorgeschreven door de Europese Verordeningen terzake.

Haar rustpensioen moet ingaan op 1 augustus 2000. In december 2000 heeft zij nog altijd geen Belgische pensioenbeslissing ontvangen en bijgevolg ook geen betaling.

Bedenkingen

Reeds op 23 februari 2000 heeft de Rijksdienst voor Pensioenen de aanvraag vanuit Frankrijk ontvangen. De Franse pensioeninstelling deelt op hetzelfde ogenblik alle Franse gegevens mee die de Rijksdienst voor Pensioenen nodig heeft om een definitieve beslissing te treffen. Slechts begin juni 2000 meldt de Rijksdienst voor Pensioenen ontvangst en vraagt hij bijkomende inlichtingen aan de verzoekster. Zij antwoordt nog voor het einde van de maand.

Alhoewel de Rijksdienst voor Pensioenen dus vanaf juli 2000 over alle gegevens beschikt om een beslissing te nemen, komt de beslissing er pas medio januari 2001 na een interventie van de Ombudsdienst. Het pensioen wordt betaald vanaf februari 2001.

De eerste betaling van de ouderdomsrente gebeurt slechts in juli 2001.

Een onzorgvuldige reactie van de Rijksdienst voor Pensioenen op een wetswijziging inzake de betaling van de renten ligt aan de basis van deze vertraging.

De renten die daadwerkelijk en voor de eerste keer ingaan vanaf 1 januari 2001 kunnen enkel nog betaald worden onder de vorm van een kapitaal.

De renten die ingaan vóór 1 januari 2001 kunnen echter nog steeds onder de vorm van een maandelijksse rente worden betaald.

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft zijn informaticatoepassingen tijdig aan de nieuwe regels aangepast. Hij is hierbij evenwel uit het oog verloren dat er nog oude rentedossiers hangende waren. Dit bracht mee dat de maandelijksse betaling van renten die moesten ingaan vóór 1 januari 2001 en voor de eerste keer in het systeem ingebracht werden na 1 januari niet meer mogelijk was. Begin juli 2001 werden de informaticatoepassingen opnieuw aangepast.

Conclusie

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft de termijn voor het nemen van een beslissing – vier maanden – opgelegd door het Handvest van de sociaal verzekerde niet gerespecteerd en dit zonder aanwijsbare redenen en zonder de verzoekster hierover te informeren.

Rekening houdend met de wettelijke schorsing van de termijnen is de beslissing genomen met een vertraging van 5 maanden.

Overeenkomstig hetzelfde Handvest betaalt de Rijksdienst voor Pensioenen intresten op de achterstallige bedragen over de periode van 1 augustus 2000 tot 7 februari 2001.

Verder kan het College enkel vaststellen dat de Rijksdienst voor Pensioenen tekort geschoten is in zijn zorgvuldigheidsplicht bij de aanpassing van de informaticatoepassingen.

Terugvordering van onverschuldigde pensioenbedragen – Toe te passen verjarings-termijn – Algemene regel: 6 maanden – Uitzondering: 5 jaren.

Dossier 1972

De feiten

De verzoekster geniet sedert 1 januari 1997 een overlevingspensioen in de regeling voor werknemers. Op 4 december 2000 schorst de Rijksdienst voor Pensioenen haar overlevingspensioen voor het jaar 1999 en vordert de voor het jaar 1999 betaalde pensioenbedragen, 390.689 BEF, terug omdat zij verklaard heeft de grenzen inzake de toegelaten beroepsactiviteit te zullen respecteren en deze verklaring niet geëerbiedigd heeft.

De verzoekster meent aan alle wettelijke verplichtingen voldaan te hebben en betwist deze terugvordering.

Bedenkingen

Het overlevingspensioen werd toegekend en betaald vanaf 1 januari 1997. De verzoekster meldt op dat ogenblik dat zij een beroepsactiviteit uitoefent waarvan de inkomsten beperkt zullen worden tot de toegelaten grensbedragen.

De pensioenen zijn immers in principe slechts betaalbaar wanneer de gerechtigde:

- ◆ geen beroepsactiviteit meer uitoefent;
- ◆ geen uitkeringen ontvangt wegens ziekte, invaliditeit of onvrijwillige werkloosheid bij toepassing van een Belgische of buitenlandse wetgeving inzake sociale zekerheid;
- ◆ geen uitkering wegens loopbaanonderbreking of wegens het verminderen van arbeidsprestaties geniet;
- ◆ geen aanvullende vergoeding, toegekend in het kader van een conventioneel brugpensioen geniet.¹⁴

Als uitzondering op dit principe is het pensioen onder bepaalde voorwaarden toch geheel of gedeeltelijk uitbetaalbaar bij uitoefening van een beroepsactiviteit.¹⁵

Deze voorwaarden zijn:

¹⁴ Koninklijk besluit nummer 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust - en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 25.

¹⁵ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement, artikel 64 en 64 bis.

- de uitoefening van de beroepsactiviteit moet aangegeven worden:
 - ◆ ofwel voorafgaandelijk
 - ◆ ofwel ten laatste binnen de 30 dagen na de kennisgeving van de pensioenbeslissing
 - ◆ ofwel ten laatste binnen de 30 dagen voor de aanvang van de beroepsactiviteit;

- de *bruto* beroepsinkomsten mogen op jaarbasis bepaalde grenzen niet overschrijden:
 - ◆ het pensioen is volledig uitbetaalbaar wanneer de grenzen gerespecteerd worden
 - ◆ het pensioen is gedeeltelijk uitbetaalbaar wanneer die grenzen met minder dan 15 % overschreden worden – in dat geval wordt het pensioen gedurende het ganse jaar verminderd met een percentage dat gelijk is aan het overschrijdingspercentage.

De verzoekster is minder dan 65 jaar, geniet enkel een overlevingspensioen en heeft een kind ten laste waarvoor zij kinderbijslag ontvangt. In haar geval is de toegelaten grens voor het jaar 1999 vastgesteld op 719.400 BEF.

Uit een attest van haar werkgever - uiteraard slechts afgeleverd in 2000 - blijkt dat zij in het jaar 1999 een bruto belastbaar beroepsinkomen had van 1.022.121 BEF. Zij overschrijdt dus de jaargrens met meer dan 15 %. Het pensioen van het jaar 1999 is bijgevolg niet uitbetaalbaar.

In beginsel verjaart de terugvordering van ten onrechte betaalde pensioenen door verloop van 6 maanden te rekenen vanaf de datum waarop de uitbetaling gebeurde.

Wanneer echter de uitkeringen verkregen werden door:

- ◆ het afleggen van valse verklaringen;
- ◆ het bewust afleggen van onvolledige verklaringen;
- ◆ het niet afleggen van een verklaring die is voorgeschreven door een wets- of verordende bepaling;
- ◆ het niet afleggen van een verklaring die volgt uit een vroeger aangegane verbintenis;

wordt de verjaringstermijn vastgesteld op 5 jaren.¹⁶

De RVP bepaalde de verjaringstermijn op 5 jaren. Hij motiveerde deze beslissing door te stellen dat de verzoekster haar aangifte van 1997 niet geëerbiedigd had tijdens het jaar 1999.

Echter, geen enkele van de in artikel 21 van de wet van 13 juni 1966 opgenomen en hoger aangehaalde uitzonderingen op de zesmaandelijkse verjaring biedt de mogelijkheid om op basis van deze motivering de vijfjaarlijkse verjaring toe te passen.

¹⁶Wet van 13 juni 1966 betreffende de rust- en overlevingspensioenen voor arbeiders, bedienden, zeevarenden onder Belgische vlag, mijnwerkers en vrijwillig verzekerden, artikel 21.

Uit ons onderzoek is verder gebleken dat de verzoekster geen valse verklaringen heeft afgelegd, geen onvolledige verklaringen heeft afgelegd, en alle verklaringen heeft afgelegd die voorgeschreven zijn door een wets- of verordende bepaling.

Daarenboven heeft zij alle verklaringen afgelegd die volgen uit haar vroeger aangegane verbintenis.

Zij verbond zich ertoe om telkens een nieuwe aangifte te doen bij de pensioendiensten wanneer er een wijziging optrad in de beroepsbezigheid of in de inkomsten die eruit voortvloeien.

Aan deze verplichting heeft zij voldaan:

- ◆ zij bood zich persoonlijk aan in het gewestelijk kantoor op 25 augustus 1999 om te melden dat zij vanaf 1 september terug voltijds zou werken;
- ◆ zij meldde dit schriftelijk met haar brief van 20 september 1999;
- ◆ zij verklaarde in de cumulatieverklaring van 1 oktober 1999 dat haar inkomsten vanaf 1 september 1999 niet meer beperkt werden.

Het College verzocht de RVP om op basis van de aangehaalde elementen de verjaringstermijn terug te brengen tot 6 maanden.

Conclusie

De RVP nam een nieuwe beslissing. Het pensioen blijft voor het jaar 1999 geschorst maar de verjaringstermijn wordt teruggebracht tot 6 maanden.

De RVP kon bijgevolg enkel de teveel betaalde bedragen voor de periode van 4 juni 2000 tot 4 december 2000 terugvorderen.

Aangezien de Rijksdienst voor Pensioenen de betaling van het pensioen reeds sinds januari 2000 geschorst had, kon er geen terugvordering meer gebeuren.

Minimumpensioen – Verkeerde informatie door de RVP – Achterstallen

Dossier 2293

De feiten

De verzoekster geniet een werknemerspensioen van 27.599 BEF. Zij verwacht een hoger pensioen op 1 juli 2000 ingevolge de aangekondigde verhoging van de minimumpensioenen.

Haar pensioen wordt echter niet aangepast. De RVP bevestigt haar later dat zij geen recht heeft op de verhoging.

Bedenkingen

Naar aanleiding van onze interventie stelt de Rijksdienst voor Pensioenen vast dat hij ten onrechte op de ingangsdatum van het pensioen, 1 mei 1989, geen rekening gehouden heeft met de verhoging van de minimumpensioenen die doorgevoerd is op 1 januari 1989.

Hierdoor werd het pensioen gedurende *meer dan 10 jaar* op een te lage basis betaald.

Conclusie

Het is slechts na de interventie van het College dat de RVP het pensioendossier grondig onderzoekt en zijn vergissing vaststelt.

De verzoekster ontvangt 268.379 BEF achterstallen en haar pensioen wordt wel degelijk opgetrokken tot het nieuwe minimumpensioen, dit wil zeggen een verhoging van ongeveer 3.000 BEF per maand.

Voorschotten op het overlevingspensioen voor de langstlevende echtgenoot – Onderscheid in behandeling tussen gerechtigden die in België wonen en andere gerechtigden

Dossier 2539

De feiten

De verzoekster woont in Italië. Haar echtgenoot die een Belgisch rustpensioen als werknemer genoot, overlijdt op 6 december 2000. Op 13 december 2000 maakt zij aan de Rijksdienst voor Pensioenen een uittreksel uit de overlijdensakte over en vraagt zij de toekenning van het overlevingspensioen.

Eind april 2001 heeft de Rijksdienst voor Pensioenen nog niet beslist over haar rechten op een overlevingspensioen. Zij ontvangt geen voorschotten.

Bedenkingen

Artikel 20, § 3 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers bepaalt:

“In afwachting dat definitief beslist wordt over de rechten op overlevingspensioen kan de Rijksdienst voorschotten uitbetalen aan de

langstlevende echtgenoot op voorwaarde dat de overleden echtgenoot bij zijn overlijden daadwerkelijk in het genot was van een rustpensioen ten laste van de regeling voor werknemers.

Met een mededeling die niet vatbaar is voor beroep stelt de Rijksdienst de gerechtigde in kennis van het bedrag dat als voorschot zal betaald worden.”

Overeenkomstig artikel 10, § 4 van hetzelfde koninklijk besluit moet de Rijksdienst voor Pensioenen *ambtshalve* het recht op een overlevingspensioen onderzoeken wanneer de overleden echtgenoot daadwerkelijk een rustpensioen als werknemer genoot.

De Rijksdienst voor Pensioenen past deze bepalingen toe volgens een vaste administratieve praktijk die verschillend is naargelang de langstlevende echtgenoot in België of in het buitenland woont.

Wanneer de gerechtigde in België woont, berekenen de betalingsdiensten van zodra zij op de hoogte zijn van het overlijden het vermoedelijk bedrag van het overlevingspensioen en betalen dit uit bij wijze van voorschot. Hierbij waken zij erover dat er geen onverschuldigde betalingen ontstaan.

Van zodra dit gebeurd is, vraagt de betalingsdienst aan de toekenningsdienst om ambtshalve een definitieve beslissing te nemen met recht op beroep.

Wanneer de gerechtigde in het buitenland woont, betaalt de Rijksdienst voor Pensioenen geen voorschotten uit. Daarenboven nodigt de Rijksdienst voor Pensioenen de overlevende echtgenoot, wanneer die in een land van de Europese Economische Ruimte woont, uit om een aanvraag in te dienen via de buitenlandse pensioeninstelling.

Conclusie

Door systematisch geen voorschotten op het overlevingspensioen te betalen aan de gerechtigde die in het buitenland woont, maakt de Rijksdienst voor Pensioenen een ongeoorloofd onderscheid tussen gepensioneerden.

Het argument dat deze werkwijze bedoeld is om onverschuldigde betalingen te vermijden, kan niet langer aanvaard worden.

Wij lezen immers in de motivering van de hoogdringendheid in de koninklijke besluiten van 30 april 1999¹⁷:

¹⁷ Koninklijk besluit van 30 april 1999 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers;

Koninklijk besluit van 30 april 1999 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

“... dat door een doorgedreven informatisering de Rijksdienst thans beschikt over een quasi volledige en betrouwbare gegevensbank van de andere Belgische en buitenlandse pensioenen zodat de Rijksdienst in staat moet geacht worden om een voorschot op het overlevingspensioen op een correcte manier te bepalen...”.

Op onze vraag past de Rijksdienst voor Pensioenen zijn werkwijze aan.

Voortaan zal hij ook aan de langstlevende echtgenoot die in een land van de EER woont voorschotten op het overlevingspensioen betalen, beperkt tot het “nationaal pensioen” indien het pensioen met toepassing van Europese verordeningen 1408/71 en 574/72 moet berekend worden.

Ook zal het onderzoek van het definitieve recht ambtshalve gebeuren. Toch blijft de Rijksdienst voor Pensioenen de gerechtigde uitnodigen om een aanvraag in te dienen via de pensioendienst van zijn woonland, omdat dit de gegevensuitwisseling tussen de betrokken pensioeninstellingen zou vergemakkelijken.

In dit geval moest het overlevingspensioen ingaan op 1 januari 2001. De definitieve beslissing werd pas genomen op 14 juni 2001. De verzoekster die geen enkel ander inkomen had, heeft de eerste betaling ontvangen op 7 augustus 2001. De achterstallige pensioenbedragen voor de periode van januari tot en met augustus belopen ongeveer 300.000 BEF.

Vertraging van vijf maanden in de betaling van het vakantiegeld in geval van cumulatie van een pensioen met een buitenlands pensioen

Dossier 2978

De feiten

De verzoekster geniet een pensioen als werknemster en een Frans pensioen.

Het vakantiegeld wordt niet betaald in de maand mei.

De verzoekster beklagt zich 4 maal telefonisch bij de Rijksdienst voor Pensioenen (midden juni, tweemaal in juli en einde augustus). In september is de betaling nog altijd niet gebeurd.

Bedenkingen

Het vakantiegeld moet samen met het pensioen van de maand mei betaald worden.

Omwille van informaticaproblemen bij de betaaldiensten hebben een aantal gepensioneerden die ook een buitenlands pensioen genieten hun vakantiegeld slechts gedeeltelijk of helemaal niet

ontvangen in de maand mei.

Uiteindelijk wordt het vakantiegeld betaald in de maand oktober 2001.

Conclusie

Er kunnen altijd onvoorziene problemen opduiken bij het beheer van de betalingen.

Dit neemt niet weg dat het College van oordeel is dat de regels van behoorlijk bestuur hier niet gerespecteerd werden. De RVP had ten minste alle betrokken gepensioneerden spontaan kunnen inlichten over de problemen die zich voordeden en over het feit dat het vakantiegeld later zou betaald worden.

Bovendien is de termijn die nodig was om deze dossiers te regulariseren (van mei tot oktober) wel erg lang.

Het College heeft dan ook aan de RVP voorgesteld om zich bij alle betrokken gepensioneerden te verontschuldigen voor de ongemakken die de laattijdige betaling en de onzekerheid over de regularisatie teweegbracht.

In het geval van de verzoekster kregen wij de bevestiging dat excuses werden aangeboden.

Herwaarderingspremie – Wijziging van het Nederlandstalige betalingsbericht

Dossier 981

De feiten

Op het betalingsbericht dat de verzoeker in februari 1999 ontvangen heeft, werd de herwaarderingspremie als niet belastbaar vermeld. Op de pensioenfiche die de Rijksdienst voor Pensioenen later afleverde voor de aangifte in de personenbelasting werd de premie wel degelijk als een belastbaar voordeel vermeld.

Bedenkingen

Aan de gepensioneerden wiens pensioen ingegaan is vóór 1 januari 1991 en aan de rechthebbenden op een overlevingspensioen berekend op basis van een rustpensioen ingegaan vóór deze datum werd in februari 1999 een herwaarderingspremie betaald. Deze premie bedraagt 6 % van het bruto bedrag van het werknemerspensioen van februari met een minimum van 100 BEF.

Er wordt geen bedrijfsvoorheffing op deze premie ingehouden omdat de bedrijfsvoorheffing door

de RVP enkel berekend wordt op de periodiek betaalde pensioenbedragen en niet op de jaarlijks betaalde bedragen. De enige uitzondering hierop is het vakantiegeld dat wel degelijk bij het maandbedrag van het pensioen geteld wordt ter bepaling van de bedrijfsvoorheffing.

Het was de bedoeling van de Rijksdienst voor Pensioenen om met de vermelding “niet belastbaar” aan de gepensioneerde duidelijk te maken dat er geen bedrijfsvoorheffing ingehouden werd op de premie. De onnauwkeurige formulering creëerde echter andere verwachtingen.

Op de Franstalige betalingsberichten was wel degelijk de juiste informatie vermeld.

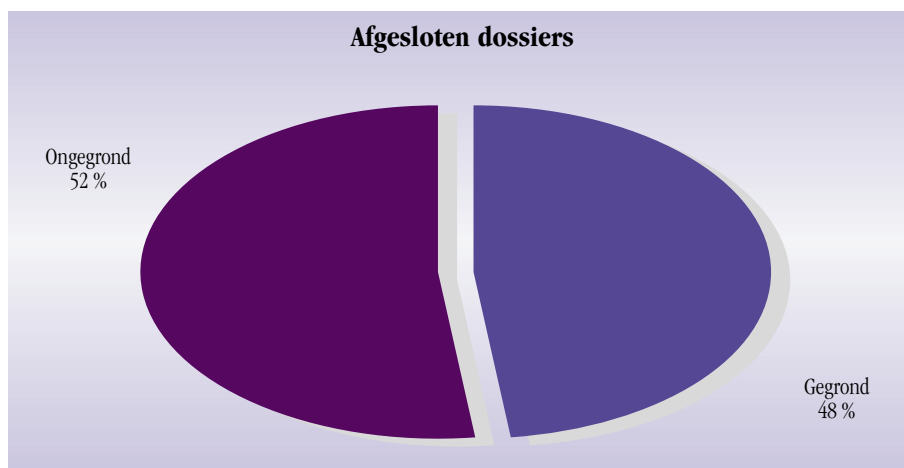
Conclusie

In het kader van een betere en duidelijkere informatieverstrekking aan de gepensioneerden heeft de RVP het betalingsbericht aangepast. Er wordt duidelijk vermeld dat de herwaarderingspremie een belastbaar voordeel is dat echter niet in aanmerking genomen wordt om de bedrijfsvoorheffing van de maand te berekenen. In 2001 ontvingen de gepensioneerden de correcte informatie.

De Administratie der Pensioenen (AP)

Deze pensioendienst staat in voor de toekenning van de rust- en overlevingspensioenen voor ambtenaren.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Recht op een overlevingspensioen voor diensten bij de werkrechtensraad – Moeilijk te verkrijgen bewijskrachtige elementen voor de loopbaan en de wedde

Dossier 2618

De feiten

De verzoekster slaagt er niet in om een overlevingspensioen te bekomen voor de diensten die haar overleden echtgenoot presteerde als griffier bij de werkrechtensraad. Omdat uit een voorgelegd stuk bleek dat haar echtgenoot de eed als griffier bij de werkrechtensraad afgelegd had in handen van de provinciegouverneur heeft de Administratie der Pensionen haar doorverwezen naar het provinciebestuur. De provincie kon geen pensioen toekennen.

Bedenkingen

De werkrechtensraden werden ingesteld door de wet van 9 juli 1926 op de werkrechtensraden en het koninklijk besluit van 10 maart 1927 betreffende de inwerkingtreding der bepalingen van de organieke wet van 9 juli 1926 op de werkrechtensraden.

De werkrechtshoven van eerste aanleg en beroep zijn de voorlopers van de huidige Arbeidsrechtbanken en Arbeidshoven. De functies werden uitgeoefend door personeelsleden van de gewone rechtbanken.

Op vraag van het College heropende de Administratie der Pensioenen het onderzoek.

Het enige bewijskrachtige stuk in het dossier was een koninklijk besluit uit 1979 dat op voordracht van de Minister van Tewerkstelling en Arbeid een einde stelde aan de diensten van de echtgenoot als griffier bij de werkrechtshoven van beroep. Op basis van dit stuk startte de AP haar zoektocht naar bewijsstukken van de aanstelling, de loopbaan en de genoten wedden.

Het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid blijkt enkel over gegevens van de rechtshoven en raadshoven in de werkrechtshoven te beschikken maar niet over die van de griffiers.

De personeelsdienst van het Ministerie van Justitie beschikt over geen enkel gegeven inzake de griffiers van de werkrechtshoven. Hij verwijst naar de archieven van de Arbeidsrechtbank en het Arbeidshof. Uiteindelijk werden gegevens teruggevonden in het administratief dossier bij het Hof van Beroep. Hieruit blijkt dat de echtgenoot van de verzoekster in dienst was als griffier sedert november 1953, zonder specificatie van de exacte datum, en dat de loopbaan ononderbroken doorloopt tot 28 februari 1971, de datum die vermeld is in het hoger genoemde koninklijk besluit.

Finaal kan de Administratie der Pensioenen een overlevingspensioen voor deze diensten toekennen voor de periode van 30 november 1953 tot 28 februari 1971.

Zowel bij de CDVU als bij het departement van justitie wordt navraag gedaan naar de betaalde wedde. Geen van beide kan nog weddegegevens meedelen. Een oplossing voor dit probleem wordt gevonden in artikel 44 van de wet van 9 juli 1969 tot wijziging en aanvulling van de wetgeving op de rust- en overlevingspensioenen van het personeel van de openbare sector. Dit artikel bepaalt:

“De Koning mag alle maatregelen treffen die nodig zijn om de moeilijkheden op te lossen die, voor het vaststellen of voor het herzien van de rust- en overlevingspensioenen, zouden rijzen bij het toepassen van de hoofdstukken II, III en IV en van de artikelen 42 en 43 van deze wet.

Hij mag onder meer fictieve weddenshoven toekennen aan ambten of aan graden die niet meer bestaan, of ze gelijkstellen met bestaande ambten of graden.

De besluiten worden getroffen op voorstel van de Minister onder wiens bevoegdheid de administratie of de instelling valt die het pensioenstelsel beheert waaraan de betrokkene is onderworpen geweest.”

Nadat bij koninklijk besluit een fictieve weddenschaal was toegekend, kon voor de berekening van het pensioen aldus een wedde van 408.622 BEF gebruikt worden.

Aan de weduwe wordt vanaf 1 december 2000 een overlevingspensioen toegekend van 95.770 BEF per jaar aan index 138,01.

Ingevolge de cumulatieregels (zij geniet ook een ander overlevingspensioen in de openbare sector en een rustpensioen als werkneemster) wordt dit pensioen beperkt tot 76.267 BEF per jaar wat overeenstemt met een bruto maandvoordeel van 7.902 BEF (index van december 2000).

Conclusie

Na onze interventie heeft de AP enorme inspanningen geleverd om, vertrekkend van bijna niets, het recht op een overlevingspensioen te onderzoeken.

Dit dossier toont aan dat dit onderzoek niet altijd even eenvoudig en vanzelfsprekend is.

Gelukkig is het in de meeste gevallen niet noodzakelijk om elementen die door verschillende instanties worden bijgehouden op te zoeken en samen te lezen om een beslissing te nemen inzake de rechten op een pensioen.

Gewaarborgd minimumpensioen – Feitelijke scheiding

Dossier 1817

De feiten

De verzoeker beweert van tafel en bed gescheiden te zijn. Hij heeft geen andere inkomsten dan zijn pensioen. Zijn minimumpensioen als gehuwde wordt verminderd met de inkomsten van zijn echtgenote.

Bedenkingen

Het minimumpensioen in de openbare sector wordt toegekend indien het bedrag van het pensioen, zoals berekend op basis van de loopbaan, lager is dan een bepaald bedrag. Dit gewaarborgd minimumbedrag is – aan index 138,01 – vastgesteld op 8.870,70 euro per jaar voor een alleenstaande en op 11.088,38 euro per jaar voor een gehuwde gepensioneerde. Op 1 januari 2002 stemmen deze bedragen respectievelijk overeen met 11.249,82 en 14.062,28 euro per jaar.

Het supplement dat bij het pensioen wordt gevoegd om tot het minimumbedrag te komen, wordt verminderd met de andere inkomsten van de gepensioneerde zelf en, in het geval van een “gehuwde gepensioneerde” in de zin van de wet, met de inkomsten van de echtgenoot van de

gepensioneerde. Sommige inkomsten zijn gedeeltelijk vrijgesteld.

De wetgeving betreffende het minimumpensioen definieert enkel het begrip “alleenstaande gepensioneerde”.¹⁸

Onder alleenstaande gepensioneerde moet worden verstaan de ongehuwde, de uit de echt gescheiden of van tafel en bed gescheiden gepensioneerde van het mannelijk of vrouwelijk geslacht, evenals de gepensioneerde die weduwnaar of weduwe is.

A contrario moeten bijgevolg alle andere gepensioneerden als “gehuwde gepensioneerde” beschouwd worden voor de toepassing van de wet.

Het College stelt vast dat de verzoeker niet gescheiden is van tafel en bed zoals verstaan onder artikel 308 van het Burgerlijk Wetboek. De vrederechter heeft op basis van artikel 223 van het Burgerlijk Wetboek dringende voorlopige maatregelen uitgesproken - onder andere mogelijk op vraag van één van de echtgenoten ingeval van ernstige verstoring van de verstandhouding tussen de echtgenoten – waarbij de afzonderlijke verblijfplaats van de echtgenoten werd toegestaan en vastgesteld.

Omdat de verzoeker bijgevolg feitelijk gescheiden is, kan hij geen aanspraak maken op het gewaarborgd minimumpensioen voor een alleenstaande gepensioneerde.

Conclusie

De Administratie der Pensioenen heeft de wetgeving correct toegepast.

Het College heeft echter begrip voor de situatie van de gepensioneerde die feitelijk gescheiden leeft.

De echtgenoten leven niet meer samen en voeren in principe afzonderlijke huishoudingen. Het lijkt normaal om in dat geval de gerechtigde als “alleenstaande gepensioneerde” te beschouwen en hem een minimumpensioen als alleenstaande toe te kennen.

Anderzijds bestaat de mogelijkheid dat de gepensioneerde een toestand van feitelijke scheiding “ensceneert” om het gewaarborgd minimumpensioen als alleenstaande te bekomen terwijl de andere echtgenoot onbeperkt bijverdient.

Het is erg moeilijk om een tussenoplossing te vinden die bevredigend en billijk is voor beide partijen, de gepensioneerde en de Belgische Staat.

¹⁸Wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, artikel 119, § 2.

Aanbeveling

Niettemin wil het College hierbij aanbevelen te onderzoeken of het mogelijk is om de wetgeving zodanig te nuanceren dat zij zo goed mogelijk rekening houdt met de werkelijke gezinstoestand. Zo zou bijvoorbeeld het recht op het gewaarborgd minimumpensioen als alleenstaande toch kunnen geopend worden op voorwaarde dat de feitelijke scheiding het gevolg is van dwingende voorlopige maatregelen van de vrederechter.

Pensionering wegens lichamelijke ongeschiktheid – Supplement zware handicap – Tijdelijke en definitieve pensionering – Tijdstip waarop aan de voorwaarden voor de toekenning van het supplement moet voldaan zijn – Gewijzigde interpretatie en werkwijze

Dossier 2215 - 971

De feiten

Beide verzoekers werden eerst tijdelijk en daarna definitief gepensioneerd wegens lichamelijke ongeschiktheid.

In het eerste geval besliste de pensioencommissie van de Administratieve Gezondheidsdienst (AGD) bij de tijdelijke pensionering dat het verlies van zelfredzaamheid minder dan 12 punten bedroeg. Bij de definitieve pensionering bedroeg dit verlies van zelfredzaamheid meer dan 12 punten.

Aanvankelijk werd het supplement zware handicap, dat toegekend wordt bij een verlies van zelfredzaamheid van tenminste 12 punten, aan de verzoeker betaald vanaf zijn definitieve pensionering. Daarna maakte de AP de toekenning van dit supplement met terugwerkende kracht ongedaan en werden de reeds betaalde sommen teruggevorderd.

In het tweede geval sprak de pensioencommissie van de AGD zich bij de tijdelijke pensionering niet uit over het verlies van zelfredzaamheid. Bij de definitieve pensionering besliste de pensioencommissie dat het verlies van zelfredzaamheid meer dan 12 punten bedroeg.

De AP weigerde het supplement zware handicap toe te kennen.

Bedenkingen

De pensioenregeling in de openbare sector voorziet de pensionering wegens lichamelijke ongeschiktheid. Deze pensionering kan tijdelijk of definitief zijn naargelang de pensioencommissie van de AGD zich uitspreekt over een tijdelijke of een definitieve ongeschiktheid voor elke functie.

Het is tevens deze pensioencommissie die zich uitspreekt over het verlies van zelfredzaamheid.

Er bestaat bij de AGD een verschillende invulling betreffende het tijdstip waarop de graad van zelfredzaamheid moet vastgesteld worden naargelang het een Franstalige of een Nederlandstalige commissie is die de uitspraak doet.

De Franstalige commissie spreekt zich enkel uit op het ogenblik van de definitieve pensionering.

De Nederlandstalige commissie spreekt zich uit over het verlies van zelfredzaamheid op het ogenblik van de tijdelijke pensionering. Indien de betrokkene nadien definitief gepensioneerd wordt, spreekt de commissie zich opnieuw uit. Het is hier perfect mogelijk dat een gepensioneerde tijdelijk ongeschikt wordt verklaard met een verlies van zelfredzaamheid van minder dan 12 punten en daarna definitief ongeschikt wordt verklaard met een verlies van zelfredzaamheid van tenminste 12 punten.

De AP weigert systematisch om het supplement zware handicap toe te kennen bij de *definitieve* pensionering wanneer op het ogenblik van de *tijdelijke* pensionering het verlies van zelfredzaamheid niet tenminste 12 punten bedraagt.

Zij beroept zich hiervoor op artikel 117, § 1, vijfde lid van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel. Dit artikel bepaalt dat het definitief pensioen in elk geval berekend blijft op de grondslagen die bestaan op het ogenblik van de toekenning van het tijdelijke pensioen.

Naar analogie past de AP deze regel eveneens toe op de toekenning van het supplement zware handicap. Met andere woorden, indien een gepensioneerde op het ogenblik van zijn tijdelijke pensionering niet voldoet aan de voorwaarden om een supplement zware handicap te krijgen, kan dit supplement volgens de AP niet worden toegekend op het ogenblik van de definitieve pensionering.

Gelet op het feit dat de Franstalige pensioencommissie van de AGD zich bij de tijdelijke pensionering nooit uitspreekt over de graad van zelfredzaamheid is deze stellingname van de AP onverenigbaar met de praktijk van de pensioencommissies. Deze situatie is onhoudbaar en veroorzaakt een discriminatie tussen gepensioneerden naargelang de taalrol waartoe zij behoren.

Op ons verzoek heeft de AP een globaal onderzoek uitgevoerd naar het recht op het supplement zware handicap bij de pensionering wegens lichamelijke ongeschiktheid.

Als gevolg van dit onderzoek is, in samenspraak met de AGD, beslist dat er bij een *tijdelijke*

pensionering geen uitspraak meer wordt gedaan over het verlies van zelfredzaamheid. Zowel de Nederlandstalige als de Franstalige commissie spreekt zich enkel nog uit over de graad van zelfredzaamheid op het ogenblik van de *definitieve* beslissing van lichamelijke ongeschiktheid.

Conclusie

De AP heeft zijn interpretatie en werkwijze aangepast.

Voortaan wordt voor de toekenning van het supplement zware handicap rekening gehouden met het verlies van de zelfredzaamheid op het ogenblik van de definitieve pensionering.

Alle gepensioneerden worden nu op gelijke basis behandeld.

De juridische basis hiervoor is terug te vinden in artikel 134, § 1, van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen en in artikel 2 van het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 tot uitvoering van artikel 134, § 2, van deze wet.

Het eerstgenoemde artikel luidt als volgt:

“Een forfaitair supplement, wordt toegekend aan de personen die gepensioneerd werden wegens lichamelijke ongeschiktheid ten gevolge van een zware handicap die opgelopen werd tijdens de loopbaan en *waardoor definitief een einde gemaakt werd aan hun diensten . . .*”

Het andere artikel bepaalt:

“Indien de bevoegde medische instantie erkent dat een personeelslid aangetast is door *een blijvende lichamelijke ongeschiktheid* die recht geeft op een rustpensioen, bepaalt zij eveneens of de in artikel 134, § 1, eerste lid van voormelde wet van 26 juni 1992 bepaalde voorwaarden tot toekenning van het supplement al dan niet vervuld zijn.

Het pensioendossier van de klagers werd herzien en het supplement zware handicap werd toegekend.

Mededeling aan de gepensioneerde van de betaling van achterstallen

Dossier 2514

De feiten

De verzoeker wendt zich tot de Ombudsdienst omdat de pensioenachterstallen, ontstaan door de herziening van zijn pensioen met terugwerkende kracht tot mei 1994, na 4 maanden nog steeds

niet betaald zijn.

Op 8 december 2000 meldt de Administratie der Pensioenen dat het pensioen herzien werd en dat eerstdaags opdracht zou gegeven worden aan de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU) om de achterstallen uit te betalen.

Uiteindelijk worden de achterstallen die bruto 1.013.486 BEF bedragen en netto 792.882 BEF, betaald op 17 mei 2001. Slechts op 2 juli 2001 ontvangt de verzoeker een berekening van de achterstallen en een verklarende nota over de betaling (verschil tussen bruto en netto).

Bedenkingen

Begin november 2000 deelt de Administratie der Pensioenen aan de verzoeker mee dat zijn rustpensioen vanaf 1 november 2000 verhoogd wordt met een supplement gewaarborgd minimum voor een gehuwde gepensioneerde. Deze beslissing werd genomen in afwachting van een definitieve regeling voor het verleden.

In dezelfde brief meldt de AP dat zij *eerstdaags* (in het Frans “prochainement”) aan de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven de opdracht zal geven om het nieuwe pensioenbedrag te betalen.

Vanaf december 2000 past de CDVU de uitbetaling aan en betaalt ongeveer 15.000 BEF meer per maand.

Begin december 2000 volgt dan de definitieve beslissing waarbij het pensioen herzien wordt vanaf mei 1994. Ook nu meldt de AP dat zij *eerstdaags* (in het Frans “prochainement”) opdracht zal geven om de ontstane achterstallen te betalen.

Er zijn twee aanwijsbare oorzaken voor het feit dat de betaling uiteindelijk slechts na meer dan vijf maanden gebeurde.

Zoals de toekenning is ook de herziening van een pensioen onderworpen aan de goedkeuring van het Rekenhof. Op 14 april 2001 geeft het Rekenhof zijn instemming met de herziening. Het is slechts vanaf dat ogenblik dat de AP opdracht geeft tot vereffening van de achterstallen.

Een tweede oorzaak is te vinden in een veiligheidsprocedure. Wanneer de achterstallen meer bedragen dan 750.000 BEF vraagt de CDVU aan de Administratie der Pensioenen de bevestiging van de originele betalingsopdracht. Daar de achterstallen hier 792.882 BEF netto bedroegen werd deze procedure toegepast.

Dit alles heeft er toe geleid dat de achterstallen slechts op 17 mei 2001 betaald zijn.

Het is pas na de interventie van het College dat de CDVU op 2 juli 2001 (en dus 6 weken na de betaling van de achterstallen) een afrekening stuurt van de achterstallige pensioenbedragen. De leesbaarheid van de afrekening laat te wensen over en maakt het erg moeilijk voor de gepensioneerde om de juistheid ervan te controleren.

Conclusie

De Administratie der Pensioenen had de verzoeker beter kunnen informeren betreffende de afwerking van het dossier en het te verwachten tijdstip van betaling van de achterstallen.

De CDVU verstuurt pas ongeveer 6 weken na de betaling en na een interventie van het College de afrekening van de achterstallen.

Het College heeft aan de CDVU Pensioenen gevraagd om de leesbaarheid van de afrekeningen te verbeteren. Tot nu toe heeft de CDVU hierop nog niet gereageerd.

Terugvordering van onverschuldigde bedragen – Leesbaarheid van beslissingen – Onzorgvuldigheid

Dossier 1925

De feiten

De verzoeker geniet een pensioen in de openbare sector. De Administratie der Pensioenen herzielt het pensioen - met terugwerkende kracht tot de ingangsdatum - omdat zij bepaalde diensten ten onrechte in aanmerking genomen had en vordert de onverschuldigd betaalde bedragen terug met toepassing van de zesmaandelijke verjaring.

Bedenkingen

Op 1 maart 1997 heeft de Administratie der Pensioenen een pensioen toegekend van 308.311 BEF per jaar aan index 138,01. Bij de berekening van dit pensioen werden de diensten tussen 1959 en 1966 in aanmerking genomen, naast de diensten van 1979 tot februari 1997.

De Administratie der Pensioenen heeft bij deze beslissing geen rekening gehouden met het feit dat de verzoeker in 1966 gestraft werd met de afzetting. Dit is volgens de statuten die op hem van toepassing waren de zwaarste tuchtstraf.

Het pensioen ten laste van de Openbare Schatkist wordt evenwel niet toegekend aan de personen van wie de diensten werden beëindigd als gevolg van de zwaarste in hun statuut bepaalde tuchtstraf. Bij een nieuwe indiensttreding worden enkel de nieuwe diensten in aanmerking

genomen voor de toekenning van een pensioen in de openbare sector.¹⁹

Op basis van deze bepaling heeft de Administratie der Pensioenen in december 2000 een verbeterde beslissing genomen waarin het pensioen teruggebracht werd tot 224.611 BEF per jaar aan index 138,01.

Omdat het pensioen met terugwerkende kracht vanaf de ingangsdatum verminderd werd, heeft de klager in de openbare sector sedert 1 maart 1997 teveel pensioen ontvangen.

Anderzijds komen de diensten die niet aanneembaar zijn voor het pensioen in de openbare sector door een overdracht van bijdragen wel in aanmerking voor het pensioen in de regeling voor werknemers. De RVP moet dus het werknemerspensioen herzien. Het werknemerspensioen wordt verhoogd van 204.328 BEF bruto per jaar (op basis van de index op 1 maart 1997) tot 254.340 BEF bruto per jaar.

Er ontstaan bij de RVP dan ook achterstallen, terwijl er bij de Administratie der Pensioenen een schuld ontstaan is.

Vermits de gepensioneerde geen schuld heeft aan de foutieve pensioenbeslissing kunnen de ten onrechte verkregen pensioenbedragen niet meer van hem worden teruggevorderd indien de terugvordering niet gebeurt binnen de 6 maanden te rekenen vanaf de eerste dag van de maand van uitbetaling. De ten onrechte verkregen pensioenbedragen, betaald vóór deze periode van 6 maanden kunnen wel ingehouden worden op de achterstallen (vervallen en nog niet uitbetaalde pensioenbedragen) die bij de Rijksdienst voor Pensioenen ontstaan zijn.²⁰

De AP is in dit dossier onzorgvuldig te werk gegaan bij de terugvordering:

- ◆ begin december 2000 betekent de AP een schuld. In de kennisgeving vermeldt zij dat de terugvordering betrekking heeft op de periode van 6 maanden voorafgaand aan de notificatie en dat de verzoeker de sedert 1 juli 2000 teveel ontvangen pensioenbedragen moet terugbetalen;
- ◆ eind januari 2001 verstuurt de AP een afrekening met vermelding van het bedrag van de schuld;
- ◆ begin februari 2001 verstuurt de AP een nieuwe schuldnotificatie die deze van december 2000 *vervangt*. Hierin verwijst de administratie opnieuw naar de zesmaandelijke verjaring maar voegt eraan toe dat de ontstane schuld bij voorrang zal ingehouden worden op de achterstallen die bij de RVP ontstaan ingevolge de herziening van het werknemerspensioen;
- ◆ eind maart 2001 verstuurt de AP een afrekening met vermelding van het bedrag van de

¹⁹ Wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, artikel 46, tweede lid

²⁰ Wet van 24 december 1976 houdende budgettaire voorstellen 1976-1977, artikel 59

schuld voor de periode van 1 maart 1997 tot 30 juni 2000, m.a.w. voor de periode voorafgaand aan de periode die gedekt is door de zesmaandelijks verjaring. In dezelfde brief deelt de AP mee dat deze schuld zal gecompenseerd worden met de achterstallen die bij de Rijksdienst voor Pensioenen ontstaan zijn.

Conclusie

Daar de nieuwe beslissing van 1 februari 2001 deze van 4 december 2000 *vervangt*, besluit het College dat deze van 4 december 2000 nooit bestaan heeft. De afrekening van 26 januari 2001 heeft bijgevolg geen bestaansreden meer.

Op onze vraag heeft de Administratie der Pensioenen een nieuwe afrekening aan betrokkene gestuurd ter vervanging van deze van 26 januari 2001 en in uitvoering van de beslissing van 1 februari 2001.

De Administratie der Pensioenen gaat ook in op ons voorstel om in dergelijke gevallen in de toekomst een *wijzigende* beslissing te nemen in de plaats van een *vervangende*.

In de schuldnotificaties werd enkel verwezen naar de beperking van de terugvordering tot de onverschuldigde bedragen betaald in de laatste 6 maanden voorafgaand aan de notificatie. Er werd geen melding gemaakt van de mogelijkheid om schulden ontstaan in de periode voorafgaande aan deze 6 maanden te recupereren op achterstallen die ontstaan. Slechts in de tweede afrekening werd hierover een omstandige uitleg gegeven.

Door zo te werk te gaan, laat de AP de gepensioneerde gedurende enkele maanden in de waan dat de Rijksdienst voor Pensioenen hem alle achterstallen zal uitbetalen.

Op ons verzoek wijzigt de AP de instructies betreffende de behandeling van schuldvorderingen zodat de gepensioneerde voortaan volledige, precieze en correcte informatie krijgt. De nieuwe instructies worden in een dienstnota toegelicht.

De nieuwe instructie schrijft voor dat vanaf de eerste schuldnotificatie duidelijk melding gemaakt moet worden van de toepassing van de wet van 24 december 1976, artikel 59 § 1, tweede lid. Dit betekent dat de gepensioneerden onmiddellijk zullen ingelicht worden over de mogelijkheid dat verjaarde schulden gerecupereerd worden op achterstallige pensioenbedragen.

Op die manier leeft de AP zijn zorgvuldigheidsplicht na, komt zij tegemoet aan de eisen van doorzichtigheid van de beslissingen en verbetert zij haar dienstverlening.

Weerslag van onregelmatigheden tijdens de beroepsloopbaan op de vaststelling van het pensioen – Verschil tussen de tijdens de loopbaan toegekende weddenschaal en deze gebruikt bij de pensioenberekening

Dossier 1182

De feiten

De verzoeker was lesgever technische vakken en lesgever beroepspraktijk in het bijzonder onderwijs. Naar aanleiding van een opmerking van het Rekenhof vermindert de Administratie der Pensioenen het pensioenbedrag bij wijze van bewarende maatregel.

De verzoeker betwist deze vermindering.

Bedenkingen

De verzoeker genoot tijdens zijn loopbaan als lesgever beroepspraktijk in het onderwijs van de Franse gemeenschap een weddenschaal die enkel kan toegekend worden indien de betrokkene over de vereiste nuttige ervaring beschikt.

De Franse gemeenschap deelde deze weddenschaal mee aan de Administratie der Pensioenen. Deze stelde de gemiddelde wedde, dienstig voor de pensioenberekening, vast op basis van deze weddenschaal en betaalde het pensioen op diezelfde basis uit.

Het Rekenhof merkte op dat deze weddenschaal aan betrokkene niet mocht toegekend worden voor de lessen beroepspraktijk omdat de nuttige ervaring slechts na de ingangsdatum van het pensioen werd erkend. Bijgevolg moet voor de berekening van het pensioen de minder voordelige weddenschaal toegepast worden, tenzij het bewijs geleverd wordt dat de erkenningsprocedure van de nuttige ervaring reeds tijdens de loopbaan was aangevat.

De Franse gemeenschap kan dit bewijs niet leveren en stemt uiteindelijk in met de opmerking van het Rekenhof. De Franse gemeenschap meldt aan de Administratie der Pensioenen dat de lagere weddenschaal moet gebruikt worden voor de vaststelling van het pensioen.

Het Rekenhof keurt het dossier definitief goed op basis van de lagere weddenschaal.

Conclusie

De Administratie der Pensioenen heeft de correcte weddenschaal toegepast en vordert het teveel betaalde pensioenbedrag, weliswaar beperkt tot de laatste 6 maanden, terug.

Reeds in het Jaarverslag 1999 en 2000 heeft het College verslag uitgebracht over het feit dat het

Rekenhof regelmatig de gegevens die door de Franse gemeenschap aan de Administratie der Pensioenen overmaakt, betwist.

Het College wenst opnieuw de aandacht te vestigen op dit voortdurend probleem. Het roept alle overheden nogmaals op om alles in het werk te stellen opdat zich tijdens de loopbaan geen onregelmatigheden voordoen waarvoor de gepensioneerde op het ogenblik van zijn pensionering gesanctioneerd wordt.

De Algemene Baremaherzienting bij de lokale besturen en de weerslag op het pensioen

Dossier 2563

De feiten

De verzoekster is op 1 januari 1995 gepensioneerd als gemeentebestuurder.

Einde april 2001 is haar pensioen nog steeds niet definitief vastgesteld door de Administratie der Pensioenen.

Bedenkingen

Uit het pensioendossier blijkt dat op het ogenblik van de klacht de gemeenteraad nog steeds niet beraadslaagd had over de nieuwe weddenscalen, in voege sedert 1 juli 1994 en 1 juli 1995. Deze beraadslaging is een noodzakelijke voorwaarde voor de Administratie der Pensioenen om deze weddenscalen te kunnen toepassen bij de pensioenberekening en de perequatie.

De Administratie der Pensioenen heeft reeds verschillende malen contact opgenomen met het gemeentebestuur. In oktober 2000 heeft de verantwoordelijke ambtenaar van het gemeentebestuur beloofd om de weddenscalen vast te stellen. Dit alles zonder resultaat.

Op vraag van de Administratie der Pensioenen heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt van het Waalse Gewest een brief gericht aan de gemeentebesturen die de nieuwe statuten en weddenscalen nog niet aan de Administratie der Pensioenen overmaakten. Hij herinnert in deze brief aan de verplichting om de nieuwe statuten en toepasselijke weddenscalen over te maken aan de Administratie der Pensioenen en roept de gemeentebesturen op dit zo spoedig mogelijk te doen.

Conclusie

Reeds in het jaarverslag 1999 werd de problematiek van de Algemene Baremaherzienting bij de lokale besturen uitvoerig besproken. Vandaag blijkt dat ondanks de inspanningen van de Administratie der Pensioenen nog niet alle problemen opgelost zijn.

De Administratie der Pensioenen heeft de invoer in haar bestanden voltooid van alle weddenscalen van de gemeentebesturen en OCMW's die het nieuwe statuut alsook de nieuwe weddenscalen volledig aan deze administratie overmaakten.

Er blijven evenwel nog ongeveer 60 gemeenten en 110 OCMW's over die geen of onvolledige informatie aan de Administratie der Pensioenen overmaakten.

De Administratie der Pensioenen neemt het initiatief om ook de gemeentebesturen die reeds het nieuwe statuut en de verschillende fasen van inschaling aan de administratie meedeelden in haar bestanden in te voeren.

Voor de besturen die nog geen enkele informatie overmaakten, wordt de reactie van deze gemeentebesturen op de brief van de Minister van het Waals gewest afgewacht.

Alhoewel het College niet bevoegd is om tussen te komen bij de lokale overheden omwille van de gemeentelijke autonomie, wenst het College via deze weg de lokale overheden toch op te roepen om zo snel mogelijk gevolg te geven aan de vragen van de Administratie der Pensioenen en om in te gaan op het verzoek van de bevoegde Waalse minister.

Vermindering van het pensioen – Aanpassing van een uitgevoerde perequatie ingevolge de regularisatie van de weddenscalen

Dossier 3178

De feiten

De klager, die "Ontvanger B" was, wendt zich tot het College omdat de Administratie der Pensioenen zijn pensioenbedrag met terugwerkende kracht verminderde ingevolge de aanpassing van de weddenscalen van het Ministerie van Financiën.

Bedenkingen

Uit het pensioendossier blijkt dat het pensioen vanaf 1 juni 1994 geperequateerd werd op basis van de weddenschaal met als minimum 941.068 BEF en als maximum 1.520.529 BEF²¹.

Op 9 juli 2001 meldde de Administratie der Pensioenen dat het pensioen niet correct geperequateerd was. Het moest geperequateerd worden op basis van de weddenschaal met als minimum 898.575 BEF en als maximum 1.394.575 BEF. Dit betekent dat het pensioen vanaf 1 juni 1994 vastgesteld moest worden op 978.075 BEF per jaar in de plaats van op 1.066.412 BEF per jaar. Dit betekent voor de betrokkene een verlies van bruto 9.335 BEF per maand.

²¹ Alle vermelde bedragen zijn uitgedrukt aan index 138,01 en dus niet –geïndexeerd, tenzij anders vermeld.

Enkel de analyse en de gezamenlijke lectuur van verschillende besluiten schept duidelijkheid in deze situatie.

Het koninklijk besluit van 6 juli 1997 tot wijziging van het koninklijk besluit van 13 augustus 1990 tot vaststelling van de bezoldigingsregeling van het personeel van het Ministerie van Financiën.

Artikel 1, 1°, 34. bepaalt dat aan de Ontvanger B de weddenschaal (941.068 BEF – 1.520.529 BEF) toegekend wordt.

Artikel 5 bepaalt dat het besluit (behalve artikel 1, 2°) uitwerking heeft vanaf 1 juni 1994.

Uit dit besluit volgt dat het pensioen vanaf 1 juni 1994 moet vastgesteld worden op basis van de weddenschaal (941.068 BEF – 1.520.529 BEF).

Het is op basis van dit besluit dat de Administratie der Pensioenen het pensioen geperequateerd heeft.

Het koninklijk besluit van 6 juli 1997 tot vaststelling van de bezoldigingsregeling van het personeel van het Ministerie van Financiën.

Artikel 25 bepaalt:

“Worden opgeheven: ...2° het koninklijk besluit van 13 augustus 1990 tot vaststelling van de bezoldigingsregeling van het personeel van het Ministerie van Financiën, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van ... en 6 juli 1997.”

Artikel 26 bepaalt dat het besluit in werking treedt op 1 juli 1997.

Hieruit volgt dat het besluit dat vanaf 1 juni 1994 aan de Ontvanger B de weddenschaal (941.068 BEF – 1.520.529 BEF) toekent vanaf 1 juli 1997 niet meer bestaat.

Een ander besluit moet dus ten minste vanaf 1 juli 1997 de weddenschaal voor de Ontvanger B vaststellen.

Dit is *het koninklijk besluit van 6 juli 1997 betreffende de vereenvoudiging van de loopbaan van sommige ambtenaren van het Ministerie van Financiën behorende tot de niveau's 1 en 2+.*

Artikel 1, § 2, 5° bepaalt dat de graad van Ontvanger B geschrapt wordt.

Artikel 3, § 1 bepaalt dat de ambtenaar die op de datum van inwerkingtreding van het besluit titularis is van de graad van Ontvanger B ambtshalve benoemd wordt in de graad van eerstaanwezend inspecteur bij een fiscaal bestuur.

Paragraaf 14 van ditzelfde artikel bepaalt echter dat in afwijking van § 1 de Ontvanger B, oud adjunct-controleur bij een fiscaal bestuur die, uiterlijk op 1 april 1963, bekleed was met de graad van verificateur, ontvanger 2de klasse of ontvanger 3de klasse voortspuitend uit het kader der technische klerken, of die in zijn vroegere graad geslaagd is voor een examen van verificateur, ingericht of aangekondigd vóór 1 april 1963, ambtshalve benoemd wordt tot de graad van inspecteur bij een fiscaal bestuur. Hij geniet de weddenschaal 10 B en een jaarlijks complement van 100.000 BEF.

Artikel 31 bepaalt dat dit besluit in werking treedt op 1 juli 1997.

Uit dit besluit volgt dat vanaf 1 juli 1997 aan de vroegere Ontvanger B de weddenschaal (941.68 BEF – 1.520.529 BEF) wordt toegekend behalve indien deze Ontvanger B behoort tot de groep die ressorteert onder de uitzonderingsbepaling. In dat geval wordt de weddenschaal (898.575 BEF – 1.394.575 BEF) toegekend.

Samengevat geeft dit het volgende resultaat.

Ontvanger B:

1 juni 1994:	weddenschaal (941.068 BEF – 1.520.529 BEF)
1 juli 1997:	weddenschaal (941.068 BEF – 1.520.529 BEF) behalve voor een bepaalde groep waaraan weddenschaal (898.575 BEF – 1.394.575 BEF) wordt toegekend.

Op dit punt van de analyse kan het College enkel vaststellen dat de rechtszekerheid van de betrokken gepensioneerden in het gedrang gebracht wordt. De pensioenen zouden immers met terugwerkende kracht verminderd moeten worden.

Deze lacune werd rechtgezet door *het koninklijk besluit van 8 juli 1999 tot wijziging van het koninklijk besluit van 6 juli 1997 tot vaststelling van de bezoldigingsregeling van het personeel van het Ministerie van Financiën en tot vaststelling van de weddenscalen van enkele bijzondere graden.*

Artikel 7 bepaalt dat aan de Ontvanger B de weddenschaal (941.068 BEF – 1.520.529 BEF) wordt toegekend behoudens de Ontvanger B, oud adjunct-controleur bij een fiscaal bestuur... aan wie de weddenschaal (898.575 BEF – 1.394.575 BEF) wordt toegekend.

Artikel 8 van dit besluit bepaalt dat artikel 7 in werking treedt op 1 juni 1994 en buiten werking treedt op 1 juli 1997.

Door dit besluit wordt de situatie van alle Ontvangers B vanaf 1 juni 1994 geregeld. Er worden twee weddenschalen voorzien die toegekend worden afhankelijk van de voorwaarden waaraan de Ontvanger B voldoet.

Uit ons onderzoek blijkt dat in de praktijk de Administratie der Pensioenen alle pensioenen van Ontvanger B geperequateerd heeft op basis van de weddenschaal (941.068 BEF – 1.520.529 BEF).

In samenspraak met de diensten van het Algemeen secretariaat van het Ministerie van Financiën werd er naar een oplossing gezocht voor de periode van 1 juni 1994 tot 30 juni 1997. Deze oplossing werd gegeven door het besluit van 8 juli 1999 dat de situatie met terugwerkende kracht vanaf 1 juni 1994 rechtzette.

Na de publicatie van dit besluit diende de Administratie der Pensioenen de pensioenen van de Ontvangers B die onder de uitzonderingsvoorwaarden vielen te herzien. De bestanden van de Administratie der Pensioenen bevatten echter niet de nodige gegevens om met de zekerheid deze categorie van Ontvangers B op te sporen.

Pas in 2001 heeft de Administratie der Pensioenen van het Algemeen secretariaat van het Ministerie van Financiën een lijst kunnen bekomen van alle ontvangers B waarvan het pensioen diende geperequateerd te worden op basis van de weddenschaal (898.575 BEF – 1.394.575 BEF).

Dit is dan ook de reden waarom de Administratie der Pensioenen pas op 9 juli 2001 de verzoeker erover kon inlichten dat zijn pensioen herzien werd.

De Administratie der Pensioenen verminderde het pensioen met terugwerkende kracht vanaf 1 juni 1994. De ontstane schuld zijnde 36.148 BEF werd echter in toepassing van artikel 59 § 1 van de wet van 24 december 1976 beperkt tot de teveel betaalde bedragen vanaf 1 februari 2001 (zesmaandelijkse verjaring).

Conclusie

De oorzaak van de laattijdige aanpassing van het pensioen is niet te wijten aan de Administratie der Pensioenen. Wel blijkt uit het onderzoek dat de informatie die de Administratie der Pensioenen aan de verzoeker verstrekke onvolledig was.

Hij kon onmogelijk afleiden dat het besluit van 8 juli 1999 genomen werd om een lacune in de wetgeving aan te vullen met betrekking tot de weddenshelen die moeten gehanteerd worden voor de perequatie van de pensioenen van de Ontvangers B. Voor de ontvangers B in actieve dienst was de toestand immers reeds definitief geregeld door het besluit van 6 juli 1997 betreffende de vereenvoudiging van de loopbaan van sommige ambtenaren van het Ministerie van Financiën behorende tot de niveau's 1 en 2+.

Moest het besluit van 8 juli 1999 niet genomen zijn dan zou dit tot een discriminatie geleid hebben tussen ontvangers B die onder de uitzonderingsvoorwaarden vielen. Zij die reeds gepensioneerd waren zouden meer pensioen ontvangen dan de jongere collega's met dezelfde graad en die onder dezelfde voorwaarden vielen. Deze laatsten zouden immers hun pensioen berekend zien op basis van de lagere weddenschaal.

Dit neemt niet weg dat het College de mening toegedaan is dat het te betreuren valt dat de rechtszekerheid aangetast wordt door een onnauwkeurigheid van de regelgever in 1997, met een vermindering van het uitbetaalde pensioen tot gevolg.

Verjaringstermijn voor de betaling van een vergoedingspensioen – Stuiting en schorsing

Dossier 1278

De feiten

De verzoeker vraagt in mei 1989 een vergoedingspensioen aan.

De commissie voor vergoedingspensioenen wijst in januari 1991 de pensioenaanvraag af.

De verzoeker stelt in maart 1991 beroep in tegen deze beslissing.

In oktober 1993 verklaart de commissie van beroep voor vergoedingspensioenen het beroep ongegrond en bevestigt de beslissing van januari 1991.

In december 1993 vordert de verzoeker bij de Raad van State de vernietiging van de beslissing van oktober 1993. De Raad van State vernietigt de bestreden beslissing in oktober 1997 en verwijst de zaak naar de anders samengestelde Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen.

In februari 2000 beslist de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen dat de verzoeker recht heeft op een vergoedingspensioen voor de periode van mei 1989 tot december 1989.

De Administratie der Pensioenen weigert het toegekende vergoedingspensioen te betalen omdat de tienjaarlijkse verjaring volgens haar niet op geldige wijze gestuit of geschorst is.

Bedenkingen

De schuldvorderingen die voortvloeien uit de beslissingen tot toekenning of herziening inzake vergoedingspensioenen worden geacht te zijn ontstaan gedurende het kalenderjaar waarop ze betrekking hebben, in casu het kalenderjaar 1989.²²

De Administratie der Pensioenen besliste om het vergoedingspensioen niet uit te betalen in toepassing van artikel 100 van de samengeordende wetten op de Rijkscomptabiliteit. Dit artikel bepaalt in het eerste lid, 3° dat de schuldvorderingen die niet geordonnanceerd zijn binnen de 10 jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het jaar van hun ontstaan, verjaard zijn.

De stuiting en de schorsing van de verjaring worden geregeld door artikel 101 van dezelfde samengeordende wetten.

Dit artikel luidt als volgt:

“De verjaring wordt gestuit door een gerechtsdeurwaarderexploot, alsook door een schulderkenning van de Staat.
Het instellen van een rechtsovereenkomst schorst de verjaring totdat een definitieve beslissing is gewezen”.

Reeds in mei 1993 heeft de AP in deze materie een initiatief genomen in het voordeel van de belanghebbenden. Hierna volgen enkele passages uit de interne nota van 28 mei 1993.

“Aangezien de bepalingen betreffende de tienjarige verjaring over het algemeen weinig gekend zijn door hen die om een vergoedingspensioen verzoeken, lijkt het aangewezen de belanghebbenden te informeren over het bestaan van deze verjaring en over de middelen om ze te stuiten.

Voortaan zal men, in de gevallen waarin de procedure uitzonderlijk lang aansleept, een aangetekend schrijven richten aan de betrokkenen waarin hen bondig de verjaring . . . zal uitgelegd worden.
Er zal tevens op gewezen worden dat deze verjaring door de verzoeker alleen maar kan gestuit worden door middel van een gerechtsdeurwaarderexploot.

Dit schrijven dient te gebeuren bij het begin van het negende jaar van de procedure . . .”

²² Wet van 7 juni 1989 houdende instelling van nieuwe maatregelen ten behoeve van de oorlogsslachtoffers, artikel 32.

Deze nota heeft het echter enkel over de *stuiting* van de verjaring.

Wat de *schorsing* van de verjaring betreft is de AP na een grondige interne juridisch-technische analyse tot de conclusie gekomen dat een annulatieberoep bij de Raad van State de verjaring niet schorst. Hierover wordt niets aan de belanghebbenden meegedeeld.

Het College vroeg aan de Administratie der Pensioenen haar standpunt te herzien rekening houdend met het feit dat:

- ◆ er naargelang de taal een verschillende interpretatie mogelijk is van de in artikel 101 gebruikte termen “rechtsvordering” en “action en justice”;
- ◆ betrokkene niet werd ingelicht, zoals nochtans gebruikelijk is bij de Administratie der Pensioenen, over de mogelijkheden om de 10-jarige verjaring te stuiten.

Conclusie

De Administratie der Pensioenen ging akkoord om de achterstallen te betalen onder voorbehoud van de instemming van het Rekenhof. Het Rekenhof is immers belast met de controle en de goedkeuring van de uitgaven van de Staat.

Het Rekenhof stemde in met de betaling van het vergoedingspensioen voor de periode van 1 mei 1989 tot 30 december 1989.

Onverschuldigde stortingen aan het Fonds voor Overlevingspensioenen (FOP) – Overdracht van bijdragen van de openbare sector naar de regeling voor werknemers

Dossier 176 – 2019

De feiten

Beide verzoekers presteerden diensten in bijambt in het stedelijke onderwijs. Zij slagen er niet in om voor deze beroepsactiviteit een pensioen te bekomen.

De Administratie der Pensioenen weigert een pensioen toe te kennen omdat zij niet vast benoemd werden.

De Rijksdienst voor Pensioenen weigert een pensioen toe te kennen omdat de tewerkstelling als werknemer niet bewezen is. Er zijn voor de beroepsactiviteit geen lonen ingeschreven op de individuele rekening wat inhoudt dat er geen sociale bijdragen betaald zijn.

Bedenkingen

Vermits de diensten gepresteerd werden in contractueel dienstverband moest het stadsbestuur alle sociale bijdragen aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) betalen.

Volledig ten onrechte heeft het stadsbestuur echter, zoals voor vastbenoemde ambtenaren, pensioenbijdragen gestort bij het Fonds voor Overlevingspensioenen (FOP) en geen RSZ-bijdragen betaald.

Vermits de verzoekers nooit vast benoemd werden, heeft de AP terecht geweigerd om hen een rustpensioen toe te kennen.

De wet van 5 augustus 1968²³ voorziet evenwel de mogelijkheid om bijdragen van het ene stelsel over te dragen naar het andere stelsel. De overdracht van de openbare sector naar de privé-sector wordt geregeld door artikel 4 van deze wet.

Dit artikel bepaalt: “Wanneer een personeelslid van de openbare machten, . . . *zijn rechten op het rustpensioen verliest*, wordt hij geacht aan de pensioenregeling voor arbeiders, bedienden, zeelieden of werknemers onderworpen te zijn geweest tijdens de duur van de bezoldigde diensten, aanneembaar voor het rustpensioen in het stelsel waartoe hij heeft behoord”.

De AP weigerde de overdracht van pensioenbijdragen omdat artikel 4 enkel van toepassing is indien een personeelslid van de openbare machten zijn rechten op een pensioen ten laste van de Openbare Schatkist verliest. Geen van beide gepensioneerden was in zijn bijambt vast benoemd. Zij konden bijgevolg ook geen aanspraak maken op een pensioen in de openbare sector voor deze diensten en evenmin het recht op een dergelijk pensioen verliezen.

Dit neemt niet weg dat de stortingen die het stadsbestuur gedaan had bij het FOP onverschuldigd waren ten aanzien van dit stelsel.

Aanvankelijk wilde de AP de overdracht evenmin uitvoeren op basis van de theorie van de onverschuldigde betaling.

Zij argumenteerde dat in dit geval de 10-jarige verjaring, waarbij de schulden van de staat uitdoven na een periode van 10 jaren moest toegepast worden.

Samengevat kwamen de verzoekers in de volgende situatie terecht. De overheid-werkgever had wel degelijk inhoudingen op hun loon verricht. Het waren echter de verkeerde inhoudingen en zij werden bij een niet bevoegd organisme gestort, dat ze aanvaardde.

²³ Wet van 5 augustus 1968 tot vaststelling van een zeker verband tussen de pensioenstelsels van de openbare sector en die van de privé-sector.

Als gevolg van deze dubbele fout waaraan zichzelf geen schuld hadden, krijgen zij geen pensioen.

Conclusie

Uiteindelijk heeft de AP er in toegestemd om de overdracht van de bijdragen van de openbare sector naar de privé-sector alsnog uit te voeren in het kader van de wet van 5 augustus 1968 alsof de betrokkenen hun pensioenrechten verloren in de openbare sector. Op basis van deze stortingen kan de Rijksdienst voor Pensioenen een pensioen als werknemer toekennen.

Door deze overdracht van pensioenstortingen wordt een fout van de overheid-werkgever recht gezet en kunnen de verzoekers hun pensioenrechten ten volle laten gelden.

Gevolg dat gegeven werd aan de voorstellen geformuleerd in het jaarverslag 1999 en 2000

Toepassing van het absoluut maximum in de openbare sector – Reactie van het Rekenhof – JV 2000, p. 109-112

In het jaarverslag 2000 besprak het College de invloed van de extra-legale pensioenen, toegekend voor een tewerkstelling in een instelling van openbaar nut, op de wettelijke pensioenen in het kader van de wetgeving op het absoluut maximum.

Het College merkte op dat “de regel van het absoluut maximum slechts geldt voor diegene die een pensioen in de openbare sector genieten. Wanneer de werknemer in een instelling van openbaar nut waar een extra legaal voordeel opgebouwd wordt geen aanspraak kan maken op een pensioen in de openbare sector, dan kan hij dit aanvullend pensioen onbeperkt cumuleren met pensioenen in de regeling voor werknemers en zelfstandigen”.

Het Rekenhof reageerde op deze opmerking bij de Minister van Sociale Zaken en Pensioenen en zond een afschrift aan het College.

Het Rekenhof wijst erop “dat een instelling van openbaar nut slechts binnen het toepassingsveld valt van artikel 38, 2°, g van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen, indien zij werd opgericht door de staat, de provinciën of de gemeenten”.

Het Rekenhof “benadrukt bovendien dat de regel van het absoluut maximum van toepassing is van zodra aan een personeelslid een pensioenvoordeel wordt toegekend uit hoofde van zijn loopbaan bij een in artikel 38 bedoelde instelling, ongeacht of de betrokkene wel of niet een “echt” overheidspensioen geniet. . . . In dit verband wordt verwezen naar het arrest van het Arbitragehof nr. 59/93 van 15 juli 1993 waaruit duidelijk blijkt dat de beperking tot het absoluut maximum

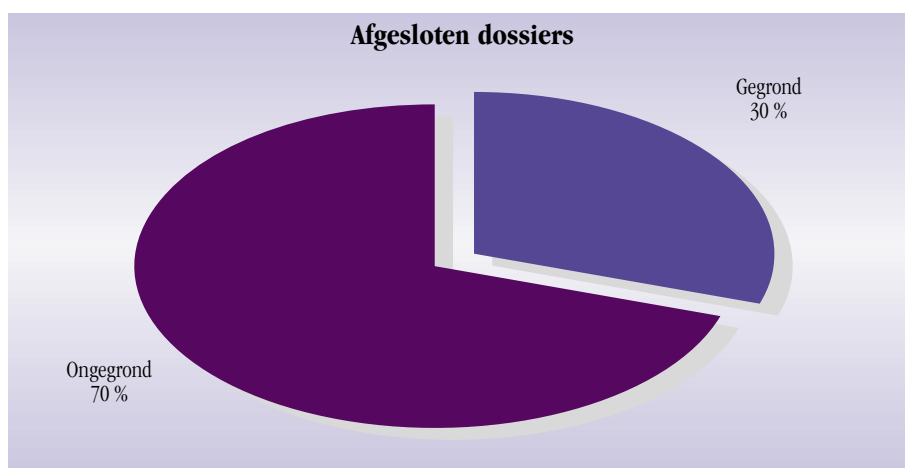
ook van toepassing is op de globale pensioenvoordelen toegekend aan personeelsleden van de Nationale Bank van België, hoewel deze personeelsleden onderworpen zijn aan de pensioenregeling voor werknemers ...”.

Het College wenst hierbij aan te stippen dat de bewuste bemerking in verband met de toepassing van het absoluut maximum slechts een zijdelingse bemerking was gebaseerd op de praktijkervaring. Uit de pensioenaanvragen in de regeling voor werknemers en zelfstandigen blijkt immers nergens waar de aanvrager tewerkgesteld was. A fortiori kunnen de Rijksdienst voor Pensioenen en het RSVZ niet weten of er een tewerkstelling bij een instelling van openbaar nut geweest is die tot een toepassing van het absoluut maximum kan leiden. Evenmin kan een dergelijke tewerkstelling afgeleid worden uit het normale onderzoek van het pensioendossier. Zo nodig dienen de RVP en het RSVZ bij het onderzoek van de pensioenaanvragen meer aandacht te besteden aan de problematiek van het absoluut maximum, ook met het oog op het vermijden van een *de facto* discriminatie.

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

Deze pensioendienst kent het pensioenrecht toe aan gewezen zelfstandigen. Zoals hoger vermeld, verzekert de Rijksdienst voor Pensioenen de betaling van de pensioenen van de zelfstandigen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Vermindering van het minimumpensioen zelfstandige in functie van het pensioen toegekend als werknemer

Dossier 1604

De feiten

De verzoeker werd gepensioneerd op 1 mei 1992 op 65 jarige leeftijd. Het RSVZ kent hem een pensioen toe voor een volledige loopbaan (45/45). De RVP kent hem een pensioen toe voor 12/45. Het pensioen als zelfstandige berekend volgens de gewone regels bedraagt 203.302 BEF per jaar, dat als werknemer 50.395 BEF.

Het RSVZ verhoogt het pensioen als zelfstandige tot het minimumpensioen voor een volledige loopbaan verminderd met het pensioenbedrag toegekend in de werknemersregeling.

Bedenkingen

Het principe van de eenheid van loopbaan, waarbij de som van de loopbaanbreuken van de verschillende pensioenen niet hoger mag zijn dan de eenheid, beïnvloedt in dit geval de loopbaanbreuk in de regeling voor zelfstandigen niet. De 12 loopbaanjaren als werknemer zijn jaren met een tewerkstelling van minder dan 185 dagen per jaar. Met deze jaren moet in de beperking tot de eenheid geen rekening gehouden worden. De verzoeker die een volledige beroepsloopbaan als zelfstandige bewijst, verkrijgt bijgevolg een pensioen van 45/45sten.

Aan de gerechtigde op een rustpensioen als zelfstandige kan een minimumpensioen verleend worden, wanneer hij, een beroepsloopbaan bewijst die hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers samen, ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan.

Indien aan deze voorwaarde voldaan is maar er geen volledige loopbaan als zelfstandige bewezen is, wordt het minimumpensioen toegekend in verhouding tot de loopbaanbreuk.

De toekenning van het minimumpensioen mag echter niet tot gevolg hebben dat het totaal van de pensioenen als werknemer en zelfstandige hoger ligt dan het bedrag van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden.

Op de ingangsdatum wordt het pensioen als zelfstandige opgetrokken tot het gezinsbedrag van het minimumpensioen zelfstandige (280.624 BEF) en vervolgens beperkt tot het verschil tussen het gezinsbedrag van het gewaarborgd inkomen en het werknemerspensioen. Het pensioen zelfstandige wordt uiteindelijk gebracht op 249.270 BEF (299.665 – 50.395) wat een verhoging inhoudt van 45.968 BEF.

Het minimumpensioen als zelfstandige is in de volgende jaren geleidelijk opgetrokken tot het gelijk geworden is aan het gewaarborgd inkomen op 1 juli 1994. Vanaf dan was het minimumpensioen als zelfstandige gekoppeld aan de evolutie van het gewaarborgd inkomen.

Conclusie

De toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan heeft in dit geval niet tot een beperking van het pensioen als zelfstandige geleid, omdat de beroepsactiviteit als werknemer niet gewoonlijk en hoofdzakelijk was.

Anderzijds bekomt de verzoeker niet het minimumpensioen als zelfstandige voor een volledige loopbaan, alhoewel die loopbaan bewezen is en toegekend is. Het is slechts het totaal van zijn rustpensioen als werknemer en zelfstandige dat vanaf 1 juli 1994 gelijk is aan het minimumpensioen als zelfstandige voor een volledige loopbaan.

Met andere woorden, hij ontvangt slechts evenveel als een zelfstandige die nooit werknemer geweest is en eveneens het minimumpensioen voor een volledige loopbaan bekommt.

De beperking van het minimumpensioen als zelfstandige in functie van het bedrag van het werknemerspensioen was ingegeven door de bekommernis om in geval van *gemengde loopbanen* de financiële implicaties van het minimumpensioen niet volledig te laten doorwegen op de pensioenuitgaven in de regeling voor zelfstandigen. Het RSVZ houdt immers rekening met de beroepsloopbaan in beide regelingen samen om na te gaan of aan de voorwaarde betreffende de 2/3de van een volledige loopbaan voldaan is.

De verzoeker krijgt echter een rustpensioen als zelfstandige voor een volledige loopbaan. Op geen enkele manier moet beroep gedaan worden op zijn beroepsloopbaan als werknemer om het recht op het minimumpensioen te kunnen openen en toch wordt zijn minimumpensioen beperkt.

Waarschijnlijk gaat het hier om een ongewild effect van de wetgeving. Het College wil hiermee de aandacht vestigen op deze anomalie en eventueel de weg openen voor een aanpassing van de wettelijke bepalingen.

Beperking van de loopbaan tot de eenheid – Samengaan van de beperking bij de RVP en het RSVZ – Totale vermindering van maximaal 15 jaren

Dossier 1951

De feiten

De verzoeker geniet een rustpensioen als werknemer en als zelfstandige. In de werknemersregeling is de weerhouden loopbaanbreuk gelijk aan 27/45. In de regeling voor zelfstandigen is zij gelijk aan 17,75/45.

Later bekommt de verzoeker een parlementair pensioen voor een volledige loopbaan (240/240 of 45/45). De Rijksdienst voor Pensioenen en het RSVZ herzien hun pensioenbeslissing met toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan.

De Rijksdienst voor Pensioenen vermindert de loopbaanbreuk van 27/45 tot 12/45 en het RSVZ vermindert de loopbaanbreuk van 17,75/45 tot 2,75/45.

Bedenkingen

Ingevolge de toekenning van een parlementair pensioen moet het werknemerspensioen beperkt worden met toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan.²⁴

²⁴ Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 10 bis.

De som van de loopbaanbreuken werknemer en andere stelsels (zelfstandigen uitgesloten) mag niet hoger zijn dan de eenheid. Dit principe wordt evenwel afgezwakt door de volgende regel: het aantal in mindering te brengen jaren mag niet groter zijn dan 15. De loopbaanbreuk in de werknemersregeling wordt bijgevolg terecht beperkt tot $27/45 - 15/45 = 12/45$. De loopbaanjaren die het minst voordelige pensioen opleveren worden uit de loopbaan verwijderd.

Ook het pensioen als zelfstandige moest herzien worden met toepassing van gelijkaardige regels: beperking tot de eenheid²⁵, getemperd door de begrenzing van de vermindering tot maximaal 15 jaren.²⁶

Bovendien mag, wanneer de eenheid van loopbaan zowel in de werknemersregeling als in de regeling voor zelfstandigen toegepast wordt, de totale vermindering in principe niet meer bedragen dan 15 jaren.²⁷

In eerste instantie weigerde het RSVZ rekening te houden met de vermindering die reeds gebeurde in de regeling voor werknemers en beperkte het pensioen als zelfstandige tot $17,75/45 - 15/45 = 2,75/45$.

Het RSVZ argumenteerde dat de beroepsloopbaan in de regeling voor werknemers enkel loopbaanjaren van *niet* gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling bevatte en dat dergelijke jaren uitgesloten zijn voor de toepassing van de eenheid van loopbaan.

Conclusie

Wanneer het RSVZ de loopbaan tot de eenheid moet beperken, moet het de jaren van niet gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling in de regeling voor werknemers verwaarlozen bij het optellen van de loopbaanbreuken.²⁸

Ten onrechte leidde het RSVZ hieruit af dat het de jaren van niet gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling ook mag verwaarlozen om na te gaan of de totale vermindering in de regeling voor werknemers en zelfstandigen het maximum van 15 jaren al dan niet overschrijdt.

Artikel 60 § 3, 4° lid van het koninklijk besluit van 22 december 1967, houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor zelfstandigen dat deze materie regelt, bevat evenwel geen uitzonderingen wanneer het gaat over niet gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling in de regeling voor werknemers.

Het RSVZ volgde de stelling van het College. Het pensioen als zelfstandige werd opnieuw toegekend voor een loopbaan van $17,75/45$.

²⁵ Koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 19.

²⁶ Koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 60, § 3, tweede lid

²⁷ idem, artikel 60, § 3, vierde lid.

²⁸ idem, artikel 58.

Rechtzetting van een dwaling omtrent het recht – Beperking van de terugwerkende kracht van de nieuwe beslissing tot vijf jaar

Dossier 1290

De feiten

De verzoeker geniet sinds 1 juli 1982 een rustpensioen voor een gemengde loopbaan. In de regeling voor werknemers werd zijn pensioen berekend met toepassing van de Europese verordeningen nr. 1408/71²⁹ en 574/72³⁰, in de regeling voor zelfstandigen met toepassing van de Belgische wetgeving.

Op het ogenblik van zijn klacht betaalt de Rijksdienst voor Pensioenen hem, naast zijn rustpensioen als werknemer, een rustpensioen als zelfstandige uit dat gelijk is aan 29/45 van het minimumpensioen.

Bedenkingen

De hoger genoemde Europese verordeningen zijn slechts vanaf 1 juli 1982, de ingangsdatum van het pensioen van de verzoeker, uitgebreid tot de zelfstandigen.

De pensioenbeslissing van het RSVZ, genomen in mei 1982, hield ten onrechte geen rekening met deze uitbreiding en kende het rustpensioen toe louter op basis van de Belgische wetgeving.

Op verzoek van het College heeft het RSVZ de fout rechtgezet met toepassing van artikel 152, § 1 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

Dit artikel luidt als volgt:

“ § 1. Wanneer het in een administratieve beslissing vaststelt dat een dwaling omtrent het recht of de feiten werd begaan, neemt het Rijksinstituut van ambtswege *een nieuwe beslissing die uitwerking heeft op de datum waarop de verbeterde beslissing had moeten ingaan.*

§ 2. ...

§ 3. ...”.

Artikel 156 ter van hetzelfde koninklijk besluit beperkt evenwel de terugwerkende kracht van de beslissing tot maximaal vijf jaar.

²⁹ Verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen.

³⁰ Verordening (EEG) nr. 574/72 van de Raad van 21 maart 1972 tot instelling van de wijze van toepassing van Verordening (EEG) nr. 1408/71.

Conclusie

De nieuwe beslissing is genomen met toepassing van de Europese Verordeningen en kent vanaf oktober 1996 een rustpensioen als zelfstandige toe met een loopbaanbreuk van 36/45.

Vanaf november 2001 ontvangt de verzoeker ongeveer 5.000 BEF pensioen per maand meer.

De achterstallige bedragen over de periode van oktober 1996 tot en met oktober 2001 belopen meer dan 270.000 BEF

Ondanks deze rechtzetting heeft de verzoeker nog altijd gedurende meer dan 14 jaar te weinig pensioen genoten.

Aanbeveling

Een vergelijkend onderzoek heeft tot de volgende vaststellingen geleid.

1. Wanneer de pensioendienst een fout vaststelt in de pensioenbeslissing of in de uitvoering ervan moet hij spontaan overgaan tot de verbetering van die fout.
2. Het herstellen van een fout in de beslissing.

In de drie regelingen wordt de fout hersteld door een nieuwe beslissing.

In de werknemersregeling heeft de nieuwe beslissing uitwerking op de ingangsdatum van de eerste beslissing.³¹

In de regeling voor zelfstandigen neemt het Rijksinstituut van ambtswege een nieuwe beslissing die uitwerking heeft op de datum waarop de verbeterde beslissing had moeten ingaan.³²

In de openbare sector bestaat er geen specifieke bepaling in de pensioenwetgeving die deze materie regelt. Ook de Administratie der Pensioenen, onder rechtstreekse controle van het Rekenhof, herstelt een fout in de pensioenbeslissing door een nieuwe pensioenbeslissing die ingaat op dezelfde datum als de foutieve beslissing.

3. Effectieve weerslag van de nieuwe beslissing op de uitbetaling van het pensioen in het geval van een fout in het nadeel van de gepensioneerde.

In de werknemersregeling wordt de financiële regularisatie doorgevoerd zonder beperking in de tijd.

³¹ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 21bis, § 1, eerste lid

³² Koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 152, § 1

In de regeling voor zelfstandigen wordt de financiële regularisatie beperkt tot vijf jaar op grond van een specifieke bepaling in het algemeen reglement: "De nieuwe beslissingen genomen in toepassing van de artikelen 151 tot 155 kunnen in geen geval terugwerken tot vóór een periode van vijf jaar te rekenen vanaf de eerste van de maand volgend op die in de loop waarvan de nieuwe beslissing werd betekend." ³³

In de openbare sector wordt de financiële regularisatie die het gevolg is van de nieuwe beslissing beperkt tot tien jaar op basis van artikel 100 van de Wet op de Rijkscomptabiliteit, met uitzondering van de gemeentelijke pensioenen waar de regularisatie beperkt is tot vijf jaar.

4. Het herstellen van een fout in de uitvoering van de beslissing (uitbetaling).

In de werknemersregeling wordt het herstellen van een fout in de uitvoering ook door het algemeen reglement geregeld en wel op dezelfde manier als het herstellen van een fout in de beslissing: "Wanneer vastgesteld wordt dat aan de beslissing *of de uitvoering ervan* een onregelmatigheid of een materiële vergissing kleeft, treft de Rijksdienst een nieuwe beslissing en herstelt hij de onregelmatigheid of vergissing. De nieuwe beslissing heeft uitwerking op de ingangsdatum van de eerste beslissing." ³⁴

In de regeling voor zelfstandigen wordt deze materie niet geregeld door een specifieke bepaling.

De Rijksdienst voor Pensioenen, die zowel de pensioenen voor zelfstandigen als voor werknemers uitbetaalt, gaat bij een fout in de uitbetaling (de uitvoering van de pensioenbeslissing) op dezelfde manier te werk voor werknemers en zelfstandigen. Hij beperkt de terugwerkende kracht van het herstellen van een fout in de uitbetaling tot vijf jaar.

Hij baseert zich hierbij op de artikelen 2277 en 2227 van het Burgerlijk Wetboek. Voor wat de zelfstandigen betreft is deze werkwijze correct maar niet uitdrukkelijk opgelegd door de wet. De RVP *kan* maar *moet zich niet* beroepen op de verjaring van het burgerlijk recht. Met betrekking tot de werknemersregeling is deze werkwijze in strijd met het algemeen reglement. Een fout in de uitbetaling van het pensioen in het nadeel van de gepensioneerde moet in die regeling rechtgezet worden zonder toepassing van enige verjaring. (*zie hierover de officiële aanbeveling 2001/1 aan de RVP*)

In de openbare sector wordt het herstel van een fout in de uitbetaling opnieuw beperkt tot tien jaar op basis van het reeds genoemde artikel 100 van de wet op de Rijkscomptabiliteit.

³³ Idem, artikel 156ter

³⁴ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 21bis, § 1, eerste lid

5. De gebruikte terminologie.

De terminologie in de werknemersregeling is verschillend van de terminologie in de regeling voor zelfstandigen. De fout die geïndiceerd wordt in het algemeen reglement van de werknemersregeling is een "onregelmatigheid" of een "materiële vergissing". In de regeling voor zelfstandigen gaat het om een "dwaling omtrent het recht of de feiten". (*zie hierover de algemene aanbeveling 2001/ 4*)

De Administratie der Pensioenen zet een fout recht op basis van het principe dat de pensioenwetgeving van openbare orde is en dat bijgevolg alle pensioenbeslissingen in overeenstemming moeten zijn met de wet en gebaseerd op de juiste feitelijke gegevens.

Bij een correcte toepassing van de wetten en reglementen door de RVP - geen verjaring voor fouten in de uitbetaling die in het nadeel van de gepensioneerde uitvallen - zouden de fouten van een pensioendienst in ieder geval *per pensioenregeling* hersteld worden met een terugwerkende kracht die onafhankelijk is van het feit of de fout begaan is in de beslissing of in de uitvoering van de beslissing.

Op het vlak van het herstellen van fouten die gemaakt zijn door de pensioendienst zelf kan een verschillende benadering moeilijk verantwoord worden door de specificiteit van de pensioenstelsels ook al verschilt met name de pensioenregeling voor ambtenaren qua opzet in wezen van de pensioenregeling voor werknemers en zelfstandigen. Enkel de twee laatstgenoemde regelingen behoren tot de sociale zekerheid in de strikte zin .

Daarom bevelen wij aan dat voor het herstellen van fouten in het nadeel van de gepensioneerde in alle regelingen dezelfde terugwerkende kracht ingevoerd wordt die ver genoeg terug gaat in de tijd. Hierbij mag immers niet uit het oog verloren worden dat de pensioenwetgeving in de drie stelsels zeer ingewikkeld is en dat bijgevolg van de gemiddelde gepensioneerde niet mag verwacht worden dat hij een fout in de toekenning of de betaling spontaan en snel ontdekt. Zeker waar het de betaling betreft is het niet evident dat de gepensioneerde, gelet op het normalerwijze gerechtvaardigd vertrouwen dat hij in het handelen van de overheid heeft en voor een aantal gepensioneerden ook gelet op hun leeftijd, zelf binnen een relatief korte termijn fouten ontdekt. Wij denken hier aan herwaarderingspremies, andere vormen van revalorisatie van het pensioen, indexerings, perequatie, verhogingen van de verschillende soorten van minimumpensioenen.

Pensioenbijslag voor zelfstandigen – Geen gemotiveerde beslissing

Dossier 1566

De feiten

De verzoeker geniet een rustpensioen als zelfstandige vastgesteld op basis van het gezinsbedrag en meent recht te hebben op de pensioenbijslag voor zelfstandigen.

De Rijksdienst voor Pensioenen die de pensioenen aan de zelfstandigen uitbetaalt, betaalt hem geen pensioenbijslag uit.

Bedenkingen

De pensioenbijslag waar het hier om gaat, werd ingesteld door artikel 5 van het koninklijk besluit van 25 april 1997 in uitvoering van artikel 14 van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende de pensioenen der zelfstandigen. Dit artikel luidt als volgt:

“Er wordt jaarlijks in de loop van de maand juli, zonder dat een beslissing betekend wordt en op basis van de door het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen meegedeelde gegevens, door de Rijksdienst voor Pensioenen een pensioenbijslag uitgekeerd aan de gerechtigden die tenminste één kind opgevoed hebben waarvoor zij kinderbijslag ontvangen hebben, en die voor de maand juli en sinds 1 januari van het betrokken jaar daadwerkelijk een rustpensioen als zelfstandige genieten dat voor de eerste maal is ingegaan ten vroegste op 1 juli 1997 en uiterlijk op 1 december 2008 en waarvan het bedrag beantwoordt aan de voorwaarde gesteld in artikel 14 van het koninklijk besluit van 30 januari 1997.”

De voornaamste elementen hieruit zijn de volgende.

1. De voorwaarden om recht te hebben op de pensioenbijslag

- ◆ het moet gaan om een *rust*pensioen
- ◆ dit rustpensioen mag ten vroegste voor de eerste maal op 1 juli 1997 ingegaan zijn
- ◆ de definitief weerhouden loopbaanbreuk voor de vaststelling van het pensioenbedrag, *na* de eventuele toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan, moet minstens gelijk zijn aan de twee derden van een volledige loopbaan
- ◆ het rustpensioen moet uitbetaalbaar zijn sinds 1 januari van het betrokken jaar (= daadwerkelijk genieten)
- ◆ het rustpensioen moet ook in de maand juli uitbetaalbaar zijn (=daadwerkelijk genieten)

- ◆ de gepensioneerde moet tenminste één kind opgevoed hebben waarvoor hij *persoonlijk* kinderbijslag ontvangen heeft
- ◆ de regeling geldt niet voor rustpensioenen ingegaan na 1 december 2008

2. Erkenning van het recht op de pensioenbijslag

- ◆ het RSVZ deelt aan de Rijksdienst voor Pensioenen de eerste ingangsdatum van het rustpensioen mee
- ◆ het RSVZ deelt aan de Rijksdienst voor Pensioenen mee of de voorwaarde inzake kinderbijslag vervuld is
- ◆ de Rijksdienst voor Pensioenen gaat na of aan al de andere voorwaarden voldaan is
- ◆ *de gepensioneerde ontvangt geen beslissing*

3. Uitkering van de pensioenbijslag

- ◆ als de Rijksdienst voor Pensioenen vastgesteld heeft dat aan al de voorwaarden voldaan is, keert hij in juli de bijslag uit
- ◆ in het andere geval keert de Rijksdienst voor Pensioenen geen bijslag uit
- ◆ in geen van beide gevallen ontvangt de gepensioneerde een beslissing over zijn rechten

Uit het dossier blijkt dat de verzoeker effectief een rustpensioen als zelfstandige geniet. Hij heeft ook een kind opgevoed waarvoor de kinderbijslag echter aan zijn echtgenote werd betaald. Het RSVZ heeft bijgevolg terecht aan de Rijksdienst voor Pensioenen meegedeeld dat de verzoeker niet aan de voorwaarden voldoet en de Rijksdienst voor Pensioenen betaalt terecht geen bijslag uit.

Conclusie

Het College meent dat hier sprake is van een voor de gepensioneerden onaanvaardbare toestand. De betrokken gepensioneerden krijgen immers geen globaal inzicht in hun rechten. In voorkomend geval kunnen zij belemmerd worden in hun recht op beroep. Wie het bestaan van de bijslag niet kent zal immers nooit dit recht vorderen voor de Arbeidsrechtbank.

Het College suggereerde aan het RSVZ om in zijn pensioenbeslissing melding te maken van deze pensioenbijslag.

Het RSVZ verwijst echter naar de reglementaire bepalingen en stelt bovendien dat deze bepalingen er gekomen zijn na de invoering van het Handvest van de sociaal verzekerde waarin bepalingen zijn opgenomen in verband met de motivering van beslissingen. Het RSVZ heeft daarom niet de intentie om in de toekomst zijn pensioenbeslissingen in die zin aan te passen dat de betrokkenen worden ingelicht over de pensioenbijslag.

Aanbeveling

Omwille van de rechtszekerheid en gelet op de motiveringsplicht voor administratieve rechtshandelingen, beveelt het College aan dat artikel 5 van het koninklijk besluit van 25 april 1997 tot uitvoering van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie zodanig gewijzigd wordt dat het RSVZ over de pensioenbijslag een gemotiveerde beslissing met recht op beroep moet nemen.

Het College beveelt verder aan dat het RSVZ er toe aangezet wordt om reeds nu zijn werkwijze aan te passen zonder deze wijziging af te wachten.

Onvoorwaardelijk pensioen – Indexering tot 31 december 1983 – Onduidelijke beslissing

Dossier 2944

De feiten

Met zijn pensioenbeslissing van september 1994 deelt het RSVZ aan de verzoeker mee dat hij aanspraak kan maken op de betaling van een onvoorwaardelijk pensioen voor een geïndexeerd jaarbedrag van 79.157 BEF vanaf 1 augustus 1994.

De verzoeker leidt uit deze beslissing af dat zijn onvoorwaardelijk pensioen als zelfstandige moet aangepast worden aan de evolutie van de index, terwijl dit sedert de ingangsdatum ervan niet gebeurd is.

De RVP, die dit pensioen betaalt, meldt hem dat het onvoorwaardelijk pensioen niet geïndexeerd wordt.

Bedenkingen

De verzoeker geniet een rustpensioen in de openbare sector van 41/45. Daarom wordt zijn rustpensioen als zelfstandige met toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan beperkt tot 4/45 voor een bedrag van 16.166 BEF per jaar.

Omdat het rustpensioen als zelfstandige kleiner is dan het onvoorwaardelijk pensioen, wordt hem dit laatste betaald op basis van 79.157 BEF per jaar.

Het onvoorwaardelijk pensioen wordt immers toegekend in de plaats van het rustpensioen aan de personen die geen aanspraak kunnen maken op het rustpensioen of op de uitbetaling ervan, of voor wie het globaal bedrag van deze uitkeringen lager is dan het bedrag van het onvoorwaardelijk pensioen.³⁵

De onvoorwaardelijke pensioenen werden tot 31 december 1983 aangepast aan de schommelingen van het indexcijfer der consumptieprijzen, net als de rust- en overlevingsuitkeringen die maandelijks worden betaald. Vanaf 1 januari 1984 is elke indexering van het onvoorwaardelijk pensioen stopgezet.³⁶

De aanpassingen werden berekend op het basisbedrag van het onvoorwaardelijk pensioen, d.w.z.

- ◆ het bedrag van de vóór 1 januari 1972 gevestigde rente, vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller $110 \times 1,35$ is en de noemer het referte-indexcijfer der kleinhandelprijzen op grond waarvan de rente werd gevestigd.
- ◆ het bedrag van de vanaf 1 januari 1972 gevestigde rente, vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller 114,20 is en de noemer het spilindexcijfer weergeeft op grond waarvan de rente werd gevestigd.

Zoals hoger vermeld wordt geen enkele aanpassing meer uitgevoerd boven het spilindexcijfer 248,53 (basis 1971), d.w.z. boven het op 1 januari 1984 bereikte indexcijfer der consumptieprijzen.

De vanaf dezelfde datum betaalde bijdragen worden trouwens niet meer in aanmerking genomen voor de berekening van de theoretische ouderdoms- of overlevingsrente.

Het basisbedrag van het “onvoorwaardelijk rustpensioen” bedroeg 30.597 BEF per jaar.

Door de aanpassing aan de schommelingen van het indexcijfer der consumptieprijzen tot 31 december 1983 is dit bedrag opgelopen tot 79.157 BEF per jaar.

De beslissing van het RSVZ vermeldt letterlijk dat de verzoeker “aanspraak kan maken op een onvoorwaardelijk pensioen voor een geïndexeerd jaarbedrag van 79.157 BEF vanaf 1 augustus 1994”.

Door de term “geïndexeerd jaarbedrag” te gebruiken is het de bedoeling van het Rijksinstituut om duidelijk te maken dat het vermelde bedrag van het onvoorwaardelijk pensioen overeenstemt met het bedrag aangepast zoals wettelijk voorgeschreven, dus tot 31 december 1983.

³⁵ Koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 37, § 1.

³⁶ Koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 180, § 1

Conclusie

De beslissing van het RSVZ is onduidelijk en te onnauwkeurig geformuleerd om de werkelijke toestand getrouw weer te geven, waardoor zij misleidend kan overkomen.

Wij hebben er bij het Rijksinstituut op aangedrongen om deze tekst te wijzigen.

Het RSVZ is op dat voorstel ingegaan en heeft de tekst aangepast voor de beslissingen die vanaf 1 januari 2002 genomen worden.

De nieuwe tekst luidt als volgt:

“Het bedrag van het onvoorwaardelijk pensioen is aangepast aan de spilindex 248,53 (basis 1971=100). Aangezien boven deze spilindex geen verdere aanpassing geschiedt, blijft het bedrag ervan ongewijzigd”.

Gebrekkige communicatie tussen pensioendiensten – Termijnen van het Handvest van de sociaal verzekerde inzake beslissing en betaling – Betaling van intresten

Dossier 1178

De feiten

De verzoeker heeft een gemengde beroepsloopbaan als werknemer en zelfstandige. Hij woont in Frankrijk en dient bij de Rijksdienst voor Pensioenen zijn pensioenaanvraag per brief in op 27 oktober 1998.

Het pensioen gaat in op 1 juli 1999.

De Rijksdienst voor Pensioenen neemt een pensioenbeslissing begin mei 1999. Het RSVZ kent slechts einde januari 2000 een rustpensioen toe en neemt slechts einde mei 2000 een weigerende beslissing over de pensioenrechten als uit de echtgescheiden echtgenoot.

Bedenkingen

De geldig ingediende pensioenaanvraag in de regeling voor werknemers geldt als aanvraag in de regeling der zelfstandigen en omgekeerd (polyvalentie van de aanvragen). Aan deze regel is een voorwaarde verbonden: de aanvrager moet in de aanvraag melding maken van een beroepsbezigheid in de andere regeling. Doet hij dit niet dan kan de polyvalentie toch nog toegepast worden op voorwaarde dat die beroepsactiviteit vastgesteld wordt tijdens het onderzoek van de aanvraag of naar aanleiding van een beroep dat ingediend wordt bij een Arbeidsrechtbank of Arbeidshof.

De verzoeker had wel degelijk zijn beroepsactiviteit als zelfstandige vermeld op de aanvraag bij de Rijksdienst voor Pensioenen. Toch maakt deze pensioendienst slechts medio maart 1999 de aanvraag over aan het RSVZ.

Om allerlei redenen neemt het RSVZ slechts einde januari 2000 een beslissing en kent een rustpensioen van 165.000 BEF per jaar toe. Tot overmaat van ramp loopt er nog een en ander mis bij de betalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen zodat de verzoeker slechts voor de eerste keer betaald wordt op 24 juli 2000, meer dan een jaar na de ingangsdatum van zijn pensioen. Hij had zijn pensioenaanvraag nochtans acht maanden op voorhand ingediend.

Conclusie

Nog een jaar later beslist het RSVZ dat het met toepassing van het Handvest van de sociaal verzekerde aan de verzoeker intresten op de achterstallige pensioenbedragen zal betalen ten belope van 5.974 BEF of 148,09 euro.

Het Handvest van de sociaal verzekerde voorziet dus wel degelijk in een compensatie wanneer de vertraging in de behandeling van een aanvraag te wijten is aan een instelling van Sociale zekerheid.

Dit neemt niet weg dat onbehoorlijk bestuur er toe geleid heeft dat de gepensioneerde gedurende een jaar een maandbedrag van ongeveer 14.000 BEF waarop hij recht had niet ontvangen heeft. Hier moet aan toegevoegd worden dat een dergelijk dossierverloop de uitzondering is en niet de regel.

Onregelmatigheid en materiële vergissing versus dwaling omtrent het recht of de feiten

Dossier 835

Zie deel De toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen

Gevolg dat gegeven werd aan de voorstellen geformuleerd in het jaarverslag 1999 en 2000

Motivering van de niet in aanmerking genomen periodes – JV 1999, p. 129-131

Het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt in zijn artikel 13 dat de beslissingen tot toekenning van een recht, van een aanvullend recht, van de regularisatie van een recht of tot weigering van sociale prestaties met redenen omkleed moeten worden in een voor het publiek begrijpelijke taal.

In het jaarverslag 1999 wees het College erop dat uitgaande van deze wetsbepaling en van de motiveringsplicht in het algemeen de pensioenbeslissingen niet enkel de erkende beroepsloopbaan moeten bevatten maar dat het essentieel is om te motiveren waarom periodes uit de beroepsloopbaan die door de gepensioneerde gevraagd zijn uiteindelijk niet in aanmerking genomen zijn voor de vaststelling van het pensioenrecht.

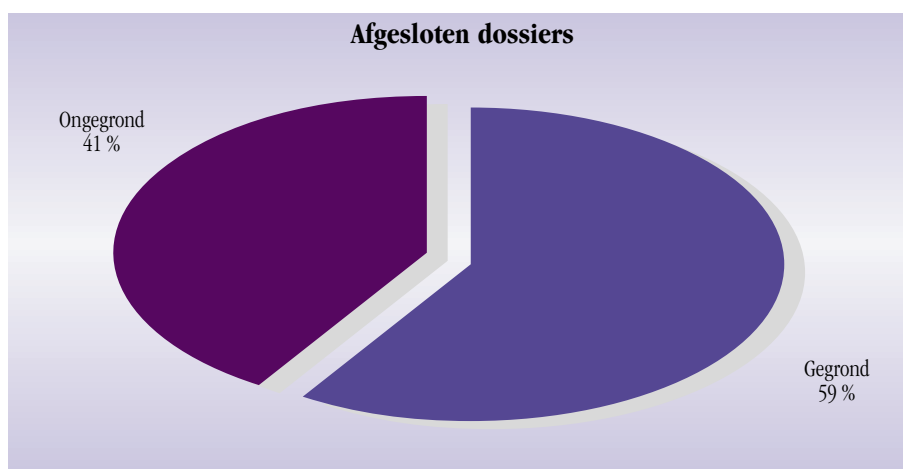
Zonder deze informatie is het voor de gepensioneerde onmogelijk om een goed inzicht te krijgen in de pensioenbeslissing en heeft hij het moeilijker om zich met de situatie te verzoenen.

Met de installatie van een nieuw computersysteem heeft het RSVZ de mogelijkheid gecreëerd om vanaf 2002 in alle beslissingen te motiveren waarom bepaalde periodes niet in de berekening worden opgenomen.

De Directie Pensioenen van de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU)

Deze pensioendienst betaalt de pensioenen uit, beheerd door de Administratie der Pensioenen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Vershil in het tijdstip van indexering tussen pensioenen die vooraf en pensioenen die na vervallen termijn betaald worden – Ongelijke behandeling in het nadeel van de gepensioneerde die vooraf betaald wordt.

Dossier 3207

De feiten

De verzoekster geniet een pensioen ten laste van de Openbare Schatkist. Het wordt vooraf betaald, d.w.z. op de eerste van de maand waarop het betrekking heeft. Het pensioen werd slechts vanaf 1 juli 2001 geïndexeerd terwijl de spilindex overschreden werd in mei 2001.

Bedenkingen

De programmawet van 2 januari 2001 heeft een belangrijke wijziging doorgevoerd in de indexering van de pensioenen ten laste van de Openbare Schatkist. Voortaan worden de pensioenen geïndexeerd vanaf de eerste van de maand die volgt op de maand waarin de spilindex

overschreden werd.³⁷ Dezelfde wijziging werd doorgevoerd voor de andere pensioenregelingen.

De programmawet van 19 juli 2001 voor het begrotingsjaar 2001 heeft met terugwerkende kracht tot 1 mei 2001 nieuwe wijzigingen ingevoerd.³⁸

Hierdoor wordt er een onderscheid gemaakt tussen de pensioenen die vooraf betaald worden en de pensioenen die na vervallen termijn betaald worden.

De pensioenen die na vervallen termijn betaald worden, worden nog altijd geïndexeerd vanaf de eerste maand die volgt op de maand waarin de spilindex overschreden wordt. De voorafbetaalde pensioenen worden pas geïndexeerd vanaf de tweede maand.

In de maand mei 2001 werd de spilindex overschreden. Het pensioen van de verzoekster moest bijgevolg slechts geïndexeerd worden vanaf 1 juli 2001. De CDVU voerde deze indexatie correct uit in overeenstemming met de wet.

Het College stelde verder vast dat de pensioenen die betaald worden na vervallen termijn (dus op het einde van de maand) werden geïndexeerd bij de betaling van de maand juni 2001.

Conclusie

Als gevolg van de nieuwe regeling krijgt de verzoekster voor de maand juni netto 790 BEF minder dan een gepensioneerde met hetzelfde pensioen die na vervallen termijn betaald wordt.

Meer in het algemeen verliezen de gepensioneerden die vooraf betaald worden bij iedere indexering gedurende één maand het voordeel van de indexering in vergelijking met de andere gepensioneerden.

Dit verlies wordt bij iedere indexering groter.

Nemen we het voorbeeld van een gepensioneerde met 1.200 euro bruto pensioen per maand. Bij de eerste indexaanpassing verliest hij eenmalig 24 euro bruto, na 5 indexeringen bedraagt het gecumuleerd verlies 124,90 euro bruto en na 10 indexeringen komen we uit op een gecumuleerd verlies van 262,79 euro.

Uit de briefwisseling die gevoerd is tussen de verzoekster en de CDVU blijkt dat de wetswijziging enkel zou ingegeven zijn door overwegingen van praktische aard.

Wij citeren: "Het nieuwe indexcijfer wordt immers slechts op de laatste werkdag van iedere maand in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt, terwijl de betalingsopdrachten voor de nieuw

³⁷ Programmawet van 2 januari 2001, artikels 25 en 26 (B.S. van 3 januari 2001 – Erratum/B.S. van 13 januari 2001).

³⁸ Programmawet van 19 juli 2001 voor het begrotingsjaar 2001, artikels 5 en 6 (B.S. 28 juli 2001).

berekende geïndexeerde bedragen ten minste 6 werkdagen (ingeval van betaling per postassigatie) of 3 werkdagen (ingeval van betaling per overschrijving) bij het Bestuur der Postcheques moeten toekomen om een correcte en tijdige betaling te verzekeren”.

Het is dus effectief *materieel onmogelijk* om de voorafbetaalde pensioenen vanaf de eerste maand die volgt op de overschrijving van de spilindex geïndexeerd uit te betalen.

Dit neemt niet weg dat het materieel wel mogelijk zou moeten zijn om deze pensioenen vanaf de tweede maand geïndexeerd uit te betalen *samen met de achterstallige indexverhoging voor de eerste maand*. Op die manier zou de vastgestelde discriminatie kunnen vermeden worden.

Aanbeveling

Het College stelt vast dat de programmawet van 19 juli 2001 voor het begrotingsjaar 2001 een discriminatie ingevoerd heeft tussen gepensioneerden die vooraf betaald worden en gepensioneerden die na vervallen termijn betaald worden.

De gepensioneerde die vooraf betaald wordt, verliest bij iedere indexering gedurende één maand het voordeel van de indexering in vergelijking met de gepensioneerde die na vervallen termijn betaald wordt.

Gelet op het nagestreefde doel – het opheffen van de praktische problemen die voor de uitbetalingsinstellingen voortvloeien uit een *gelijke behandeling* – en op de gevolgen van het gemaakte onderscheid voor de gepensioneerde lijkt het verschil in behandeling niet in redelijkheid verantwoord. Het College beveelt dat ook aan om na te gaan of het verschil kan/moet behouden blijven.

Bedrijfsvoorheffing in geval van cumulatie van pensioenen – Pensioenkadaster – Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid

Dossier 1455

De feiten

De verzoeker geniet een pensioen ten laste van de Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid en een pensioen dat betaald wordt door de CDVU.

De CDVU houdt geen bedrijfsvoorheffing in op zijn pensioen omdat het pensioenbedrag dat hij betaalt onder de drempel voor de bedrijfsvoorheffing ligt.

De verzoeker wenst dat de juiste bedrijfsvoorheffing gebeurt die rekening houdt met het totaal van zijn pensioenen.

Bedenkingen

Voor het vaststellen van de bedrijfsvoorheffing op pensioenen moet er rekening gehouden worden met alle pensioenen. Hiervoor worden de gegevens van het pensioenkadaster gebruikt.

Iedere uitbetalingsinstelling moet het bedrag dat zij betaalt, meedelen aan het RIZIV dat de meegedeelde gegevens opslaat in het pensioenkadaster. Vervolgens deelt het RIZIV aan de Rijksdienst voor Pensioenen of de AP al de pensioenen voor een zelfde gerechtigde mee.

Naargelang van het geval berekent de ene of de andere instelling het percentage van de bedrijfsvoorheffing op het totaal van de pensioenen en deelt dit percentage mee aan al de betrokken uitbetalingsinstellingen.

Het volledige proces van gegevensuitwisseling is geautomatiseerd en gebeurt via de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid.

Omdat de betrouwbaarheid van de gegevens in het pensioenkadaster niet verzekerd was, is de gegevensuitwisseling echter lange tijd niet gebeurd. In de periode september-oktober 2001 werd zij uiteindelijk gerealiseerd.

Conclusie

Alhoewel de CDVU het pensioenbedrag dat uitgekeerd werd door de DOSZ kende, weigerde hij hiermee rekening te houden voor de vaststelling van de bedrijfsvoorheffing omdat dit bedrag niet meegedeeld was op de door de wet voorgeschreven wijze, met name door de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid. Het heeft van 1998 tot oktober 2001 geduurd vooraleer een betrouwbare gegevensmededeling en -uitwisseling door het pensioenkadaster en de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid kon gebeuren.

Waar de CDVU van 1999 tot september 2001 geen bedrijfsvoorheffing inhield op zijn pensioen, houdt hij hierop sinds oktober 2001 een bedrijfsvoorheffing van 9.500 BEF per maand in.

Gevolg dat gegeven werd aan de voorstellen geformuleerd in het jaarverslag 1999 en 2000

Maandelijkse levensbewijzen voor gepensioneerden die in België verblijven – Verbetering van de bestaande procedure – JV 2000, p. 144-147

De gepensioneerde die in België verblijft, moet maandelijks een levensbewijs indienen indien:

- ◆ de betaling aan de titularis niet gebeurt per postassignatie en niet op een rekening bij een instelling die een verbintenis heeft aangegaan met de betalingsdienst;
- ◆ de betaling gebeurt aan een mandataris aangeduid door de titularis bij volmacht of notariële akte;
- ◆ de betaling gebeurt gedeeltelijk aan de titularis en gedeeltelijk aan de schuldeisers van de titularis voor zover er geen schuldbemiddelaar optreedt.

In het Jaarverslag 2000 besprak het College de nieuwe procedure die door de diensten van de Rekenplichtige en het Ministerie van Binnenlandse Zaken werd uitgewerkt om er toe te komen dat de gepensioneerde niet langer verplicht zou zijn om maandelijks een levensbewijs in te dienen.

Deze procedure bestaat erin dat:

- ◆ het Ministerie van Financiën een lijst overmaakt aan de gemeentebesturen op de laatste dag van de maand vóór die waarop de lijst betrekking heeft waarin alle personen van de gemeente die een levensbewijs moeten indien worden opgenomen;
- ◆ de gemeentebesturen nagaan of de personen vermeld in de lijst nog in leven zijn op de eerste dag van de maand waarop de lijst betrekking heeft;
- ◆ de gemeentebesturen alle rechtzettingen op de lijst moeten aanbrengen en indien een persoon overleden is de datum en de plaats van overlijden vermelden;
- ◆ de lijst ten laatste op de derde werkdag van de maand waarop hij betrekking heeft terugsturen aan de Rekenplichtige.

De procedure is inmiddels gedurende een jaar uitgetest met de volgende resultaten.

De Nederlandstalige dienst stelt vast dat de lijsten doorgestuurd door de gemeenten vrij onregelmatig bij de Rekenplichtige toekomen. Er wordt een nieuwe evaluatie gemaakt.

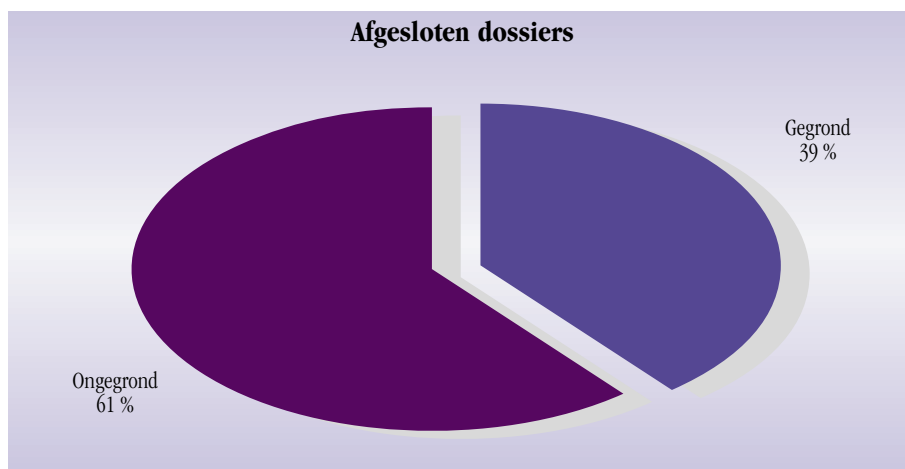
Voor de Franstalige dienst is de Rekenplichtige van mening dat het systeem voldoening geeft voor wat betreft de pensioenen die na vervallen termijn betaald worden (laatste werkdag van de maand). Voor de pensioenen die vooraf betaald worden is het resultaat matiger.

Daar de resultaten niet over de ganse lijn bevredigend zijn, is er intussen voor deze groep van gepensioneerden niets veranderd. Zij moeten nog steeds zelf maandelijks een levensbewijs indienen, gelet op de persoonlijke aansprakelijkheid van de Rekenplichtige bij een foutieve betaling.

Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid, Belgacom, de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen

Deze kleinere pensioendiensten fungeren tegelijkertijd als toekennings- en betalingsdienst.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Ongelijke behandeling van mannen en vrouwen – Geen recht op overlevingspensioen voor de man

Dossier 2686

De feiten

De klager is net als zijn vrouw gepensioneerd bij de Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ). Hij vraagt aan de DOSZ welke de rechten op overlevingspensioen zijn indien een van beide overlijdt. De DOSZ meldt hem dat hij geen recht heeft op een overlevingspensioen indien zijn echtgenote overlijdt.

De klager voelt zich gediscrimineerd en wendt zich tot het College.

Bedenkingen

De wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid bepaalt in zijn artikel 17 dat de bijdragen bestemd zijn tot het financieren van de ouderdoms- en *weduwen*renten ten laste van het pensioenfonds.

Artikel 21 bepaalt het bedrag waarop de *weduwe* van de verzekerde die een levenslange rente geniet, recht heeft.

Uit de formulering van deze twee artikelen blijkt duidelijk dat volgens de letter van de wet de weduwnaar bij het overlijden van zijn echtgenote, aangesloten bij het pensioenfonds van de overzeese sociale zekerheid, geen recht heeft op een overlevingspensioen.

In zijn arrest nr. 121/2000 van 29 november 2000 naar aanleiding van prejudiciële vragen van de Arbeidsrechtbank te Brussel zegt het Arbitragehof voor recht:

“Artikel 21 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het recht op overlevingspensioen de mannen uitsluit van wie de echtgenote in het bij die wet georganiseerde stelsel had bijgedragen.”

In ditzelfde arrest stelt het Arbitragehof:

“Het staat aan de wetgever, en niet aan het Hof, te beslissen of het herstel van de gelijkheid een wijziging van de bepalingen in de artikelen 17 en 21 van de wet noodzakelijk maakt.”

Conclusie

Omwille van de vastgestelde discriminatie en het feit dat het Arbitragehof stelt dat het aan de wetgever is om een oplossing aan te reiken, hebben wij de Minister van Sociale zaken en Pensioenen naar de stand van zaken gevraagd.

De Minister antwoordde ons dat in de schoot van de DOSZ een werkgroep werd opgericht belast met de studie van de pensioenreglementering van de DOSZ.

De problematiek van de gelijke behandeling van mannen en vrouwen, meer bepaald inzake het overlevingspensioen en de pensioenleeftijd, maakt deel uit van het lopende onderzoek. Om de regelgeving van de DOSZ in overeenstemming te brengen met de Belgische en Europese wetgeving is het garanderen van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen immers absoluut noodzakelijk.

Op basis van de resultaten van deze werkgroep zal nagegaan worden welke oplossingen haalbaar zijn, rekening houdend met de beschikbare budgettaire ruimte.

Wij willen er hier toch op wijzen dat het recht op overlevingspensioen voor mannen reeds in 1984 ingevoerd werd in de pensioenregelingen voor werknemers en zelfstandigen en in de openbare sector en dit door de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen.

Het feit dat de pensioenregeling van de DOSZ in tegenstelling tot de andere regelingen een kapitalisatiestelsel is, maakt de zaak weliswaar technisch en budgettair gecompliceerder maar is geen voldoende reden om de ongelijke behandeling van mannen en vrouwen te verantwoorden.

Indexering van een aanvullende rente ingevolge de valorisatie van studieperiodes – Verandering van standpunt

Dossier 1141

De feiten

De verzoeker heeft zes studie jaren gevaloriseerd voor zijn pensioen in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid. Hij betaalde de hieraan verbonden premie in vijftien annuïteiten van 55.738 BEF voor een totaal bedrag van 836.070 BEF.

Omdat hij gekozen heeft voor de betaling in annuïteiten kent de Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ) hem een lager pensioenvoordeel toe dan het voordeel dat hij zou bekomen hebben indien hij gekozen had voor een eenmalige betaling van 518.786 BEF.

Bedenkingen

In het stelsel van de overzeese sociale zekerheid kunnen studieperiodes gevaloriseerd worden voor het pensioen. Dit pensioenvoordeel wordt toegekend onder de vorm van een bijkomende rente. De bijkomende rente gaat in op het ogenblik dat het pensioen ingaat en wordt eveneens gekoppeld aan de evolutie van de index.

Wie zijn studieperiodes wil valoriseren moet hiervoor een premie betalen. Deze premie kan betaald worden door middel van een eenmalige storting of door middel van annuïteiten.

Eerst en vooral willen wij erop wijzen dat de pensioenregeling van de Overzeese Sociale Zekerheid een kapitalisatiestelsel is. Dit houdt in dat de berekening met toepassing van actuariële principes zeer technisch is. Daarom beperken wij ons hier tot een bespreking van de basisprincipes zonder diep in te gaan op de technische aspecten.

Zowel bij een enige betaling van de premie als bij een betaling in annuïteiten gaat 77,78 % van de gestorte premie naar het pensioenfonds ter financiering van de rente en 22,22 % naar het

solidariteits- en perequatiefonds voor de financiering van onder meer de indexering van de basisrente.

De DOSZ stelt dat de gelijkwaardigheid van de twee financieringswijzen, eenmalige betaling of betaling in annuïteiten, enkel betrekking heeft op *de rente* en *niet op de indexering* ervan. De DOSZ leidt dit af uit het feit dat de bij koninklijk besluit voorgeschreven berekeningswijze³⁹ voor de omzetting van een eenmalige betaling naar een betaling in annuïteiten geen rekening houdt met de toekomstige inflatie.

Bij zijn berekening van de geïndexeerde rente voor studieperiodes gebaseerd op een betaling in annuïteiten houdt de DOSZ wel rekening met de inflatie.

Hierdoor ontstaat er een verschil, in het nadeel van de gepensioneerde, met de geïndexeerde rente gebaseerd op een eenmalige betaling.

Conclusie

Het College onderzocht de reglementaire bepalingen en stelde vast dat:

- ◆ de aanvrager kan kiezen tussen de betaling van de premie door middel van een eenmalige storting of door storting van annuïteiten;
- ◆ er voorzien is in de wijze van omzetting van de eenmalige premie in annuïteiten;
- ◆ de teksten geen penalisatie in de indexering van de basisrente voorzien bij storting in annuïteiten.

Het College besluit dat de betaling van de premie in annuïteiten volledig gelijkwaardig is aan een eenmalige betaling.

De DOSZ volgt het standpunt van het College en heeft de indexering van de rente van de verzoeker aangepast. In alle toekomstige dossiers zal de DOSZ dezelfde indexeringsmethode toepassen.

Vanaf nu is het pensioenvoordeel bekomen door de betaling van een premie ter valorisatie van studieperiodes onafhankelijk van het feit dat deze premie betaald wordt door middel van een eenmalige storting of in annuïteiten.

³⁹ Koninklijk besluit van 16 december 1981 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder de studiejaren kunnen in aanmerking genomen worden voor de toekenning van prestaties waarin voorzien wordt bij de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, artikel 7 (B.S. 23 december 1994).

Opsluiting in de gevangenis – Weerslag op het gewaarborgd minimumpensioen in de openbare sector

Dossier 2525

De feiten

De verzoeker geniet een gewaarborgd minimumpensioen.⁴⁰

Hij werd in februari 2000 opgesloten in de gevangenis. Vanaf februari 2001 verlaagt de NMBS zijn pensioen tot het pensioenbedrag berekend op basis van de loopbaan en vordert de sedert februari 2000 teveel betaalde bedragen terug.

Bedenkingen

De pensioenwetgeving in de openbare sector voorziet enkel bij veroordeling tot een criminele straf (artikel 8 tot en met 24 van het Strafwetboek) dat het pensioen of het recht om het te verkrijgen ontnomen wordt.⁴¹

De wetgeving betreffende het gewaarborgd minimumpensioen is daarentegen strenger inzake de betaling van het supplement minimum. Artikel 131 van de wet van 26 juni 1992 bepaalt immers: *"Het supplement is niet verschuldigd gedurende de gehele kalendermaanden tijdens de welke de gepensioneerde opgesloten werd in een gevangenis of geïnterneerd werd in een inrichting tot bescherming van de maatschappij of in een bedelaarskolonie."*

De NMBS schorste het supplement minimum op basis van deze bepaling en betaalt enkel nog het pensioenbedrag berekend op basis van de loopbaan verder uit. Het pensioen wordt aldus teruggebracht van ongeveer 37.000 BEF tot ongeveer 12.000 BEF bruto per maand.

Daar de NMBS slechts midden december 2000 op de hoogte gebracht werd van het verblijf in de gevangenis vanaf februari 2000 heeft de NMBS het supplement minimum ten onrechte verder betaald tot de maand januari 2001. De te veel betaalde bedragen werden door de NMBS volledig teruggevorderd.

Hoofdstuk XII, artikel 2 van het statuut van het personeel van de NMBS bepaalt dat de terugvordering van onverschuldigde bedragen niet mag lopen over een periode teruggaande tot meer dan een jaar te rekenen van de dag dat de NMBS kennis heeft verkregen van het feit dat aanleiding geeft tot de vermindering van het te betalen bedrag. De NMBS werd op 15 december 2000 ingelicht over de opsluiting van de betrokkene. Dit betekent dat alle bedragen sedert de opsluiting kunnen worden teruggevorderd.

⁴⁰Wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

⁴¹Wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen, artikel 49

Het hoger genoemde artikel 131 bepaalt evenwel ook dat het supplement verschuldigd blijft voor de duur van de voorlopige hechtenis, *indien deze onwettig of onwerkzaam blijkt*. Dit betekent dat in voorkomend geval de NMBS het supplement gewaarborgd minimum opnieuw moet betalen met terugwerkende kracht tot februari 2000.

Conclusie

De NMBS heeft volledig terecht de betaling van het supplement minimum geschorst.

Bovendien blijkt uit het pensioendossier dat de NMBS een voorstel heeft gedaan om de terugbetalingen te spreiden over een periode van meer dan 18 jaar à rato van 1 100 BEF per maand. Omdat de terugvordering normaal over een kortere periode gespreid wordt (5 jaar), heeft de NMBS naar onze mening hier maximaal rekening gehouden met de toestand van de verzoeker.

Het College verwijst hier naar het jaarverslag 1999⁴² waar het de problematiek van de betaling van de pensioenen in de sector van de werknemers en van de zelfstandigen ingeval van opsluiting besproken heeft. In deze regelingen wordt het pensioen niet verder betaald aan de gepensioneerde die tenminste 12 maanden ononderbroken opgesloten is.

Opnieuw stelt het College de vraag of het onderscheid tussen de regeling voor de pensioenen van werknemers en zelfstandigen enerzijds en de pensioenen van de openbare sector anderzijds in redelijkheid verantwoord is.

⁴² Jaarverslag 1999, p. 85 – Internering – Weerslag op het pensioen als werknemer of zelfstandige, geen weerslag op het pensioen als ambtenaar – Wet op de bescherming van de maatschappij

Klachten van algemene strekking en vragen om informatie

Er is een belangrijk aantal klachten waarvoor wij ons onbevoegd verklaren. Zoals in de vorige jaarverslagen zijn er twee categorieën waarop wij dieper ingaan.

Dit zijn enerzijds de klachten van algemene strekking die handelen over het pensioenbeleid zelf en de politieke keuzes die daarbij gemaakt werden. Anderzijds gaat het om het aanzienlijk aantal vragen om informatie.

Deze vragen en klachten worden niet behandeld. Gelet op de doorverwijsverplichting van de Ombudsdienst, zenden wij ze systematisch door naar de meest aangewezen instelling of dienst.

Klachten van algemene strekking

Dit soort klachten gaat niet over de werking of over de beslissingen van de pensioendiensten in een concreet pensioendossier. De klagers protesteren tegen de toepassing van sommige aspecten van de pensioenregeling. Zij richten zich tot ons opdat wij zouden tussenkomen om de wetgeving ter zake te doen wijzigen. Ongenoegen over het pensioenbedrag is vaak het onderliggend motief maar ook het aanvoelen van de gepensioneerde dat hij onrechtvaardig behandeld wordt, speelt regelmatig een rol.

Het voorwerp van de klachten

◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de zelfstandigen	19 %
◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de werknemers en de ambtenaren	59 %
◆ Sociale inhoudingen op het pensioenbedrag	8 %
◆ Beroepsactiviteiten	12 %
◆ Betalingsmodaliteiten en pensioenbeslissing	2 %

Enkele voorbeelden

De hierna beschreven klachten typeren de klachten over het pensioenbeleid. Om de problematiek herkenbaarder te maken wordt telkens een individueel geval beschreven.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de zelfstandigen

Verhoging van de minimumpensioenen en van het Gewaarborgd inkomen voor bejaarden op 1 juli 2000 – Gemengde loopbanen.

De verzoeker heeft een *volledige* loopbaan (45/45), deels als werknemer en deels als zelfstandige. Op 1 juli 2000 verhoogde zijn pensioen met ongeveer 750 BEF. Hij meende nochtans uit de media begrepen te hebben dat de minimumpensioenen met 1.000 BEF zouden verhoogd worden.

Een uitgebreide briefwisseling met de Rijksdienst voor Pensioenen overtuigde hem ervan dat de pensioendienst correct gehandeld heeft. Hij wendt zich uiteindelijk tot ons om zich te beklagen over de minieme verhoging van zijn pensioen ondanks het feit dat hij een volledige loopbaan bewijst.

De klager vraagt ons de anomalieën in deze regeling onder de aandacht te brengen van de Minister van Pensioenen.

Bedenkingen

In het stelsel van de werknemers wordt het pensioen opgetrokken tot het minimumpensioen voor een volledige loopbaan, *in verhouding tot de loopbaanbreuk*, indien de loopbaan als werknemer minstens gelijk is aan $\frac{2}{3}$ van een volledige loopbaan.

In de regeling voor zelfstandigen bestaat dezelfde regel. Het pensioen wordt *in verhouding tot de loopbaanbreuk* opgetrokken tot het minimumpensioen voor een volledige loopbaan op voorwaarde dat de beroepsloopbaan als zelfstandige minstens gelijk is aan $\frac{2}{3}$ van een volledige loopbaan.

Voor een gemengde beroepsloopbaan als werknemer en zelfstandige bestaat er enkel een bijzondere regel in het stelsel der zelfstandigen: het minimumpensioen is ook toekenbaar als de totale beroepsloopbaan als werknemer en zelfstandige minstens gelijk is aan $\frac{2}{3}$ van een volledige loopbaan.

De toekenning van het minimumpensioen als zelfstandige mag echter niet tot gevolg hebben

dat het totaal van de pensioenen als werknemer en zelfstandige hoger ligt dan het minimumpensioen als zelfstandige voor een volledige loopbaan, wat gelijk is aan het bedrag van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden.

Het merendeel van de verzoekers met een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige voldoet niet aan de loopbaanvoorwaarde om het minimumpensioen in de werknemersregeling te kunnen genieten.

Vaak blijkt ook dat zij uiteindelijk in geen enkele regeling, noch in die van de werknemers noch in die van de zelfstandigen, het minimumpensioen kunnen genieten. Dit is het geval wanneer de som van de twee pensioenen gelijk is aan of groter is dan het bedrag van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden.

Een aantal gepensioneerden met een gemengde loopbaan valt dus tussen twee stoelen en wordt in feite benadeeld op het vlak van het gewaarborgd minimumpensioen in vergelijking met gepensioneerden met een homogene loopbaan.

Omdat wij de mening toegedaan zijn dat het hier om een anomalie in de wetgeving gaat, hebben wij deze zaak, gebundeld met gelijkaardige gevallen, overgemaakt aan de Minister van Pensioenen en zijn aandacht getrokken op de bijzondere situatie van de gepensioneerden met een gemengde loopbaan.

De Minister heeft geantwoord dat hij op de hoogte is van het probleem. Een werkgroep belast met de pensioenproblematiek zal voorstellen doen om de negatieve effecten van de huidige regeling te verzachten.

Wij blijven deze aangelegenheid volgen.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de werknemersregeling

Oudere gepensioneerden – Aanpassing van de pensioenen aan de evolutie van de welvaart

De klager is al 28 jaar gepensioneerd (1973) als werknemer. Hij klaagt over het kleine pensioen dat hij geniet in vergelijking met de jong gepensioneerden en vindt dat er voor zijn categorie tot nu toe weinig gedaan werd.

Bedenkingen

Een van de basiselementen voor de berekening van het werknemerspensioen is het brutoloon.

Als het om perioden van werkelijke tewerkstelling gaat, wordt rekening gehouden met de werkelijke bezoldiging (voor perioden van gelijkstelling dient een fictieve bezoldiging als basis). Voor de jaren vóór 1955 (arbeiders) en 1958 (bedienden) wordt een forfaitaire bezoldiging in aanmerking genomen.

Voor de berekening van het pensioen worden de nominale bedragen van de lonen aangepast aan het indexcijfer dat geldt op de ingangsdatum van het pensioen. Bovendien was er voor de loopbaanjaren 1955 tot 1974 een bijkomende aanpassing aan het welvaartspeil, de zogenaamde welvaartscoëfficiënt, voorzien. Sinds de pensioenhervorming wordt deze welvaartscoëfficiënt geleidelijk aan afgebouwd om in 2005 op 1 gebracht te worden.

Eens het pensioen is ingegaan, wordt het verder aangepast aan de evolutie van het indexcijfer.

Daarbovenop gebeuren welvaartsaanpassingen.

Zo werden de werknemerspensioenen in de jaren 1974, 1975, 1979, 1990 en 1991 procentueel verhoogd. Deze procentuele verhoging werd vervangen door een forfaitaire vergoeding in de jaren 1976, 1977, 1978, 1980 en 1981. In de maanden april 1999, april 2000 en april 2001 werd selectief (in functie van de oorspronkelijke ingangsdatum van het pensioen) een eenmalige herwaarderingspremie betaald van respectievelijk 4,5 % en 6 % van het bruto maandbedrag. Op 1 januari 2002 worden de bedragen van de werknemerspensioenen met 1 % verhoogd, wanneer het rust- en/of het overlevingspensioen daadwerkelijk en voor de eerste maal vóór 1 januari 1993 is ingegaan.

Er zijn dus een aantal maatregelen genomen om de ontwaarding van de pensioenen tegen te gaan.

Wat evenwel niet gerecupereerd wordt, is de evolutie in de tijd van de reële lonen zelf.

De bruto lonen die voor de jong gepensioneerden in aanmerking worden genomen voor de berekening van het pensioen, liggen in reële termen aanmerkelijk hoger dan diegene die de basis vormen voor de pensioenberekening van de oudere gepensioneerden.

Samenloop van sociale bijdragen voor een periode van tewerkstelling en verbrekingsvergoeding – Invloed ervan op de berekening van het pensioen

Ten gevolge van de verbreking van de arbeidsovereenkomst in 1994, genoot de klager een verbrekingsvergoeding berekend op een periode van 2 jaar. Onmiddellijk na zijn ontslag ging hij aan de slag bij een nieuwe werkgever.

Hij klaagt zich erover dat bij de berekening van zijn pensioen geen rekening wordt gehouden met het feit dat er sociale bijdragen betaald werden, zowel op zijn loon als op de verbrekingsvergoeding.

Bedenkingen

Het werknemerspensioen wordt voor ieder jaar van beroepsactiviteit als werknemer berekend in functie van het in dat jaar verdiende loon.

Een bepaald jaar kan slechts één keer in aanmerking genomen worden.

Voor de berekening worden de lonen begrensd tot het berekeningsplafond. Het grensbedrag is voor elk kalenderjaar vastgesteld en bedraagt bijvoorbeeld voor 1994 en 1995 respectievelijk 1.325.550 BEF en 1.346.210 BEF.

Er kan geen pensioen toegekend worden voor het gedeelte van het loon dat dit bedrag overschrijdt. Vermits zoals gezegd een jaar slechts één keer in aanmerking kan genomen worden, geldt deze regel ook voor de werknemer die voor meer dan één werkgever werkt of zoals in het geval van de verzoeker een verbrekingsvergoeding cumuleert met een loon.

In die gevallen worden de lonen, en in voorkomend geval de verbrekingsvergoedingen, samengeteld en vervolgens, zo nodig, begrensd tot het berekeningsplafond.

In dit concreet geval vermeldt de individuele rekening van betrokkene voor 1994 een totaal aan loon en verbrekingsvergoeding van 4.438.862 BEF en voor 1995 van 1.773.534 BEF

Voor de berekening van het pensioen wordt dit totaal begrensd tot 1.325.550 BEF voor 1994 en 1.346.210 BEF voor 1995.

Gezinspensioen – Toegelaten beroepsactiviteit van de echtgenote

De verzoeker geniet een gezinspensioen als werknemer. Hij heeft twee schoolgaande kinderen. Om het gezinsinkomen op peil te houden, werkt zijn echtgenote deeltijds.

Hij klaagt zich erover dat als zijn echtgenote voltijds zou werken, zijn pensioen verminderd wordt tot het bedrag als alleenstaande.

Bedenkingen

Het rustpensioen wordt berekend op basis van het gezinsbedrag of het bedrag als alleenstaande.

Het gezinspensioen kan slechts toegekend worden aan de gehuwde werknemer of zelfstandige waarvan de echtgenoot elke niet toegelaten beroepsactiviteit heeft beëindigd en die geen rustpensioen of vervangingsinkomen geniet.

Wanneer de echtgenoot van de gepensioneerde een pensioen geniet dat kleiner is dan het verschil tussen het gezinsbedrag en het bedrag als alleenstaande, kan het gezinspensioen toch worden verleend. Als het pensioen van de echtgenoot een werknemerspensioen is dan wordt dit pensioen geschorst. Is dit niet het geval dan wordt het afgetrokken van het gezinspensioen.

Voor 2002 zijn de toegelaten grenzen op jaarbasis voor de uitoefening van een beroepsactiviteit als werknemer met kinderlast 10.914 euro (440.270 BEF), zonder kinderlast 7.276 euro (293.513 BEF). Momenteel zijn er in de Nationale arbeidsraad (NAR) besprekingen bezig over de verhoging van de grensbedragen met terugwerkende kracht tot 1 januari 2002.

Het begrip kinderlast moet begrepen worden in de zin van de pensioenwetgeving: kinderen waarvoor men kinderbijslag ontvangt.

Met deze bedragen is bedoeld het bruto-inkomen met inbegrip van alle elementen die deel uitmaken van de bezoldiging (het gewone loon, het loon voor de betaalde feestdagen, het gewaarborgd week- of maandloon), de voordelen in natura (uitgezonderd maaltijdcheques), het vakantiegeld, de eindejaarsvergoeding, enz., en zulks vóór de afhouding van de sociale zekerheidsbijdragen of de bedrijfsvoorheffing.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in het ambtenarenstelsel

Overlevingspensioen – Leeftijdsvoorwaarden

De klager meent dat zijn echtgenote en hijzelf onrechtvaardig behandeld worden door de vigerende regels inzake het overlevingspensioen voor ambtenaren.

Hij is een gepensioneerde beroepsmilitair. Als weduwnaar herhuwde hij met een vrouw die dertig jaar jonger is. Het gezin heeft geen kinderen ten laste.

Van de pensioendiensten, bevestigd door een brief van de Minister van Pensioenen, vernam hij dat bepaalde leeftijds- en andere voorwaarden gelden om een overlevingspensioen te genieten.

Hij vraagt ons om te bemiddelen bij de Minister van Pensioenen om de volgens hem oubollige leeftijdsvoorwaarden in de overlevingspensioenen af te schaffen zodat zijn echtgenote niet met een aalmoes wordt bedacht wanneer hij zou overlijden vooraleer zij de leeftijdsgrens bereikt.

Bedenkingen

Het overlevingspensioen is een “afgeleid recht” dat na het overlijden van de ambtenaar, werknemer of zelfstandige uitbetaald wordt aan bepaalde rechthebbenden.

In het pensioenstelsel van de ambtenaren gelden de volgende regels opdat de langstlevende echtgenoot rechthebbende zou kunnen zijn.

1. Het huwelijk duurde minstens 1 jaar. Als het huwelijk minder dan 1 jaar geduurd heeft, zal de langstlevende echtgenoot die de aanvraag indient binnen de 12 maanden na het overlijden en die niet aan de andere voorwaarden voldoet recht hebben op een tijdelijk pensioen gedurende 1 jaar.

Het huwelijk hoeft geen volledig jaar geduurd te hebben als

- ◆ er op het ogenblik van het overlijden een kind ten laste van één van beide echtgenoten is;
- ◆ er uit het huwelijk een kind geboren is (ook postuum binnen de 300 dagen na het overlijden);
- ◆ het overlijden het gevolg is van een na de datum van het huwelijk overkomen ongeval of beroepsziekte.

2. De langstlevende echtgenoot is minstens 45 jaar oud. Deze voorwaarde geldt echter niet als hij of zij

- ◆ ten minste één kind ten laste heeft;
- ◆ ten minste 66 % arbeidsongeschikt is;

3. De overlevende doet een aanvraag binnen de 12 maanden volgend op het overlijden. Als de overledene reeds een rustpensioen geniet, moet de langstlevende geen aanvraag doen aangezien de pensioendienst dan over voldoende gegevens beschikt om ambtshalve een overlevingspensioendossier te openen. Gebeurt de aanvraag na deze 12 maanden, dan wordt het pensioen toegekend vanaf de eerste van de maand volgend op de aanvraag.

4. Het overlevingspensioen wordt vervangen door het gewaarborgd minimumbedrag voor een overlevingspensioen zolang de langstlevende echtgenoot nog geen 45 jaar is, tenzij hij of zij

tenminste 66 % blijvend arbeidsongeschikt is of een kind ten laste heeft. Het is een forfaitair bedrag dat aan de index van 1 februari 2002 bruto 10.005,05 euro per jaar bedraagt.

De pensioenregelingen van de werknemers en de zelfstandigen voorzien in vergelijkbare toekenningsvoorwaarden.

Pensioenrechten van de echtgescheiden echtgenoot in de openbare sector

De verzoekster beklaagt zich erover dat zij geen recht heeft op een pensioen als uit de echtgescheiden echtgenote van een beroepsmilitair. Zij werpt op dat de privé-sector wel dergelijk recht kent. Zij vraagt dat aan deze volgens haar discriminerende toestand een einde wordt gesteld.

Bedenkingen

Zowel in de regeling voor werknemers als in die voor zelfstandigen hebben de uit de echt gescheiden echtgenoten onder bepaalde voorwaarden recht op een pensioen op basis van de beroepsloopbaan van hun (ex)-echtgenoot tijdens de huwelijksperiode.

In de werknemersregeling gaat het om een rustpensioen in de regeling voor zelfstandigen is het een recht “sui generis”.

Deze pensioenen kunnen slechts ingaan op de pensioenleeftijd of onder bepaalde voorwaarden ten vroegste vanaf de leeftijd van 60 jaar.

In de openbare sector bestaat een dergelijk recht niet. Daarentegen kan de echtgescheiden echtgenoot, *na het overlijden van de ambtenaar*, wel aanspraak maken op een gedeelte van het overlevingspensioen, voor zover voldaan is aan de voorwaarden.

De belangrijkste voorwaarden zijn dat de uit de echt gescheiden echtgenoot

- ◆ niet opnieuw gehuwd is vóór het overlijden van de ex-echtgenoot;
- ◆ niet veroordeeld geweest is om de ex-echtgenoot naar het leven te hebben gestaan;
- ◆ een aanvraag indient. Indien de overleden ex-echtgenoot reeds een rustpensioen genoot en de uit de echtgescheiden echtgenoot de enige rechthebbende is, moet geen aanvraag worden ingediend aangezien de pensioendienst dan over voldoende gegevens beschikt om het pensioenrecht ambtshalve te onderzoeken.

Het gedeelte van het overlevingspensioen waarop de uit de echtgescheiden echtgenoot recht heeft, wordt vastgesteld op basis van de huwelijksperiode die samenvalt met de loopbaan van de ex-echtgenoot.

Wanneer er meerdere rechthebbenden zijn, wordt het overlevingspensioen volgens een bepaalde verhouding over die partijen verdeeld.

Het recht op dit pensioen is reeds geopend vanaf de leeftijd van 45 jaar en zelfs vroeger indien de aanvrager kinderen ten laste heeft of minstens 66 % arbeidsongeschikt is.

Beroepsactiviteiten

Beroepsactiviteit na pensionering en bijkomend pensioen voor deze activiteit

Omdat op zijn loon voor een toegelaten beroepsactiviteit als bediende sociale zekerheidsbijdragen ingehouden zijn, wil de verzoeker een bijkomend pensioen voor deze activiteit.

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft dit geweigerd op basis van de wetgeving.

De klager kan daarmee niet akkoord gaan en roept onze bemiddeling in om de pensioenregeling voor werknemers te wijzigen.

Bedenkingen

Het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers bepaalt in artikel 7, lid 8 het volgende.

“Het loon van het jaar tijdens hetwelk de uitkering ingaat . . . en het loon van het jaar tijdens hetwelk betrokkene een rustpensioen krachtens dit besluit of krachtens de pensioenwetgeving voor arbeiders, bedienden, mijnwerkers en zeevarenden onder Belgische vlag geniet, worden niet in aanmerking genomen voor de berekening van het pensioen.”

De tekst is duidelijk. De Rijksdienst voor Pensioenen mag geen bijkomend pensioen toekennen voor de periodes gedurende dewelke de gepensioneerde een toegelaten beroepsactiviteit heeft uitgeoefend, d.w.z. periodes waarin hij zijn pensioen met een loon gecumuleerd heeft.

De zaken liggen anders voor de jaren waarin het pensioen geschorst werd omdat de grenzen van de toegelaten beroepsactiviteit met 15 % of meer overschreden zijn. In die gevallen kan de loopbaan aangevuld worden tot de eenheid bereikt is.

De inhoudingen op het pensioen

Solidariteitsbijdrage

Zoals vorig jaar hebben wij opnieuw enkele principiële klachten over de solidariteitsbijdrage op de hogere pensioenen ontvangen. Vooral in de periode na de actualisering van het Pensioenkadaster

door het Rijksinstituut voor Ziekte – en Invaliditeitsverzekeringen en de daaruit voortvloeiende aanpassingen van de solidariteitsbijdrage ontvingen wij felle reacties vanaf oktober 2001.

Betalingsmodaliteiten en pensioenbeslissing

Betaling van het pensioen in het buitenland

De verzoeker heeft de Italiaanse nationaliteit, geniet een Belgisch pensioen, woont in Zuid-Afrika en ontvangt zijn pensioen per bankcheque in Britse pond.

Hij beklaagt zich erover dat zijn pensioen vaak laattijdig ter bestemming komt. Ook weigert de Rijksdienst voor Pensioenen om het pensioen rechtstreeks over te schrijven op zijn bankrekening.

Bedenkingen

De Rijksdienst voor Pensioenen kan niet ingaan op het verzoek van de klager. Hij is verplicht het koninklijk besluit dat de modaliteiten regelt voor de betaling van de pensioenen in het buitenland te volgen.

Dit koninklijk besluit van 28 februari 1993 betreffende de betaling per overschrijving van sommige uitkeringen betaald door de Rijksdienst voor Pensioenen, bepaalt in artikel 1 § 1:

“De onderdanen van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte, de staatlozen, de erkende vluchtelingen of de bevoorrechte vreemdelingen aan wie de Rijksdienst voor Pensioenen één of meer uitkeringen betaalt die volledig en overal ter wereld betaalbaar zijn, kunnen op hun aanvraag de betaling van die uitkeringen bekomen op een persoonlijke rekening geopend bij een financiële instelling die gevestigd is op het grondgebied van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte, andere dan het Koninkrijk België.

De onderdanen van een Staat met wie België een overeenkomst inzake sociale zekerheid heeft afgesloten en aan wie de Rijksdienst voor Pensioenen rechtstreeks één of meer uitkeringen betaalt die volledig en overal ter wereld betaalbaar zijn, kunnen op hun aanvraag de betaling van die uitkeringen bekomen op een persoonlijke rekening geopend bij een financiële instelling die gevestigd is op het grondgebied van de Staat van wie zij onderdaan zijn.

De financiële instelling bedoeld in het eerste en het tweede lid moet aangesloten zijn bij een nationaal compensatiesysteem of een gelijkwaardig systeem en het mogelijk maken dat de hierboven bedoelde

uitkeringen gedaan worden door bemiddeling van een financiële instelling waarvan de werking in België erkend is in toepassing van de wet van 22 maart 1993 houdende statuut en controle van de kredietinstellingen die met de Rijksdienst voor Pensioenen een overeenkomst heeft gesloten.”

De Rijksdienst voor Pensioenen mag het pensioen bijgevolg slechts overschrijven op de bankrekening van de verzoeker voor zover het gaat om een rekening geopend bij een financiële instelling die zich in België bevindt of op het grondgebied van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte en voor zover de andere voorwaarden vervuld zijn.

Van op die rekening kan hij dan zijn pensioen laten transfereren naar zijn bankrekening in Zuid-Afrika. Aan die overdracht van fondsen zijn echter kosten verbonden.

De Rijksdienst voor Pensioenen kan niet anders dan de reglementering toepassen. Het is aan de gepensioneerde om te kiezen tussen de door de wet en het reglement voorgeschreven betalingsmogelijkheden met de eraan verbonden voor- en/of nadelen.

De pensioenbeslissing – Bruto bedragen

Verschillende verzoekers beklagen zich erover dat in de pensioenbeslissing van de pensioendiensten slechts bruto bedragen worden meegedeeld. Zij vinden het ongepast dat zij vooraf niet weten welk pensioen werkelijk zal betaald worden.

Bedenkingen

Alle pensioendiensten delen het bruto jaarbedrag mee in de pensioenbeslissing, de AP deelt ook het bruto maandbedrag mee.

Pas bij de eerste uitbetaling van het pensioen ontvangt de gepensioneerde de detailberekening van het werkelijk uitgekeerde bedrag (het maandelijks bruto bedrag, zo nodig verminderd met de bedrijfsvoorheffing, de bijdrage voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering en de solidariteitsinhouding). Bij iedere wijziging in de betaling wordt een nieuwe detailafrekening gestuurd.

In de praktijk is het voor de pensioendiensten erg moeilijk om op het ogenblik van de beslissing netto bedragen mee te delen.

Er zijn vooreerst de diverse wijzigingen in de belastingswetgeving. Voor de vaststelling en de inhouding van de bedrijfsvoorheffing zijn de pensioendiensten gebonden aan de bepalingen van

het Wetboek op de Inkomensbelastingen en de onderrichtingen van het Ministerie van Financiën. Volgens de bepalingen van dit Wetboek is de bedrijfsvoorheffing een verplichte bronheffing. Zij wordt vastgesteld op basis van het totale belastbare pensioenbedrag en de schalen van de bedrijfsvoorheffing.

De bijdrage voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering wordt, ten voordele van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering, eveneens ingehouden op het totale pensioeninkomen (de aanvullende voordelen inbegrepen) zodra dit een bepaald bedrag overschrijdt. Deze inhouding bedraagt 3,55 % maar mag niet tot gevolg hebben dat het globaal maandbedrag van de pensioenen en aanvullende voordelen kleiner is dan een bepaald bedrag.

Het bedrag van de solidariteitsinhouding varieert van 0 tot 2 % in functie van de gezinslast en het maandelijks bruto bedrag van het geheel van de pensioenen en extra-legale voordelen die de gepensioneerde ontvangt.

In veel gevallen wordt de pensioenbeslissing maanden op voorhand genomen. De pensioendiensten kunnen in deze gevallen niet anticiperen op mogelijke wijzigingen in bv. de schalen van de bedrijfsvoorheffing, de belastbare grondslag, etc. . .

Daarenboven beschikken zij op het ogenblik van de beslissing ook niet altijd over al de nodige gegevens om, al was het maar met toepassing van de vigerende regels, het netto pensioenbedrag vast te stellen.

Zo moet in geval van een gemengde loopbaan het bedrag van alle pensioenen gekend zijn om de bedrijfsvoorheffing te kunnen vaststellen. Ook om definitief vast te stellen of er een ZIV-bijdrage verschuldigd is, moet het totale pensioenbedrag gekend zijn. Het bepalen van het percentage van de solidariteitsinhouding vereist eveneens dat alle wettelijke en extra-legale pensioenen gekend zijn.

Kortom, het enige bedrag dat de pensioendiensten met zekerheid kunnen meedelen op het ogenblik van de beslissing is het bruto bedrag van het pensioen. Dit neemt niet weg dat bij de pensioenbeslissing op zijn minst informatie zou kunnen verstrekt worden over de mogelijke inhoudingen op het bruto bedrag.

Besluit

Een wijziging in de wetgeving of de reglementering is de enige manier om aan deze soort klachten tegemoet te komen. Dit impliceert politieke keuzes van de wetgever of in voorkomend geval de regering.

In de mate dat dergelijke klachten louter te maken hebben met de ratio legis van de bestaande wetgeving en reglementering nemen wij ze niet in behandeling. Enige bemoeienis van onze kant met het pensioenbeleid, zou onvermijdelijk onze onafhankelijkheid en onpartijdige opstelling in het gedrang brengen.

Wij wijzen de klagers hierop en verwijzen hen in het kader van onze bemiddelingstaak en verzoenende opdracht tussen de burgers en de overheid door naar de Minister van Pensioenen en eventueel de Commissie voor Verzoekschriften bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Wanneer wij verwijzen naar de Commissie delen wij de klager mee welke de geijkte procedures zijn om een verzoekschrift in te dienen.

Het kan zijn dat wij naar aanleiding van deze klachten een anomalie of een discriminatie in de pensioenwetgeving vaststellen. Wij brengen in dat geval de Minister van Pensioenen ervan op de hoogte en maken er ook melding van in het jaarverslag.

Door ook concrete voorbeelden van deze klachten op te nemen in het jaarverslag zorgen wij voor een zo getrouw mogelijke weergave van de aard van de problematiek waarmee wij geconfronteerd worden. Hiermee vervullen wij ook een signaalfunctie.

De informatiebehoeften

Gemiddeld negen op tien van alle telefonische oproepen en bijna een kwart van de aangelegde dossiers betreffen vragen om informatie over de wettelijke pensioenen en andere materies.

Het voorwerp van de vragen om informatie

◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen	61 %
◆ Betalingsmodaliteiten en samenstelling van het pensioenbedrag	19 %
◆ Raming van het pensioen	11 %
◆ Andere regelingen (brugpensioen; aanvullend pensioen; uitkeringen aan gehandicapten; buitenlandse pensioenen; enz)	9 %

Enkele voorbeelden

Het hierna volgend overzicht van wekerende vragen illustreert de aard van de informatiebehoefte en tegelijkertijd de gebrekkige kennis van de informatiebronnen in de pensioensector.

Toekenningsvoorwaarden en berekening

- ◆ Hoe is in het algemeen het pensioenstelsel geregeld?
- ◆ Vanaf welke leeftijd mag ik als vrouw mijn pensioen aanvragen?
- ◆ Hoeveel jaren moet ik gewerkt hebben om recht te hebben op een vervroegd pensioen?
- ◆ Welke zijn de pensioenrechten van een schepen?
- ◆ Moet ik voor mijn studieperiode aanvullende stortingen doen om een volledig pensioen te bekomen?
- ◆ Welk pensioenrecht geeft de periode van de leertijd?
- ◆ Geven contractuele prestaties in openbare dienst recht op een rustpensioen als ambtenaar?
- ◆ Kan u mij een verbeterd uittreksel van de individuele pensioenrekening bezorgen?
- ◆ Wanneer heb ik recht op de Inkomensgarantieuitkering voor ouderen?
- ◆ Wanneer wordt het gezinspensioen toegekend?
- ◆ Wat is het verschil tussen het gezinspensioen en het pensioen als alleenstaande?
- ◆ Wijzigt mijn pensioentoestand wanneer ik hertrouw?
- ◆ Heb ik recht op een overlevingspensioen van mijn eerste echtgenoot?
- ◆ Heb ik recht op meer dan één overlevingspensioen?
- ◆ Wat moet ik doen als mijn echtgenoot overlijdt?

- ◆ Wanneer heb ik recht op een ouderdomsrente?
- ◆ Welke zijn mijn pensioenrechten als echtgescheiden / feitelijk gescheiden echtgeno(o)t(e)?
- ◆ Kan ik een herziening van mijn pensioen aanvragen?
- ◆ Op welke verminderingen heb ik als gepensioneerde recht in andere sectoren van de sociale zekerheid, bij de belastingen?
- ◆ Hoeveel mag ik bijverdienen als gepensioneerde?
- ◆ Waar kan ik mijn rustpensioen aanvragen vanuit het buitenland?
- ◆ Wat kan ik doen om mijn klein pensioen te verhogen?

Betalingsmodaliteiten en samenstelling van het pensioenbedrag

- ◆ Kan ik vragen om de bedrijfsvoorheffing op mijn pensioen te verhogen?
- ◆ Mag mijn pensioen verminderen omdat de solidariteitsbijdrage wordt herzien?
- ◆ Waarom wordt er een solidariteitsbijdrage ingehouden op mijn pensioen?
- ◆ Waarom wordt de ouderdomsrente niet uitbetaald?
- ◆ Denkt u dat het uitgekeerde pensioenbedrag correct berekend werd?
- ◆ Ik heb de pensioenbeslissing ontvangen. Welk pensioenbedrag zal netto uitbetaald worden?
- ◆ In welke maand wordt het vakantiegeld uitbetaald?
- ◆ Hoe gebeurt de perequatie van mijn pensioen?

Raming van het pensioen

- ◆ Kan ik een raming van mijn toekomstig pensioen krijgen? Tot welke dienst moet ik mij daarvoor richten?
- ◆ Kan u berekenen hoeveel mijn pensioen zal bedragen?
- ◆ Hoeveel zal het bedrag van het rustpensioen verschillen met dat van het brugpensioen?
- ◆ Welk pensioen zal mijn echtgenote ontvangen na mijn overlijden?
- ◆ Hoe komt het dat de Infodienst Pensioenen geen exacte berekening van mijn toekomstig pensioen kon maken?

Andere regelingen

- ◆ Welke pensioenrechten bestaan er in Nederland?
- ◆ Hoeveel bedraagt een Frans pensioen?
- ◆ Hoeveel bedraagt het brugpensioen?

- ◆ Hoeveel bedraagt de tegemoetkoming voor gehandicapten vanaf 65 jaar?
- ◆ Waarom worden sociale lasten ingehouden op een aanvullend pensioen als ik later toch de solidariteitsbijdrage moet betalen?
- ◆ Wat bedoelt men met fictieve renten op mijn extra legaal pensioen?
- ◆ Ik kan mijn belastingsschulden niet aflossen met mijn klein pensioen. Kan u mij raad geven?

Behandeling door het College

Het behoort niet tot onze bevoegdheden om informatie of juridische raad te geven. In het kader van onze algemene bemiddelingsopdracht zenden wij deze vragen door naar de meest aangewezen dienst(en).

Mensen die telefonisch vragen stellen, worden geholpen met het telefoonnummer, het adres en soms de website van de diensten die best geplaatst zijn om de gewenste inlichtingen te geven. In sommige gevallen helpen wij de vraag herformuleren om de kans op een zo volledig en precies mogelijk antwoord te vergroten.

Het gebeurt ook, doorgaans met oudere of zieke gepensioneerden, dat de doorverwijzing problematisch is. In dat geval vragen wij naar een vertrouwenspersoon die voor hen de gewenste informatie kan inwinnen en contacteren deze dan ook.

Wij rekenen het tot onze plicht in alle omstandigheden een onmiddellijke dienstverlening te verzorgen met de best mogelijke begeleiding van de betrokkene in zijn zoektocht naar informatie.

De schriftelijke vragen om informatie sturen wij door naar de bevoegde pensioendienst. De vragen over andere materies worden doorgezonden naar de bevoegde administraties.

Bij het geringste vermoeden van schending van de persoonlijke levenssfeer vragen wij de toestemming van de betrokkenen vooraleer zijn brief door te sturen.

De pensioendiensten waarmee wij een Protocolakkoord hebben afgesloten, hebben zich geëngageerd om de behandeling van de door ons doorgestuurde vragen om informatie te verzekeren. Het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt trouwens dat iedere sociaal verzekerde die er schriftelijk om verzoekt, binnen de 45 dagen nauwkeurig en volledig ingelicht moet worden ten einde hem toe te laten al zijn rechten uit te oefenen en verplichtingen te vervullen.

Daarenboven moeten de instellingen van sociale zekerheid inzake de materies die hen aanbelangen, aan iedere sociaal verzekerde die erom verzoekt, raad geven in verband met die

uitoefening van zijn rechten en het naleven van zijn verplichtingen.

Wij hebben bewust gekozen voor de *doorzending* van de schriftelijke vragen in de plaats van de loutere doorverwijzing. Het past immers in onze algemene opdracht dat de rechtzoekende respectvol, accuraat en efficiënt geholpen wordt, ook in het geval van onbevoegdheid van de Ombudsdienst.

Op basis van onze ervaring gedurende de drie voorbije jaren kunnen wij stellen dat deze methode zeer effectief is. Slechts een verwaarloosbaar aantal (toekomstig) gepensioneerden neemt opnieuw contact met ons op nadat wij ze telefonisch hebben doorverwezen of hun schriftelijke vraag om informatie hebben doorgezonden.

Besluit

De Ombudsdienst blijft massaal vragen om informatie ontvangen. Stilaan lijkt zich echter een weliswaar zwakke, nieuwe tendens af te tekenen.

Een aantal mensen is er zich klaarblijkelijk goed bewust van dat een ombudsdienst geen informatiedienst is en vraagt spontaan de doorverwijzing of de doorzending.

Toch wijst alles erop dat de informatiebronnen nog altijd onvoldoende gekend zijn bij grote delen van het publiek. Wij blijven dan ook in de bijlagen bij dit jaarverslag de nuttige gegevens over de pensioendiensten en hun zitdagen opnemen.

Nochtans stellen de pensioendiensten reeds veel informatie beschikbaar.

Zowel de Rijksdienst voor Pensioenen als het Rijksinstituut voor Sociale Verzekeringen van de Zelfstandigen en de Administratie der Pensioenen, organiseren zitdagen op verschillende plaatsen in elke provincie waar de (toekomstig) gepensioneerden alle inlichtingen kunnen verkrijgen.

Er bestaan gratis brochures die voldoende uitleg geven over de pensioenregeling in elk pensioenstelsel en de nuttige adressen van de verschillende pensioendiensten vermelden.

Vaak vindt men in de brochures specifieke thema's die werkelijk aansluiten bij de infobehoeften. Een recent voorbeeld daarvan is de brochure "Pensioenen, beroepsactiviteiten en sociale uitkeringen" die het resultaat is van een nauwe samenwerking tussen de Rijksdienst voor Pensioenen en het Rijksinstituut voor Sociale Verzekeringen van de Zelfstandigen.

De Rijksdienst voor Pensioenen, de Administratie der Pensioenen en de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven – Pensioenen beschikken reeds over een uitgebreide website. Het Rijksinstituut voor

Sociale Verzekeringen van de Zelfstandigen bereidt een website voor.

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft begin 2002 een call-center voor inlichtingen over de betalingen opgericht.

Blijkbaar volstaat het echter niet om de informatie ter beschikking te stellen. Er moet ook publiciteit rond gevoerd worden. Ook de best functionerende dienst “bestaat” niet indien het publiek hem niet kent.

Een gezamenlijke informatiecampagne van de grote pensioendiensten zonder de Infodienst Pensioenen te vergeten, waarbij de nadruk ligt op hun informatie- en adviesopdracht, zou reeds een grote stap voorwaarts betekenen.

In onze vorige jaarverslagen hebben wij al op de informatielacunes gewezen.

In het verslag 1999 hebben wij voorgesteld om een centraal informatiepunt op te richten. In het verslag 2000 hebben wij aanbevolen om in alle pensioendiensten een informatieambtenaar aan te stellen en daar over de nodige publiciteit te voeren.

De Minister van Pensioenen oppert in zijn antwoord op parlementaire vragen gebaseerd op ons jaarverslag 1999 dat een bevredigende oplossing kan gevonden worden door het uitbouwen van de Infodienst Pensioenen.

Momenteel is de opdracht van die dienst beperkt tot de raming, op aanvraag, van het toekomstig pensioen. De Minister onderzoekt nu de mogelijkheid om de Infodienst Pensioenen te versterken, eventueel door het toevoegen van informatieambtenaren⁴³.

De Regeringscommissaris voor de Sociale Zekerheid van haar kant stelt in haar persbericht van 26 oktober 2001 over een vernieuwd Handvest van de sociaal verzekerde dat er op termijn moet gestreefd worden naar 1 call-center bevolkt door specialisten op alle domeinen van de sociale zekerheid.

⁴³ Vraag nr. 64 van de heer Martial Lahaye van 18 april 2001, Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Kamer van Volksvertegenwoordigers, gewone zitting 2000-2001, p. 8546

Vraag nr. 65 van de heer Olivier Maingain van 19 april 2001, Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Kamer van Volksvertegenwoordigers, gewone zitting 2000-2001, p. 8557